

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Acta sanctorum

quotquot toto orbe coluntur, vel a catholicis scriptoribus celebrantur, quae
ex Latinis et Græcis, aliarumque gentium antiquis monumentis

XI priores dies complectens

Bolland, Johannes

Parisiis et Romae, 1863

III Januarii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72708](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72708)

III JANUARI.

SANCTI QUI III NON. JANUAR. COLUNTUR.

OCTAVA S. JOANNIS Evangelistæ.	S. Gordius Comes ac Centurio Martyr, Cæsareæ in Cappadocia.
S. Anteros Papa Martyr, Romæ.	S. Theogenes
S. Florentius Episcopus Viennensis, Martyr.	S. Primus
S. Theopemptus Episcopus, Martyr.	S. Cyrinus
S. Theonas Martyr.	S. Claudon
S. Zosimus monachus Martyr	S. Eugenēs
S. Athanasius Commentariensis } in Cilicia.	S. Diogenius
Martyr	S. Eugentus
S. Petrus Balsamus, vel Abselamus Martyr.	S. Rhodus
S. Martialis	S. Rhodon
S. Statilianus	S. Pinna
S. Constantius	S. Lucianus Episcopus Leontinus, in Sicilia.
S. Possessor.	S. Melorus Martyr, in Anglia.
S. Hilarinus	S. Salvator Episcopus, Beluni in Italia.
S. Firmus	S. Genovefa Virgo, Parasiis in Gallia.
S. Candidus	S. Blidmundus sive Gogus, Abbas in Gallia.
S. Rogatianus	Inventio S. Quintini apud Veromanduos.
S. Eugenia	S. Bertilia Virgo conjugata, in Belgio.
S. Lucida	Relatio capitis S. Jacobi Apostoli, ad monasterium S. Vedasti.
S. Acuta	S. Daniel Levita Martyr, Patavii.
S. Pœnica	

NOT. 48.

PRÆTERMISSI VEL IN ALIUM DIEM REJECTI.

S. Argæus	} Martyr. <i>Martyrol. S. Hieron. Nos</i> <i>ii Jan.</i>	Petrus Urseolus, de quo	<i>xi Januar.</i>
S. Narcissus		S. Potitus Martyr. <i>ms. Martyrolog. S. Martini Tor-</i>	<i>xiii Januar.</i>
S. Marcellinus		<i>naci. Nos</i>	
Mater cum duobus filiis, igne extincta. <i>Menæa. Plures idem subiere supplicium cum liberis matres: nil hic certi possum statuere, ideoque eam omitto.</i>		S. Malachias Propheta. <i>Martyrologium Germanicum, Molan. Menæa, Menolog. Galesinius in Notis.</i>	<i>xiv Januar.</i>
Daniel monachus Hemmenrodensis. <i>Kalendar. Cisterciense Divione editum anno 1617.</i>		B. Guillelmus x Abbas Cistercii. <i>Kalendarium Cisterciens. Nos</i>	<i>xxii April.</i>
B. Angela de Fulgino. <i>Martyrolog. German. Molanus in addit. ad Usuardum, Usuardi editio Coloniensis anni 1321. Nos</i>		Posema } sorores S. Gibriani. <i>David Camerarius lib. 3 de Scotor. pietate. De ipso S. Gibrariano agemus</i>	<i>viii Maii.</i>
B. Ursus Dux Venetorum, postea monachus. <i>ms. Kalendarium Sanctorum Ordinis S. Benedicti. Hic est</i>		S. Agritius Episcopus Senonensis. <i>ms. Florarium SS. Nos</i>	<i>xiii Junii.</i>

OCTAVA S. JOANNIS.

III JAN.

Celebratur III Non. Janu. S. Joannis Apostoli et Evangelistæ Octava, quam Martyrologium Romanum, Ado, aliique consignant. In Breviario Romano, Pauli III auctoritate edito a Francisco Quignonio Cardinale, non celebrabatur hæc Octava, sed S. Anteri Papæ festum, de quo et tertia lectio reci-

tabatur. Ubi denuo recensitum ab eodem Quignonio idem Breviarium est, omisso S. Antero Octava agi cepit (quemadmodum et antea) ut Semiduplex; Duplex a Pio V instituta, uti et S. Stephani atque Innocentium. Vide Gavantium Comment. in Rubr. Breviar. sect. 6, cap. 6.

DE

AN CHR.
CCXXXVI.
III JAN.

DE S. ANTERO PAPA ET MARTYRE.

S. Anteros
Papa.

Anteros Papa, qui aliis Antherus, Anterus, Antherius, in sacros fastos pridem relatus, ut patet ex veteri Martyrologio Romano, Beda, Usuardo, Adone, Bellino, Mawolyco, et ceteris.

2 De eo hæc habet liber de Romanis Pontificibus : Anteros natione Græcus, ex patre Romulo, sedit annis XII, (expungunt alii annorum numerum) mense uno, diebus XII, martyrio coronatur. Fuit autem temporibus Maximini et Africani Coss. Hic gesta Martyrum diligenter a Notariis exquisivit, et in Ecclesia recondidit : propter quod a Maximo Præfecto martyrio coronatus est. Hic fecit ordinationem unam per mensem Decembris, Episcopum unum (Addit codex Baronii : Fundis in Campania.) Qui etiam sepultus est in comiterio Calixti, via Appia in Nonas Januarii : et cessavit Episcopatus dies XII. Philippus Ferrarius in Catalogo Sanctorum Italiae tradit ex Petelia urbe magna Græciæ maritima oriundum fuisse.

*Baron. Maxi-
mini.

Ex Petelia
urbe ortus.

Acta Marty-
rum per 7 No-
tarios describi
solita.

3 Porro de Martyrum Actis describi solitis ista habet Baronius tom. 2, an. 238, n. 2. A Clemente Papa primum magna diligentia curatum fuit, ut a septem Notariis, per regiones Urbis divisim, gesta Martyrum scriberentur. Deinde Fabianus Papa, qui suc-

cessit Antero, de quo est sermo, ut magis magisque historiæ veritati consultum foret, septem Notariis huic operi adscriptis, qui Acta Martyrum integra exciperent, septem præfecit Subdiaconos. Porro Notariorum opus fuisse existimamus, ut non ipsa tantum Acta, cruciatus nempe, diraque ac sæpius repetita tormenta describerent, sed etiam quæcumque iidem sancti Martyres locuti essent, dum caperentur, ac publice torquerentur; quæ item ad supplicia ducti, fuissent interlocuti, memoriæ commendarent.

4 Illa autem quæ intra cancellos, obducto velo, coram iudicibus, cum de ipsis quæstio haberetur, iidem rogati dicerent; publicorum Exceptorum muneris erat, cuncta scriptis mandare, et inter publica Acta referre : quæ cum agerentur in provinciis Proconsularia ab Augustino et aliis dicta reperimus. Porro hæc ipsa, vel horum potius exemplum, a Christianis collata pecunia redimi solebant, et inter Acta Martyrum sedulo asservari. Quæ vero extra cancellos cum Martyribus agerentur vel dicerentur, ab Ecclesiæ Notariis, magna adhibita cautela, consuetis notis quam celerrime tabulis adnotabantur. Hæc Baronius. Olim S. Anteros festo simplici colebatur, ut ante diximus.

Alia ab Excep-
toribus re-
dempta.

NOT. 49

CIRCA
AN CHR.
CCLVIII.

DE S. FLORENTIO

EPISCOPO VIENNENSI MARTYRE,

III JAN.

S. Florentius
Episc. Vien-
nen. in exi-
litium missus :

Sanctus Florentius Præsul Viennensis IX tempora Gordiani, Philippi, Decii, Galli, et Volusiani decuecurrit : quando Novatus B. Cypriani Presbyter Romam veniens, Novatianam hæresim condidit. Anniversaria ejus dies est in Non. Januar. quando post exilium mortem pro Christo pertulit. Ita Bibliotheca Floriacensis à Joanne Boscio edita, et Joannes Chemu.

2 Claudius Robertus, Martyrologium Usuardi Coloniae editum auctum anno 1490 et 1521. Beda, Molanus in Addit. ad Usuard. Martyrologium Germanicum, Ado, aliique, S. Florentium octavum Viennensis urbis Episcopum scribunt fuisse. Credo quod Desiderium et Dionysium confundant. MS. Bedæ Martyrologium Ba-

varicum : Eodem die S. Florentii Juvenensis (lege Viennensis) Episcopi et Martyris VII, ejusdem urbis.

3 Martyrologium Romanum : Vienna in Gallis S. Florentii episcopi, qui tempore Gallieni Imperatoris in exilium relegatus, illic martyrium consummavit. Ejus præter citatos meminerunt MS. Florarium Sanctorum, et Galesinius. Martyrologium S. Hieronymi : Vienna, depositio Florentini. De eo Matthæus Westmonasteriensis in Floribus historiarum : Anno gratiæ 241 Florentius Viennensis Episcopus vita et doctrina claruit. Mansit autem usque ad Gallieni et Volusiani imperium, exulque martyrium complevit.

4 Notherus cum in Januarii refert, his verbis : Vienna depositio B. Florentii Episcopi.

Coronatur
martyrio

Doctrina cla-
rus.

CIRCA
AN CHR.
CCLXXXIV.

DE SANCTIS MARTYRIBUS

THEOPEMPTO EPISCOPO ET THEONA.

III JAN.

Martyrologium Romanum hos cum Zosimo et Athanasio conjungit, refertque in Januarii; quas Galesinius, et Ferrarius IV, Molanus vult et Menæa; in quibus ita eorum memoratur certamen :

2 Sanctus hieromartyr Theopemptus Episcopus, excitatæ a Diocletiano Imperatore persecutionis primam procellam excepit, et quod Christum Deum in-trepide confiteretur, corona donatus est martyrii. Captus quippe atque ad Imperatorem pertractus, cum ei errorem suum exprobarat, in ardentem conjectus fornacem, inde innoxius evasit. Tum oculus ei eruitur. Post lethale venenum combibit, cujus tamen vis divinitus, ne labem pateretur, exstincta. Quod cum

S. Theopem-
ptus in ignem
conjectus, ex-
cæcatus, ve-
neno potatus
innoxie;

cerneret Theonas magus, qui illud ei miscuerat, Christi fidem est amplexus.

3 Sed Theopemptus aliis quoque cruciatibus supplicisque affectus, demum gladio percussus occubuit. At Theonas in effossam scrobem demissus, injecta desuper terra oppressus est; sicque ad Christum victor migravit.

4 Eadem Menæa in Jan. hæc habent : SS. Theopemptus et Theodote, quæ fuit mater sanctorum medicorum, qui sine pecunia ægros curarunt, Cosmæ scilicet et Damiani. Hunc Theopemptum eundem esse censet Raderus noster qui in Januarii colitur : sed nullum video certum ejus conjecturæ fundamentum. Theodoten isthic retulimus.

Theonam ma-
gum cover-
tit.
Uterque pro
Christo occi-
ditur.

NOT. 50.

DE

DE SANCTIS MARTYRIBUS

ZOSIMO MANACHO ET ATHANASIO

SUB
DIOCLETIAN.
III JAN.

SS. Zosimus et
Athanasius
passi sub Do-
mitiano Præ-
side

Admirabiles hos viros ita celebrat hoc die Martyrologium Romanum : In Cilicia sanctorum Martyrum Zosimi, Athanasii Commentariensis, Theopempti, et Theonæ, qui in persecutione Diocletiani illustre martyrium obierunt. Martyres quoque Menæa appellant 14 Januarii : Eodem die memoria sanctorum Martyrum Zosimi monachi et Athanasii Commentariensis. *Barontius hos cum Theopempto et Theona conjungit ; atque in Notis ab Græcorum Menæis passos referri sub Domitiano Imperatore. Verum non Imperator Domitianus hic fuit, sed Αρζων Præfectus aut Præses. 14 Januarii eos refert Ferrarius in generali Catalogo Sanctorum, uti et Menologium, in quo hæc habentur :* Eodem die commemoratio sancti Martyris Zosimi et Athanasii Commentariensis,

qui Domitiano Præsidi apud Ciliciam illustre martyrium pertulerunt.

2 *Menæa paullo fustius :* S. Zosimus in Cilicia eremum cum feris incolebat. Comprehensus Domitiano Præsidi sistitur, cumque Christum confiteretur, aures ei candenti ferro aduruntur. Deinde in libetem liquato plumbo plenum a capite suspensus mittitur. Verum mirabiliter ex omnibus liberatus, apparente in theatro leone, ac de Christo humana voce loquente, Athanasium Commentariensem ad fidem adduxit. Dimissus a tyranno, redit ad montes in quibus ante pietati vacare consueverat, ibique commorans erudit baptizatque Athanasium. Inde sub disruptas hiantesque petras simul ingressi animas Deo reddiderunt.

S. Zosimus
varie torquetur.

Leo humana
voce loquitur.
Athanasius
convertitur.

DE S. PETRO BALSAMO

SIVE ABSELAMO MARTYRE.

AN. CHR. CCXCI

III JAN.

De S. Petri
Balsami no-
mine, die, et
loco martyrii
discrepant
auctores.

Hujus gloriosi athleta pleraque meminere Martyrologia ; sed neque in nomine, neque in loco aut genere martyrii conveniunt. Appellant enim Anselamum, Auselamum, Abselamum, Apselamum, Balsamum, Abesalamiten, Abessalomiten. Quidam Cæsareæ, alii Aulonæ, nonnulli in ditone Eleutheropolitana passum scribunt. Satis est ipsorum verba Martyrologiorum referre.

2 *Beda :* S. Petri Martyris. ms. *Societatis Jesu Antverpiæ*, et ms. *S. Lamberti Leodii :* In civitate Aulana passio S. Petri, qui crucis supplicio est interemptus. ms. *S. Richarii :* Civitate Aulana S. Petri Martyris. *Vetustum ms. S. Martini Tornaci :* In civitate Avelena passio S. Petri, qui crucifixus est sub Maximiano Imperatore. *Usuardus :* Eodem die S. Petri, qui apud civitatem Aulanam crucis supplicio est interemptus. *Eadem habet Bellinus, eadem Martyrologium Romanum, nisi quod civitatem Aulonam vocet, ut quædam sub nomine Usuardi mss. Nonnulla Eulanam. Maurolycus :* Eodem die S. Petri, qui apud civitatem Aulanam crucis supplicio est interemptus, sub Severo Præsidi, Diocletiano imperante. *Eadem fere Galesinius et Martyrologium Germanicum.*

3 *14 Januarii eum quidam referunt :* *Herabanus et ms. Martyrologium S. Maximini Treveris :* Eodem die passio Petri, qui et Balsami, Martyris, sub Maximiano Imperatore, agente Severo Præsidi, qui eum nolentem sacrificare diis, jussit suspendi et ungulis lacerari : ad extremum vero gladio interfectus est, et in Aulona civitate sepultus. *Eadem usdem fere verbis Notkerus.*

4 *Molanus 111 Januar. cum Usuardo eum refert, iterumque in Addit. ad Usuardum 111 Januarii velut diversum :* Cæsareæ Palestinæ S. Petri Ascetæ, id est religiosi sive monachi, qui sæpe rogatus ut adolescentiæ parceret, eorum exhortationibus neglectis, per ignem, velut aurum purissimum, fidem in Christum excelso animo probavit. *Quæ ex Eusebio hausit Molanus. Ille namque lib. 8, histor. Ecclesiasticæ cap. 20, ita scribit :* 11 die mensis Audinai ; id est, ad 11 Id. Januarii, Petrus qui et Apselamus dicebatur, ἀσκητής, id est religiosus vel monachus, vitam solitariam et meditationi deditam secutus, ex pago Anea in finibus Eleutheropolis sita prognatus ; cum Judex et qui ei aderant in concilio sæpissime eum rogassent ut sui ipsius miseretur, suæque adolescen-

Ejus patria

tia et ætati florenti parceret ; eorum hortationibus penitus neglectis, et spe, quam in Deo omnipotente collocasset, cum aliis rebus omnibus tum vitæ ipsi longe prælata ; Cæsareæ per ignem, velut aurum purissimum, fidem in Christum Dei, generoso et excelso animo accurate probavit.

5 *Quod autem Christophorosus, religiosum vel monachum, vitam solitariam et meditationi deditam secutum vertit ; in Græco solum est ἀσκητής, quod hic fortasse non religiosum, sed robustum, atque ad certamina (ante conversionem scilicet) exercitatum significat. Sic infra ex Menologio, corporis robore, et animi vigore plurimum valuisse dicitur ; atque ex Menæis τῆ κατὰ πίστιν εὐσεβείᾳ, καὶ τῆ κατὰ τὸ σῶμα βίωσιν ἀμύλλῳ, Fidei religione, et corporis robore præstans. Certe ἀσκητής sæpe athletam significat, et ἀσκητήριον gymnasium ; licet sæpius apud sacros scriptores pro monasterio accipiat.*

6 *Eodem 11 die Januarii refertur in Martyrologio S. Hieronymi Alolamus, et in ms. Rhinoviens. Petrus Absalmus, ut infra dicemus, qui indubie hic noster est.*

7 *Menæa 111 Januarii :* S. Petrus Abesalmites Martyr et fidei religione et corporis robore præstans, in flore ætatis libera voce Christum professus est. Inde a Præsidi Eleutheropolitano captus, eum neque blanditiis emolliretur, neque minis terretur, in rogam conjectus, ex eo martyrii lauream reportavit. *Raderus noster diversum hunc existimat a Petro Abselamo sive Balsamo, et quidem quod Abesalom 2 Machab. 11, v. 17, et Abessalom 3, Reg. 15, v. 2, et v. 10, propria sint Judæorum nomina, suspicatur et hunc natione Judæum fuisse.*

8 *Eadem Menæa 14 Octobris de eodem, nisi fallor :* Sancti Martyris Petri Auselami. Profectus est hic e finibus Eleutheropolis, vico Aneas dicto, generosus et acer animo juvenis, valido quoque corporis robore : sæpe fortiter fecit pro religione, contemptisque omnibus presentibus sexto Diocletiani anno sacrificium Deo acceptum factus, certamen in flammis absolvit. *Mirror, quod Raderus noster se scribat nihil de hoc legisse apud Latinos. Eadem 14 Octobr. habet Menologium. Ferrarius quoque in generali Catalogo Sanctorum eodem die : Aulonæ in Macedonia S. Petri Martyris sub Diocletiano. Vix mihi dubium est, quin idem et unus sit Petrus Abselamus, qui cur adeo diversis diebus colatur a variis, non est facile conjectare.*

Vite contem-
ptus.

Gloriosum
martyrium.

Petrus an mo-
nachus, an
athleta.

Cruce, gladio, igne, qua ratione dicatur interemptus.

9 Demartyrii genere non parva quoque esse controversia videtur; dum quidam in crucem actum, alii gladio interemptum, igni alii extinctum vobunt. An cruci affixus est, deinde igne circumposito suffocatus? An e cruce sublatus, in ignem coniectus? an gladio deinde in ipsis flammis percussus? Menæa et Menologium crucis et gladii non meminere. ms. Bertinianum expresse habet: Tunc cruce suspensus, capite est plexus.

Ubi passus.

10 De loco quoque variant. Cæsareæ interfectum scribit Eusebius, alii Aulanæ, vel Aulone. Est Aulana, ut ex Hegesippo tradit Ortelius, urbs Samariæ. Eleuthero- polis vero, in cuius finibus natus est Petrus, primæ Palæstinæ urbs, quæ, ut ait Cedrenus, olim Hebron fuit. Ejusdem vero Palæstinæ primæ Metropolis erat Cæsarea, olim Turris Stratonis. Quare non mirum est eum qui intra jurisdictionem urbis Cæsariensis sit interfectus, Cæsareæ occisum dici ab Eusebio; qui eodem capite alios captos ac peremptos scribit Ascalone in eadem provincia. Deinde non dicitur in Actis Aulanæ occisus, sed comprehensus, ac deinde Præsidi oblatus, forte ad eum Cæsaream pertractus. Sane adduci non possim, ut Galesinio assentiar, qui Aulanam Aulonam interpretatur, vulgo la Velona, quæ urbs est maritima in sinu Adriatico: quem secutus est Martyrologii Romani Gallicus interpres et Ferrarius in topographiâ, qui Petrum cum Balsamo isthic actum in crucem scribit, corpus vero illius Venitiis asservari.

S. Petrus Atrœæ sepultus.

11 Eodem die in Januarii Petrum Σημοσόρου celebrant Menæa: qui fortassis noster est Petrus Balsamus, quem tamen nusquam alibi legi hoc nomine appellari. Ita habent: Τῆ αὐτῆ ἡμέρα πάλιν τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Πέτροῦ τοῦ Σημοσόρου, ἐν τῇ ἀγίῳ Λαχάρια τῆς ἀπὸ τῆς χειρὸς. Ipsa die Commemoratio S. P. N. Petri qui signum tulit, in S. Zachariæ Atrœæ sepulti.

Cur Σημοσόρος dicitur.

12 De eo ita commentatur Raderus noster: In Græco est Σημοσόρο ad verbum Signiferi, Vexillarii, Antesignani. Varie potest verbum accipi, quasi Petrus ex Vexillario factus sit monachus; vel Christi vestigia in corpore suo circumtulit, sicut D. Paulus et alii; vel quod crucem assidue gestarit, uti de quibusdam aliis legitur: σημεῖον enim etiam crucem et signum Filii hominis significat, Matth. 24, vel quod signa fecerit, vel quod litteris in fronte notatus et inustus fuerit, sicut nonnulli infra prodibunt litterati, quod sacras imagines noluerint damnare, aut rejicere, aut proculcare, quod impii quidam Cæsares iconomachi et iconoclastæ factitabant, et ab aliis fieri volebant et cogebant. Reor illum potius in crucem actum pro Christo. Nam ita Martyrologium Rom. docet illum apud Aulonam civitatem crucis supplicio peremptum. Arbitratur ergo, Raderus eundem hunc esse Petrum qui Aulanæ passus dicitur.

Acta inde descripta.

13 Acta S. Petri Balsami ab Anastasio Bibliothecario Latine versa, atque a Surio edita contulimus cum antiquis mss. monasterii S. Bertini, monasterii S. Maximini Treviris, Ecclesiæ S. Audomari, S. Mariæ de Ripatorio, et aliis.

ACTA.

S. Petri patria.

In illo tempore Petrus, qui et Balsamus, cum comprehensus fuisset apud Aulanam civitatem tempore persecutionis, cum esset oriundus a finibus Eleuthero- politanæ civitatis, oblatus est Severo Præsidi. Severus dixit ad eum: Quis diceris? Petrus respondit: Nominis paterno Balsamus dico; spirituali vero nomine, quod in baptismo accepi, Petrus dico. Præsides dixit: Quod tibi genus est? Petrus respondit: Christianus sum. Præsides dixit: Quod officium geris? Petrus respondit: Hoc majus officium habere non possum: et quod esse potest hoc melius, quam ut sim Christianus? Præsides dixit: Parentes habes? Petrus respondit: Non habeo. Præsides dixit: Mentiris: audivi enim te habere parentes. Petrus respondit: In Evangelio mihi præceptum est omnia denegare, cum ad nominis

Constantia apud Præsidentem.

* al Pabulum an parentes sunt tibi?

Christi venero confessionem. Præsides dixit: Nosti præceptum imperiale? Petrus respondit: Ego præceptum Dei mei novi, qui est verus et perpetuus Rex. Præsides dixit: Præceptum est a clementissimis Principibus, ut omnes Christiani aut sacrificent, aut diversis pœnis moriantur. Petrus respondit: Et hoc veri perpetuique Regis est præceptum, si quis sacrificaverit daemioni, et non soli Deo, eradicabitur. Quid ergo melius est, a te perire, aut a Deo vero in perpetuum eradicari? Tu judica, si vere est in te aliqua justitia. Præsides dixit: Audi me, et sacrificata diis, et comple jussa Principum. Petrus respondit: Ego manufactis diis, ligneis et lapideis, quales vos estis, non sacrifico.

2 Præsides dixit: Injuriam nobis facis. Nescis quia potestatem habeo occidendi te? Petrus respondit: Ego injuriam non facio, sed quod scriptum est in lege divina, hoc dico. Simulacra, inquit, gentium argentum et aurum, opera manuum hominum. Os, oculos, nares, manus, pedes habent: sed de his neque loquuntur, neque vident, neque odorant, neque audiunt, neque palpant, neque ambulant. Deinde sequitur: Similes illis fiant qui faciunt ea, et omnes qui confidunt in eis. Si Dominus per Prophetam et Spiritum sanctum hæc dicit, quomodo tu mihi dicis, quod injuriam tibi fecerim, quia dixi similem te lapidibus et lignis mutis et surdis, in quibus daemonia colitis? Et me persuades tibi similem fieri? Præsides dixit: Audi me, et misereere tui, et sacrificata. Petrus respondit: Tunc mei misereor, si non sacrificavero, et a veritate non discessero. Sed quia infidelis es, et nec mihi credis, nec lege divina, quia qui daemioni sacrificat, eradicabitur: et semper mihi hoc ingeris dictum, fac quod tibi jussum est. Præsides dixit: Adhuc gero patientiam, expectans ut tecum cogitans sacrifices et salveris. Petrus respondit: Superflua mihi persuades; fac jam, quod facturus es, et adimple opera patris tui diaboli. Nam ego quod suades non sum facturus, nec mihi Dominus meus Jesus Christus permittat, quem colo.

3 Præsides jussit eum suspendi: cumque fuisset suspensus, dixit ad eum: Quid dicis Petre? Numquid bene sentis in hac suspensione? numquid reddes sacra? Petrus respondit: Jube adhiberi ungulas: ego enim jam dixi tibi frequenter, quod non sacrifico daemioni, nisi soli Deo meo, pro cuius nomine patior. Præsides jussit eum fortiter torqueri. Cumque nimium vexaretur prædicabilis Dei Martyr, vocem doloris non dabat, sed tantum psallebat, dicens: Unam petii a Domino, hanc requiram, ut inhabitem in domo Domini omnibus diebus vitæ meæ. Et iterum dicebat: Quid retribuam Domino pro omnibus, quæ retribuit mihi? Calicem salutaris accipiam, et nomen Domini invocabo. Hæc eo loquente, amplius excitatus Præsides alios carnifices jussit accedere. Turba vero adstant, cum videret nimium sanguinem currere perpavimentum, doluit, dicens ad eum: Miserere tui homo, et sacrificata, ut te liberet ab his crudelissimis pœnis. Sanctus vero Dei Petrus respondit: Hæc pœnæ nullæ sunt, nec mihi aliquem incutiunt dolorem: quod si negavero nomen Dei mei, in veras pœnas, et in majora tormenta perpetua ingressurum me esse cognosco.

Præsides dixit: Quid dicis Petre? Sacrificata, aut poenitebis. Petrus respondit: Ego nec poenitebo, nec sacrifico. Præsides dixit: Ego sententiam in te profero. Petrus respondit: Hoc est, quod tota aviditate expecto. Tunc Præsides dictavit adversus eum sententiam, dicens: Petrum admodum contemnentem invictissimorum Principum jussa propter legem Dei sui crucifixi sententiam subire præcipio. Sic quoque venerabilis athleta Christi, complens agonem suam, dignus habitus est passionibus Domini sui participari. Martyrizatus est autem testis Christi Balsamus, qui et Petrus, apud Aulanam civitatem, in Non. Januar. sub Maximiano Imperatore, regnante Domino nostro Jesu Christo, cui est gloria in sæcula sæculorum. Amen.

Ex SURIO ET MSS.

Psal. 113. 4.

Idola et eorum cultores ridet.

* al. tibi.

Torquetur.

* al. Sacrificas, an non?

* al. innumeras.

Cruci affigitur.

* ms. Bertiniana. Tunc cruce suspensus capite est plexus.

DE SANCTIS MARTYRIBUS
MARTIALE, STATULIANO, CONSTANTIO,
POSSESSORE, HILARINO, FIRMO, CANDIDO,
ROGATIANO, EUGENIA, LUCIDA, ACUTA, POENICA, IN AFRICA.

III JAN.

De his Sanctis Martyribus Martyrologium S. Hieronymi: In Africa Martialis, Statuliani, Constanti, Possessoris, Hilarini, Firmi, Candidi, Rogatiani, Eugeniæ, Lucidæ, Acutæ, Po-

nicæ. Usuardi Martyrologium auctius editum Colonia: In Africa Martialis, Cyrici, Claudionis. De Claudione paulo inferius. Cyricus idem esse videtur, qui Cyrinus dicitur, cum Primo et Theogene passus.

DE S. GORDIO

COMITE AC CENTURIONE MARTYRE CÆSARÆ.

SUB LICINIO.

III JAN.

Martyrologium Romanum: Cæsareæ in Cappadocia S. Gordii Centurionis, de cujus laudibus extat præclara Basilii Magni oratio, in ejus die festo habita. Eadem fere Galesinius. Meminit et Molanus, ac Germanicum Martyrologium.

2 Menologium Græcorum hoc eodem die: Sancti Martyris Gordii ex Cæsarea Cappadociæ: qui cum Licinio Rege esset Comes, et militarem ordinem gereret, propter Christianæ fidei confessionem, nobile martyrium perpressus est: in cujus laudem habita insignis Basilii Magni extat oratio. Celebrant eum Menæa hoc proliziore elogio:

3 Hic Cappadox fuit, Cæsareæ natus, Licinio impeditante. Comes dignitate, centum militibus præfectus. Cum vero impiorum idololatrarum impudentiam et impias voces in Christum spargi solitas nec ferre nec videre posset, longius secessit, et inter feras vitam in montibus egit. Sed Christi ardore incensus, et adversus Paganorum errores animi robore armatus, e solitudine velut leo prosiliit, ut auctorem vanitatis quæreret et invaderet. Jamque in theatrum ingressus Christum publicè Deum proclamavit, versoque toto in se spectaculo, ipsoque ludorum Præsidi ob libertatem in stuporem dato, adeoque in rabiem verso, ferro occubuit.

4 Surianam vitæ hujus editionem quibusdam locis ex P. Frontonis Duçei ac P. Andrea Scotti animadversionibus emendavimus.

DE S. GORDII LAUDIBUS

S. BASILII MAGNI ORATIO.

EXORDIUM.

Naturæ lex est apibus innata, fratres dilectissimi, ut nisi rex prius agmen præcedat, ab alvearibus nusquam discedant. Vos autem Dei populum, cum nunc primum ad Martyres, tamquam ad flores cælestes exeuntes, et huc frequentes convenire viderim, quo id duce feceritis exquiri. Quis ingentem hunc æstum excitavit? Quis hyemalem hanc tristitiam in vernam serenitatem commutavit, ut populus ex civitatis ædificiis, tamquam ex apum alvearibus, hilaris egressus, ad suburbanum decus præclarumque Martyris stadium conflueret? Quoniam igitur et nos, infirmitatis nostræ oblitos, celebritas

*Frequentia
populi excitat
ad dicendum.*

Martyris excitavit, age et ipsi quoque quantum voce contenderelicet, veluti bombantes apes, vernantibus floribus circumfusæ, præclara ipsius gesta personemus; rem quidem piam agentes, simul et gratam iis qui adsunt. Dum enim justus laudatur, populi lætiantur. Salomonis lectio nobis nuper recitata, quidnam per latentem hujuscemodi proverbii sensum sibi velit, mecum ipse cogitabam: an forte dicat, quod populus oratione magnifica ac plane culta rhetoris ejusdam potentis, quæ auditorum aures demulceat, oblectetur: præterea sermonis ornatum, rerumque inventionem ac dispositionem elegantem exoptet. Quod profecto mihi verisimile non videtur, cum ipse nusquam hujuscemodi dicendi genere usus fuisse inveniat. Nam et Sanctorum memorias orationis et eloquentiæ furore prosequi, non fas erat admonere, illi præsertim, cujus scripta sermone simplici, nulloque styli apparatu conspiciuntur.

Prov. 20.

2 Quis ergo illorum verborum sensus? Is videlicet, quod populus spirituali lætitia gaudet, si eorum tantum admoneatur, quæ justî patrarunt; atque inde ad æmulationem recte factorum ab iis, quæ audit, accenditur. Illorum enim, qui in fide claruerunt, historia simplex, velut lucem quamdam Dei cultoribus ad virtutis iter ostendit. Quamobrem cum in sacris voluminibus Moysis vitam, morumque lenitatem, nostræ naturæ magnopere optatam, narrante Spiritu sancto audimus, statim æmulamur. Quod si reliquorum facta virorum eloquentiæ floribus ornantur, Sanctis tantum ad ea, quæ maxima gessere, demonstranda, sat fuerit oratio simplex. Itaque dum vitam eorum, qui in pietate conversati sunt, exponimus, Dominum cum primis per servos suos glorificamus: deinde et justos ipsos testimonio eorum, quæ scimus, celebramus, et populum per auditum recte factorum exhilaramus. Joseph dum audimus aut legimus vitam, illius assequi castitatem magnopere cupimus. Si vero Samsonis narratur historia, ad illius imitandam fortitudinem accendimur. Sacra igitur schola præcepta rhetorum aut instituta non sequitur: nudam rerum expositionem pro encomiis habet, quam et Sanctis ac nobis satis esse existimat; illis quidem ad virtutis eorum præconium, nobis vero ad imitationis gloriam atque formam. Encimiorum namque lex est, patriæ dignitatem ostendere, generis originem ex alto repetere, educationis incunabula diligentius referre. Nostra vero lex præterita vicinorum mentione, ab iis quæ propria sunt unicuique, testimonium accipit. Quidnam ego sum melior,

Hæc gesta Sanctorum quo fructu commemorantur.

Præcepta rhetorum Christianis ubi negligenda.

melior, si mea civitas olim magna bella gessit, aut de hostibus triumphavit? Si eadem optimo sit in loco sita, aestate ac hyeme, cœlicę temperię fruatur? Si fertilis est viris gignendis, si ager pascendo pecori sufficiat, si meliores nutriat equorum greges, quam usquam reperiantur? Quid, inquam, ista? An ad virtutem commendatores nos reddere possunt? An vero si forte de vicini montis culminibus narraverimus, quo pacto nubes transcendant, et quam longissime in aerem porrigantur, nos ipsos decipiemus tamquam hominibus per hæc laudem tribuerimus? Ineptum insuper, si Sanctis, qui res orbis universas contempserunt, his esse opus commendationibus putamus.

Sanctorum memoriam, non illorum, sed nostri causa celebrandum.

3 Igitur nostri tantum causa profectus, sat fuerit illorum celebrare memoriam. Non enim nostris indigent laudibus ornari, sed nos ipsorum vitę historia et commemoratione, imitationis gratia, indigemus. Quemadmodum enim ex igne naturaliter emicat splendor, ex unguento quoque præstanti diffunditur odor; sic e Sanctorum commemoratione gestorum, ad omnes provenit utilitas. Fuerit haud modici momenti, eorum quę olim gesta sunt veritatem exacte tenere. Nam obscura quedam fama, viri hujus præclara facta conservans, ad nos usque venit. Quamobrem pictoribus recte comparabimus. Illi enim cum ex imaginibus imagines depingunt, uti par est a prima forma plurimum recedunt. Nos item cum rerum gestarum ad spectu caruerimus, valde metiendum ne dicendo rerum veritatem atteramus. Verum quando ejus hodie festum celebramus, qui in hujuscemodi die certamen pro Christi nomine subiit, quantum ex ejus historiae notitia deprehendere licebit, enarrabimus.

NARRATIO.

§ I. S. Gordii patria, honores, vita solitaria.

S. Gordii patria Caesarea.

Fuit hic Martyr beatissimus civis noster Caesarensis: ex quo non mirum si nostrę mentis affectus ad eum potissimum dirigitur, quod profecto ad verum ac domesticum nobis facit ornamentum. Nam sicut arbores quę bona ferunt poma, proprię bonitatis laudem nutrienti tribuunt humo; sic iste ex nostrę urbis prodiens utero, ad summumque glorię culmen evectus, patrię, quę eum produxit atque aluit, domesticorum pietatis fructuum jucunditatem largitus est. Boni sunt quidem et externi fructus, modo sapore delectent et nutrire possint; sed longe gratiores sunt externis nostrates ac vernaculi, qui nobis ob propinquitatem gloriam quandam præter jucunditatem conferre videntur. Militiam exercuit, in qua locum admodum insignem tenuit, ita ut centum milites ejus imperio parerent: quodque animi virtute et corporis viribus præcelleret, cunctis inter ordines militibus præstantior habebatur.

Gordius Centurio fortissimus.

Acerba Galerii Maximiani persecutio.

3 Ea sane tempestate, cum tyrannus impius, qui tunc imperitabat, in Christianum nomen virus suę feritatis effunderet, manumque Deo inimicam adversus Ecclesiam exerceret, tota urbe præconis tuba sonabat, toto foro et per compita tyrannicum promulgabatur edictum, ne quis Christum adoraret: qui vero contra jussa faceret, morte plecteretur. Idola proponerentur adoranda omnibus, lapideaque ac lignea hominum simulachra, pro vero numine colenda: et si qui recusarent, extrema intentabantur. Confundebatur tota civitas, quę rei novitate attonita, tota tumultuabatur. Christianorum domus singulę vastabantur. Innocentium facultates diripiebantur. Fidelium et ingenuorum corpora, carnificum manibus discerpebantur. Matres familias per vicos trahebantur. Nulla juvenum commiseratio, nulla senum reverentia erat. Insonantes noxiis ac maleficis digna patiebantur. Complebantur supra modum carceres, domus

insignes et opulenti vacuabantur. Pleni saltus, plena per fugis loca deserta, ob unum tantum crimen, quod Christum colerent. Prodebat patrem filius: pater filium accusabat: frater adversus fratrem insaniebat: servus domino insultabat. Adeo diabolicis artibus hominum animi affecti tenebantur, ut velut in tenebris agentes, sese minime cognoscerent. Præter hæc autem domus orationis profanorum manibus vastabantur, arę sanctissimę evertebantur, nec erat oblatio ulla, nec thymiama, neque locus sacrificandi erat amplius relictus. Cuncta mœror ingens veluti diffusa caligo occupabat. Sacerdotum collegia fugabantur. Sacer omnis conventus cladem insolitam expavescebat. Dæmones vero tripudiabant, et nidore ac sanguine victimarum infecta cuncta dabant.

PER S. BASH.

Gordius secedit in desertum.

6 Hęc igitur exempla crudelia cum Centurio generosus conspiceret, judiciorum necessitatem advertens, abjecto militię cingulo, sponte sibi exilium delegit. Itaque relictis honoribus, relictis omnis generis facultatibus, servis, propinquis, amicis, voluptatibus et rebus aliis, quas ceteri maxime appetere ac magno studio parare solent, ad vasta deserta et hominibus in via loca contendit: vitam inter feras actam mansuetiorem societate ac convictu idololatrarum existimans, Elię prophete secutus exemplum, qui cum Jezabelis conspiceret impietatem quotidie invalescentem, in montis Oreb speluncam secessit, ac sese ab omni humana conversatione, ut Deum quaereret ac videret, abdicavit: vixit tandem, quantum fas est homini mortali. Eodem modo noster Gordius spretis omnibus, urbanos fugiens tumultus, fori clamorem, magistratuum ambitionem, tribunalium fastum, obtretractores, ementes, vendentes, pejerantes, mentientes, turpiloquium, facetias, et cetera, quę, velut alligatas puppibus cymbas magnę naves, secum populosę urbes trahunt; insuper visu audituque ac animo a vitiis purgato et libero, Deum ipsum contemplando videre metuit, tum magna discere mysteria, quę non ab hominibus, nec per homines fuit edoctus, sed magno usus præceptore Spiritu veritatis.

3. Reg. 19.

§ II. Rediit Caesaream: ludos turbat.

Quamobrem secum meditans, quam sit fallax et inanis vita humana, quam omni somnio et umbra debilior et imperfectior, in supernę illius vocationis amorem exarsit, ac veluti fortis athleta, sese jejuniis, vigiliis, orationibus, perpetua et indesinenti Spiritus sancti oraculorum meditatione probe exercitatum, et ad certamen instructum animadvertens, hunc maxime diem observavit, in quo frequens civitas visendo equestri spectaculo erat intenta, quod hoc in loco ea tempestate in Martis, seu potius furentis bellorum dæmonis honorem celebrabatur. Populus omnis ex edito spectabat, nec ullus deerat, non Judæus, non gentilis, non item Christianorum multitudo, quę negligenter vivebat, et cum vanitatis concilio commixta sedebat, non declinans conventus malignantium, sed et ipsa tum equorum cursum et aurigarum agilitatem spectabat. Servi eo die ab opere liberi, pueri e scholis spectatum currebant, feminae prostitute ac ignobiles aderant: plenum erat stadium, et omnis jam turba consederat, equestre certamen videre intenta.

Ludi equestres in honorem Martis.

8 Tunc magnanimus ac fortis heros per montis clivum in theatrum properans, non populum horruit, non quam hostilibus se manibus traderet pensitavit; sed corde intrepido et animo excelso, quasi quædam continua saxa, aut arbores multas, eos qui circa stadium sedebant prætercurrens, in medio constitit stadio, complens dictum illud Proverbiorum auctoris: Justus ut leo confidenter agit. Quid plura? Adeo intrepido excelsoque animo fuit, ut cum in eminentiore theatri

Venit in medium stadium Gordius.

Prov. 23. 1.

PER S. BASIL. theatri parte staret, ingenti voce, quam qui audierunt extant adhuc aliqui, exclamaverit, et dixerit: Ecce inventus sum ab iis, qui me non quaerunt: his qui me non interrogabant, palam apparui. Quibus sane verbis se in eum venisse locum significavit minime coactum, sed ultro se ad certamen exhibuisse, Salvatoris exemplum secutum, qui cum per atram noctem minime videretur, se Judæis manifestavit. Omnium igitur oculos statim in se convertit. Erat enim ad spectum horridus, et quod montana diu incolerat, squallenti capillo, barba promissa, veste obita, corpore toto aridus, pera praecinctus, baculo innixus. Quae sane omnia horrorem quemdam vulgo adspicienti incutiebant, simul et eum illustrem magnopere reddebant. Ubi autem quis esset, cognitus fuit, gentiliū simul et Christianorum clamor est ortus; his quidem ob gaudium sui commilitonis exultantibus, illis vero qui repugnant veritati, iudicis animum ad ejus caedem accendentibus, et jam ad mortem condemnantibus. Igitur clamor atque tumultus omnia complebat: equos, currus, aurigas jam despiciebant: frustra rotarum stridor aerem verberabat: nullus aliud quam Gordium videre malebat: nullus quam Gordium verba sonantem audire studebat. Totum denique theatrum murmure, more venti per aera sonantis, perstrepebat, et equorum cursum superabat.

§ III. Judicis minas, et blanditias ridet.

Ubi vero per praenem silentium imperatum, conticuere buccinae, sopitae fistulae, varia musicorum instrumenta siluerunt, solus adspiciebatur Gordius, solus audiebatur. Hinc ad Praesidis tribunal, qui tum in eodem loco sedebat, certamenque instituebat, confestim adductus, et ab eo quisnam, aut cujas esset miti suavique voce interrogatur. Ubi vero et patriam, et genus, et dignitatis gradum quem tenerat, praeterea causam fugae ac reditus pariter enarravit: Reversus sum, inquit, palam ostendens, quod tua edicta nihil omnino curo, sed Jesum Christum spem meam, meumque praesidium profiteor: cumque acceperim te reliquos homines crudelitate superare, hoc sane tempus explendo meo voto, maxime idoneum sumpsi.

10 Hic sane verbis velut ignis ira Praesidis accensa, quidquid in eo furoris erat, in hunc subito convertit. Praesto sint, inquit, lictores, flagella, plumbatae: in rota extendatur, in equuleo torqueatur, suppliciorum instrumenta afferantur, bestiae, ignis, gladius, crux, barathrum paretur. Verum quantum lucri facit vir execrandus, cum semel tantum moriatur? Quin, inquit Gordius, damnus mihi facere profecto videor, si saepe variisque modis extinguere, variaque pro Christo pati supplicia nequeo. At ille his magis irritatus verbis, magis se laedi ac sperni ob talem loquendi licentiam existimabat, ac naturali ejus feritati vehementior accessit impetus: eoque truculentior fiebat, quo ille constantior in contemnenda poena videbatur; cum nulla tormentorum ratione, nullis armis a cepto proposito averti posset: quin in caelum oculos attollens, sacra psalmodum carmina decantabat: Dominus mihi adjutor, non timebo quid faciat mihi homo. Et rursus: Non timebo mala, quoniam tu mecum es. Et alia istis germana, quae de sacris promebat voluminibus, ad animum confirmandum, et in proposito perseverandum maxime facientia. Tantumque abfuit, ut intentatas horreret poenas, ut eas ultro in se provocaret, suppliciique moras vehementer increparet: Quid, inquit, tardatis? quid statis? Corripite corpus, membra frustatim caedantur. Denique quodcumque de me supplicium volueritis, sumite. Nolite mihi beatam spem invidere. Quanto enim magis tormenta angebitis, tanto majus mihi praemium comparabitis. Commercia sunt ista nobis cum Domino atque con-

tractus: pro viciibus in corpore eminentibus, in resurrectione splendido induemur amictu. Pro contumelia atque ignominia, palmas coronasque assequemur. Pro vinculis et carcere, per ampla paradisi spatia laeti vagabimur. Pro accusatione demum atque iniqua condemnatione, gloriam ex Deo et Angelis referemus. Minae vestrae semina mihi sunt divina, unde immortalitatem perpetuaque gaudia metam.

11 Cum tandem vir beatus hac severitate a fide obstinata averti non posset, alia tunc via Praeses est aggressus. Illecebris et omni lenitate contaminare conatus est: cum praesertim diabolus hac uti soleat arte, ut timidus metu perterreat, fortes leniat atque palpet. Quod imitatus Praeses, ubi illum rebus terribilibus non flexit, dolis ac placabilitate circumvenire quaerebat. Quamobrem magna se daturum spondebat; quorum alia tunc haberet, alia Imperatorem daturum ei affirmabat, locum inter milites illustrem, facultates, opes, quidquid denique animus cuperet. At ille nec sic quidem victus, Praesidis insaniam ridebat, qui compensare dignum aliquid supernis sedibus existimaret. Impius ille tunc laxatis irae habenis, furore percitus, ense vagina diripit, lictorem coram ad stare jussit; et manu et lingua nefanda, ad viri damnationem se accinxit.

§ IV. Amicis iniqua suadentibus, pulchre respondet.

Ad tribunal omnis theatri multitudo convenit: reliquos vero populus, qui adhuc in urbe fuerat, prorumpens, ad hoc novum propeveravit spectaculum, quod et Angelis et universae creaturae fuit admirabile, luctuosum diabolo, ac daemionibus tremendum. Quid plura? Concurrentibus eo cunctis, urbs pene vacua facta est, fluminis instar tota incolarum multitudine extra urbem ad locum martyrii conflante. Matresfamilias, nobiles, ignobiles propeverant: domus sine custodiibus relictae, tabernae negotiatorum desertae, in foro venalia disjecta jacebant. Ex hoc tantum urbs tuta, quod omnibus extra moenia egressis, nemo intus remanserat, qui nefas aliquid perpetrare posset. Servi, ministerio neglecto, avidi spectandi erant: et quantum externi ac vernaculi populi erat, hoc loco apud virum illum aderat. Tunc etiam virgines virorum sese oculis objicere ausae sunt. Valetudinarii ac senes ipsi quoque extra muros contende-

13 In tanto itaque civitatis concursu, Beatum Gordium, alteram vitam jamjam per mortem corporis spectantem atque tenentem, necessariorum amicorumque turba circumstibat: amplectebantur, oscula dabant, demum flentes adhortabantur, ne sese in ardentibus flammis conjiceret, ne florem proderet juvenutis, aut aethereas auras solisque dulce jubar relinqueret. Nonnulli quando a fide omnino avertere non poterant, aut fas putarent, quibusdam enim verisimilibus aggrediebantur rationibus, et Christum tantum corde si cuperet retinere, ore autem negare suadebant. Non enim Deum verba, sed loquentis animum, inspicere. Hoc ferne modo exasperatum iudicis animum demulceri, et Deum nihilominus propitium posse reddi asseverabant. At ille tamquam cantes immota maris exagitantibus fluctibus, nulla vi, nulloque verborum impulsu quassatus, in obstinato ceptoque proposito inexorabilis permansit. Ut enim sapientis domum supra petram aedificatam, vis nulla ventorum, aut imber e caelo vehemens, nec torrentis impetus quassare potest; ita demum nec preces ullae, aut minae constantiam ejus in fidem Christi evertere potuerunt. Cumque mentis acie huc illuc circumcursantem diabolus, et ejus impulsu ac arte hinc lacrymas oriri, inde vim eloquentiae, suadendique copiam subministrari animadverteret, illud Domini verbum flentibus

Tentatur b' an-
ditis, frustra.

Magnus con-
cursus ad ejus
tormenta spe-
ctanda.

Perniciosi
amicorum
consiliis im-
pugnatur.

Sistitur Prae-
sidi:

Subetur tor-
queri:

Psal. 117. 6.

Psal. 22. 4.
Ridet tor-
menta.

Luc. 23. 28

tibus ait: Nolite flere super me, sed flete super Dei inimicos, qui in Christianos continuo grassantur. Ipsos, inquam, flete, qui ignem nobis parant, sibi met gehennæ incendia, iramque in die iræ thesaurizantes. Desinite flere et affligere cor meum. Ego enim non semel tantum mori paratus sum propter nomen Domini Jesu, sed etiam millies si fieri posset. Aliis vero, qui Christum ore negare adhortabantur, respondit: Lingua quidem, quam Christi beneficio retineo, adduci non possum, ut suum neget auctorem. Corde namque credimus ad justitiam, ore vero confitemur ad salutem. Num militaris ordo desperatam habet salutem? Nullusne Centurio pius? Recordor primi Centurionis, qui cruci Salvatoris assistens, ejus divinitatem per prodigia facta cognoscens, non est veritus, adhuc Judæis furentibus in cæde, nomen ejus palam fateri. Quod enim animo sensit, id ore subito manifestavit: Vere Dei filius erat iste. Alius item Centurio, Christum adhuc in carne existentem, Deum et Regem virtutum esse novit, qui posset solo verbo opem suam per ministros spiritus egentibus adferre: cujus et fidem Dominus Israel universon prætulit. Cornelius item Centurio Angelum Domini videre, et per Petrum salvus fieri meruit, cujus Dominus preces, simul et eleemosynas respexit. Horum igitur Centurionum libenter discipulus et imitator esse cupio.

Matth. 27. 34.
Matth. 8.

Act. 10.

Præclare ca
refutat.

Matth. 10. 33.

14 Negem ego Deum meum in cujus cultu sum educatus? Nonne horresceret cælum superne? nonne obtenebrescerent propter me sidera? An vero me tellus ullatenus sustineret? Nolite errare. Deus nequam irrideri potest. Ex ore nostro nos judicat. Ex nostris, inquam, verbis nos servat et damnat. Nonne tremendam Domini sententiam audivistis: Qui me negabit coram hominibus, negabo et ego eum coram patre meo, qui in cælis est? Mihi consulitis, ut Deum nosse dissimulem? Quamobrem? Ut vitam prorogem? mortem differam? dies adjiciam? At supernæ vitæ longævus perdam annos. An ut corporis cruciatu effugiam? At sic non videbo bona justorum. Nam iri perditum dedita opera, et fraude ac dolo sævas tartari penas mercari, manifesta insania est. Vobis igitur consulo: si male sapitis, sapientiam ac veritatem discite. Si vero dissimulatis, temporique obsequimini; vos hortor rogoque relicto mendacio, vera loquamini. Dicitis, quoniam Dominus noster Jesus Christus in

gloria est Dei Patris. Nam hanc vocem emittet lingua, quando in nomine Jesu omne genuflectetur, cælestium, terrestrium, et infernorum. Omnes profecto mortales sunt homines, martyres vero pauci. Ne expectemus ut mortui fiamus, sed a vita ad vitam transeamus. Quid naturalem mortem prætolamini? infructuosa est, nullius quæstus, communis brutis et hominibus. Quicumque enim nati sunt, aut senio tabescunt, aut ægritudine corporis resolvuntur, aut violento improvisoque casu aliquo concidunt. Quando igitur omnino semel e vita migrandum est, martyrium pro Christi nomine, ut semper vivatis, alacriter assumite, ac vitæ, quam omnino relinquere oportet, ne parcite. Sit pro necessitate voluntas. Quamquam etiamsi sempiterna essent terrena ista, nihilominus sic quoque pro cælestibus commutanda essent. Verum quoniam fluxa, fragiliaque sunt, et illorum comparatione magnopere indigna; quis furor in his invigilare, et illorum studio spem illam beatam, credentibus repositam, negligere?

PER S. BASIL.

Adhortatio ad
martyrium.

§ V. Generose pro Christo moritur.

Hæc ubi dixit Christi miles, crucis se signo communit, et animi magna constantia, vultu intrepido, colore nusquam mutato, ad supplicium hilaris contendit: ubi tantam cordis præ se ferebat alacritatem, ut non lictorum, sed Angelorum manibus se committere videretur, qui subito post interitum, velut olim Lazarum, sublimem eum in cælum deferrent. Ad hæc tantus illius populi clamor ac tumultus est factus, ut vel tonante cælo nunquam similis sit auditus.

Crucis si-
gnum.Gordii cædes
populi acclu-
matio.

16 Hoc igitur hujus præclari martyrii certamen fuit. Hoc hodierna dies spectaculum vidit: quod proculdubio tale est, ut nec temporis diuturnitas unquam abolere, nec longæ consuetudinis fastidium tollere, nec aliud quippiam quamvis magnum exuperare valeat. Nam quemadmodum solem quanto magis adspicimus, tanto magis eum admiramur, nec ullo modo assiduitate vilescit; sic et hujus viri sanctissimi memoria, quo majori eam temporis spatio retinemus, eo recentior in nostris animis floret. In memoria enim æterna justus erit: in terris quidem, dum terra durabit; in cælis vero apud æquum et altissimum judicem, Dominum nostrum JESUM CHRISTUM; cui honor et imperium in æterna sæcula, Amen.

Æterna Mar-
tyris memo-
ria.

DE SANCTIS MARTYRIBUS

THEOGENE, PRIMO, CYRINO.

S. LICINIO,
III JAN.

Sanctorum horum Martyrum celebris est, ac præcipue Theogenis, in fastis Ecclesiasticis memoria in Janu. Martyrologium S. Hieronymi: In Hellesponto, civitate Paræthia, Cirici, Primi, Theogenis. ms. vetustissimum monasterii Rhinowiensis: In Hellesponto Cirici, Primi. Martyrologium Romanum: In Hellesponto sanctorum Martyrum Cyrini, Primi et Theogenis. Eadem Usuardus, nisi quod pro Cyrino Cyricum habet; ms. domus S. Cæciliae Leidæ Tiricum. At plurima mss. exemplaria, et quædam excusa, Diogenem pro Theogene, Menæa Theagenem.

Beda et Ba-
banus emen-
dati.

2 Beda: Et natale S. Theogenis Martyris, et S. Petri Martyris, in Tomis civitate natale S. Filii Episcopi, qui post alia tormenta in mare est mersus. Transposita sunt hæc. Lege: In Tomis civitate natale S. Theogenis Martyris, filii Episcopi, etc., et Petri Martyris. Sic et Hrabanus: In Tomis civitate natalis Titii Episcopi (imo Theogenis filii Episcopi) qui sub Licinio inter tyrones comprehensus, cum nollet militare, cæsus ad mortem, carcere mancipatus, missus in cippo est, donec relatione esset responsus: dimissoque in mare delato corpore ejus in littore, a religio-

sissimis viris depositum est in villa Amandi religiosi viri, ubi fiunt curationes magnæ. ms. Martyrolog. Ecclesie S. Lamberti Leodii: In Hellesponto sanctorum Martyrum Cirici, Primi, et Diogenis, eratque recentiori manu adscriptum: qui sub tempore Juliani Imperatoris gladio martyrium compleverunt.

3 Martyrologium Usuardi Colonia editum auctius anno 1490. Item in Cyzico Hellesponti passio S. Diogenis Martyris sub Licinio Rege: qui post multas passiones tandem in mare projectus, a fidelibus honorifice sepelitur. ms. Florarium SS. In Hellesponto SS. Martyrum Cyrici, Primi et Diogenis. Passio S. Theogenis Martyris, qui cum militare nollet, palis fustibus cæditur: postea in carcerem mittitur, et a Domino confortatur. Tandem submergio adjudicatus, cum oraret per tres horas, facta est lux magna super eum, cujus fulgore nautarum et militum oculi sunt excæcati: sicque in mare præcipitatus illustre martyrium consummavit. Quod hic dicitur nautarum oculi excæcati, idem quoque habet Martyrologium Germanicum, atque visum deinde a sancto Martyre illis restitutum. Petrus de Natalibus lib. 2, cap. 41, ait postquam

postquam ad Christi fidem conversi fuerunt, et baptismum susceperunt post dies novem, visum recuperasse. In Actis solum dicuntur excæcati ne viderent Angelicam turbam, id est perstricti ac vehementer percussi.

4 *Maurolycus*: Apud Cyzicum in Hellesponto sanctorum Martyrum Cyriaci, Primi, et Theogenis Martyris, qui sub Licinio palis quatuor alligatus, cæsus, et in mare mersus est. *Eadem fere Galesinius, qui tamen fallitur dum in Notis ait passos circa annum Christi cclvi.*

Alius Theogenes 26 Janu. alius 3 Octobr.

5 Alius videtur Theogenes, cujus Hippone Regio exstabat basilica, de quo xxvi Januarii agemus. Alius item qui in Menologio et Menæis in Octobr. refertur, diciturque ignis supplicio extinctus.

6 *Menæa* Theogenem in Januarii referunt his verbis: Eodem die sancti Hieromartyris Theogenis. Hic Episcopus erat ad Parium Hellesponti. Adductus vero ad Tribunal Zelicinthium, Christumque Deum professus, fustibus atrociter cæditur: deinde victus in altum spargitur, ubi certaminis curriculum absolvit, ubi pro *ὄχιος ἦν Ἐπίσκοπος*. Hic erat Episcopus; suspicabatur Rosweygdus legendum *ἦν ἐπίσκοπος* scilicet *ὄχιος*, id est, erat Episcopi filius. Est vero Parium urbs Asiæ ad Hellespontum; unde fortassis Paretia, sive Diæcesis, sive Præfectura, in qua eum martyrium subiisse refert Martyrologium S. Hieronymi.

S. Theogenes filius Episcopi, Parii captus.

7 Eodem quoque die in Januarii eum habet *Notkerus*, sed mendose Philum Episcopum appellans, pro filio Episcopi, his verbis: Item Tomis Philii Episcopi: qui sub Licinio Cæsare inter tyrones comprehensus, cum nollet militare, cæsus ad mortem, et diu in carcere maceratus, et in cippo missus, deinde in mare demersus, martyrium consummavit. Cujus corpus ad litus delatum, et a religiosis viris depositum magnis coruscat virtutibus.

8 in Januarii eundem referunt, qui et hic citati *Hrabanus*, *Notkerus*, ms. *Martyrologium monasterii S. Maximini*: Nativitas Theogenis Martyris, qui sub Licinio Cæsare per Zelycentium (*Hrab.* Telicentium, *Notker.* Licentium) Tribunal passionem complevit in Hellesponto. Primo inter quatuor columnas tensus, fustibus cæsus est: deinde in carcerem missus est, ut ibi fame interiret: sed Domini pietate invisibili cibo ibi per xl dies pastus, in laudibus Dei assidue manebat. Ad ultimum vero in mare missus martyrizatus est (*Hrab. et Notker.* martyrizavit.) Quem Eutychus et Eustochius et Zoticus (*Hrab.* Zozius) atque Germanus (*deest hic Notkero*) tollentes de mari miserunt in loculum, et sepelierunt in foro Hellesponti. *Maurolycus quoque eodem die*: Apud Cyzicum in Hellesponto Theogenis et sociorum, de quibus pridie. Quarto quoque eos refert *Petrus de Natalibus supra citatus*.

Acta hæc unde descripta.

9 Acta S. Theogenis descripsi ex vetusto codice manu exarato Imperialis monasterii S. Maximini, et contuli cum ms. S. Mariæ de Ripatorio, Jonino Mombritio, Agonibus Martyrum excusis, ms. Ecclesiæ S. Martini Ultrajecti. Eadem refert *Vincentius in speculo lib. 13, cap. 60.*

ACTA.

MULTI Martyres vicerunt diabolom, et omnes adinventiones ejus in nomine Domini Jesu Christi, qui coronavit eos; inter quos annumerare dignatus est Theogenem beatissimum Martyrem, qui sic irrisum a vicit inimicum. Tempore enim Licinii paganissimi Tyranni comprehensus est in Phrygia, cum esset Episcopi filius, et perductus est ad legionem quæ dicitur Secunda Trajana, ad Tribunal b Zilicentium, et Præpositum Possidonium, quæ legio consistebat in Zyzico, quæ est prima Hellesponti; et cogebatur militare a Tribuno Zilicentio et Præposito Possidonio. Ille autem miles fidelissimus veri Dei, plenus Spiritu sancto, c constanter in medio legionis dixit: Ego Chri-

a ms. S. Max. habuit. Theogenes capitur: cogitur Licinio militare. b al. Zylieinium, Græc. Ζυλικεντιος. c al. stans. Detrectat Tyranno militare.

stianus sum, et milito meo Regi, qui est Rex Regum: illi militans, alii militare non possum. Tribunus Zilicentius dixit: Magis accipe chlamydem et baltheum, et omnia arma felicia, et milita Licinio magno Imperatori. Theogenes dixit: Jam tibi dixi, milito ego meo Regi; alii militare non possum. Tribunus dixit: Non placet tibi Licinius Imperator? Theogenes dixit: Non novi, ego Christianus sum, et non convenit mihi huic sæculo militare, cui abrenuntiavi d: sed neque possum negare Regem esse æternum, cui milito. Tribunus dixit: Ecce isti omnes qui adstant milites, Christiani sunt, et tamen militant. Theogenes dixit. Unusquisque scit quomodo militet, ego etiam novi cui militem Regi.

d addit us. Rip. accipiens fidem. Quidam Christiani Licinio militabant.

2 Tribunus dixit: Numquid Dii spirituales non sunt, tu vero corporalis? Theogenes dixit: Ego qui sunt dii non novi, nisi unum Deum omnipotentem, per Jesum Christum filium ejus. Possidonius Præpositus dixit: Ergo Deus habet filium? Theogenes respondit: Habet filium ex verbo veritatis suæ natum. Tribunus dixit: Possumus eum nosse? Theogenes dixit: Si Deus dederit vobis sensum talem ut cognoscatis eum, poteritis eum videre. Possidonius Præpositus dixit: Et si cognoscamus eum, possumus derelinquere Regem nostrum, et venire ad eum? Theogenes respondit: Si vultis, nihil est quod impediatur vos: præterea si relinquatis tenebras istius mundi, et ad tempus quas habetis dignitates et honores, et veniatis ad Deum vivum, et Regem æternum, et militetis ei, quemadmodum et ego, vivetis in vitam æternam.

Christum Dei filium confitentur.

3 Zilicentius Tribunus irascens quasi leo, et stridens dentibus in eum jussit legionem omni, ut de nocte procederent ad campum foras civitatem: et cum processissent diluculo ad campum, jussit quatuor figi palos, et extendi ibi Beatissimum Theogenem. Cumque ad quatuor palos extensus esset, jussit eum cædi fustibus robustissimis silvestribus, quousque lassarentur Centuriones octo. Tunc Tribunus dixit: Militas, an non? Theogenes dixit: Ego milito Regi Regum, Domino meo Jesu Christo, filio Dei, qui venturus est judicare vivos et mortuos. Tunc nullus erit super terram Rex, neque Princeps, qui possit effugere eum, neque diem judicii ejus.

Ad quatuor palos extenditur, et fustibus cæditur.

4 Hæc eo dicente, iterum jussit eum Tribunus cædi secundo quasi deliramenta prosequentem. Vapulans Beatissimus Theogenes, hymnum dicebat Deo, et exultabat vultus ejus in gaudio et lætitia magna. Cum autem mutarentur decem et octo Centuriones, et fustes omnes contracti fuissent sicut palea; ille majorem spiritus habens virtutem, gratias agens Deo hymnum dicebat: Benedictus es Deus Pater Domini nostri Jesu Christi, qui me dignum habuisti in hanc diem venire, et in hanc lætitanam perduxisti me servum tuum; et benedictus es Jesus Christus filius tuus Rex cæli et terræ, maris et inferorum, et omnium visibilium et invisibilium. Laudo et glorifico te Domine Deus qui dignum me habuisti pro tuo nomine pati, et collegam sanctorum Martyrum fieri.

Fustes instar palearum comminuti.

5 Hæc eo dicente, existimaverunt Tribunus et Præpositus, quod ipsos rogaret, ut eum dimitterent, et dicunt ei: Vis ergo militare? Theogenes Dei famulus majori voce reclamavit dicens: Prius vobis dixi, et nunc dico, quia Christianus sum, et milito Regi Regum, et non possum desertor esse Domini et Regis mei; vos autem me cogere volentes his pœnis, æternas vobis paratis pœnas. Nam has quas mihi putatis esse pœnas, nihil sunt. Dicit ei Tribunus: Si adhuc nihil sensisti de pœnis, majores erunt quæ sequentur. Theogenes respondit: Ego non patior hæc, neque sentio: et vos mihi nihil potestis facere, nec spiritum meum in Domino Jesu Christo firmatum pro his pœnis contristare. In corpore meo solummodo tu potestatem habes: quemadmodum tu vis

Tormenta omnia contemnit.

crucia

crucia illud, non enim tu poteris me separare a Rege meo. Majora ligna affer, et fortiores adhibe operarios ad me: isti autem, quos habes, infirmi sunt, et nihil mihi possunt facere.

6 Cum hæc dixisset, jussit eum duci in civitatem. Erat autem hora quasi nona, et tetendit eum publice in civitate. Transiens autem ibi Optio legionis, et videns eum dixit: Ubi est Deus tuus, et Rex cui militas? quare non liberat te de istis pœnis? B. Theogenes respondit: Et prius dixi et nunc dico vobis, quoniam istæ penæ in iudicio Regis mei me non sequuntur: quoniam Rex meus et Deus meus defensor mihi est, et liberat me de pœnis istis. Tu autem eum non vides, quoniam cæcus es mente et oculis. Respondit ei Optio: Si haberem potestatem, gladiis frustari te facerem, et projicerem canibus. Qui B. Theogenes dixit: Tu mihi nihil facere potes: sed venient dies post modicum tempus, et tua et Tribuni tui crura frangentur, et corpora vestra a feris et avi- bus consumentur, et omnes ex vobis qui non credunt Regi meo, peribunt. Nam et ipse Rex tuus post modicum concedetur a persequentibus se, et erit vobis magna tribulatio qui illi militatis.

* *al. nervo. Extenditur in nervo. Insultat ei Optio legionis.*

Prædicat Optionis et Tribuni mortem, et Lucinii cladem.

Quatuor clavus configitur, encandus fame. Apparet ei Christus. Agones accusi: adfuit illi visitatio Christi per Angelum suum.

Psallenti respondent Angeli.

Cibum oblatum respuit.

7 Talia dicente Theogene, præcepit eum Tribunus in carcerem mitti, et in nervo extendi, et quatuor configi clavus, et signavit ipse carcerem, et dimisit eum, ut illic pœnis et fame moreretur. Ibi autem Theogenes a sancto Spiritu pascebat. In ipsa autem nocte adstetit ei Dominus dicens: Theogenes convalesce, ego enim tecum sum; non accipias escam neque potum ex his omnibus. Est enim incorruptibilis tibi vita in cælis. Et hæc dicens recessit ab eo. Recedente autem Domino cepit psalmum dicere lætus de Domini repositione: et erant illic respondentes Angeli, quasi populus multus. Tunc custodes cucurrerunt ad ostium carceris, et viderunt ostium clausum et signaculum integrum, et observantes intus viderunt populum multum in albis vestibus psallentes, atque dicentes: Gloria omnipotenti Deo. Timentes autem nuntiaverunt Tribuno.

8 Ille surgens mox ecurrit ad ostium, et inspexit catenam missam, et signaculum integrum: audiens etiam vocem magnam psalmum dicentium cum Theogene. Fecit itaque militum turbam armatam cum scutis stare ante carcerem, et aperiens festinanter carcerem, ingressus est æstimans quod Christiani essent cum Theogene. Intrans autem neminem intus invenit, nisi extensum in nervo psalmum dicentem. Tunc comprehendit Tribunal tremor magnus, et omnem multitudinem militum cum eo; et recluserunt ostium, et recesserunt inde. Tunc Tribunus pœnitens de tali facto, jussit panem et aquam ei dari. Sed Theogenes noluit accipere secundum præceptum Domini quod audierat prius, dicens: Me pascet Rex meus, et accipio ejus annonam quotidie.

9 Et cum mane factum fuisset, misit relationem ad Regem suum Licinium, referens omnia quæ fecerat Theogeni nolenti militare. Rescripsit Licinius, in mare eum mitti, et corpus ejus non colligi. Accipiens autem legationem Tribunus jussit eum in mare mitti. Tunc beatus servus Dei Theogenes, dignus tali sententia ambulavit gaudens in vitam æternam, in quam eum Deus vocavit. Et erat vultus ejus, et omne corpus ejus sanum, quasi a balneo, et non de carcere esset eductus ad lætitiæ magnam proficiscens: et exiens de carcere impositus est navi, et perduxerunt eum ad locum, ubi in mare eum præcipitare volebant.

Ex mss.

Præcipitandus in mare, educitur sanus e carcere.

Orans fulgore circumfunditur: adsuntque ei Angeli.

Projicitur in mare.

Nautæ et quidam milites convertuntur.

** Ag. Mar. 40. Monbril. 9.*

Tribuno et Optioni jussu Licinii crura franguntur.

** Ms. S. Max. Euthasius. Ms. Itip. Eustachius. Scipitur S. Theogenes. Claret miraculis.*

10 Convocavit autem milites et nautas, rogans ut darent ei spatium donec oraret. Et stans contra Orientem beatus servus Dei elevans manus oravit ferme per horas tres: et ecce illic lux facta est, cujus fulgore oculi nautarum et militum excæcati sunt, ne viderent Angelicam turbam, voces tantum audiebant colloquentes Beatissimo Theogeni, ita ut nautæ timore perterriti, nolent eum mittere in mare. Ille autem adjuravit eos dicens: Quod vobis jussum est, facite, et revertentes in civitatem credite Deo, ut habeatis vitam æternam. Talia eo dicente, miserunt eum in mare.

11 Revertentes autem nautæ in civitatem, renuntiaverunt quæ viderant, et crediderunt Christo, et filii ipsorum, et alii multi ex populo in illa die, et nonnulli ex legione ipsa. Post dies autem sexaginta facta est pugna vehemens contra Licinium: illic ex legione ipsa quicumque non credebant Deum, gladio ceciderunt. Pro quo facto irascens Licinius Imperator eundem Tribunal, et Optionem legionis ipsius duodecimo milliaro a civitate duci, et crura eorum frangi præcepit in exemplum aliarum Legionum, sicut prædixerat beatissimus Martyr.

12 Postquam autem missus est beatissimus Martyr in mare, venerunt fideles fratres, scilicet Eutyches Eustathius, Zoticus, et alii multi ex fratribus, et sustulerunt corpus ejus de littore; erant autem et ipsi fideles, et timentes Deum, et posuerunt corpus ejus in loculo, et pertulerunt nocte, et sepelierunt illud juxta muros civitatis, in villa Adamanti fidelissimi viri in hypogeo. In quo loco nunc magna fiunt mirabilia, et omnium, quæcumque teneantur infirmitate, sanantur ægritudines. Fecit autem ipse Sanctus in carcere dum sperantur relationes, dies quadraginta, nihil omnino cibi gustans, nec aquam, nec alium potum bibens, habens caelestem gubernationem.

13 Hæc omnia scripta sunt per omnes Ecclesias Dei, in Nicomedia, Bithynia, Heraclea, Cyzico, ut in omnibus annuntietur populis passio sancti Martyris, et sit fortitudo fratrum in Dominica fide. Natalis ejus celebratur in Nonas Januarii, præstante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat in sæcula sæculorum, Amen.

DE SANCTIS MARTYRIBUS

CLAUDONE, EUGENE, RHODO, DIOGENIO, EUGENTO, RHODONE, PRIMA.

III JAN.

Martyrologium S. Hieronymi: Et in civitate Tomis Claudonis, Eugenius, Rhodi, trium fratrum Argei, Narcissi et Marcellini pueri Christiani et Diogini, Eugenti, Rhodonis, Primæ. Quæ, ut plurima alia in eo Martyrologio, obscura sunt; fortassis etiam transposita, ut legendum sit: Rhodi, Claudonis, Eugenius. Et in civitate Tomis trium fratrum, etc. An idem Claudon, Eugenius, Rhodus, cum iis, qui mox subduntur, Diogenio, Eugento,

Rhodone? deinde an Christiani conjungendum est cum pueri? an nomen Sancti est? Christianum omitto, donec major mihi lux aliunde affundatur. De Argeo, Narcisso, et Marcellino egimus in Januar. An ceteri cum ipsis passi, an Tomis, an alibi, non est unde coniciam.

Usuardi editio Coloniensis Claudonem habet; sed Claudonem vocat, conjungitque cum Martiale et Cirico, de quibus ante egimus.

DE

DE S. LUCIANO EPISCOPO, APUD LEONTINOS IN SICILIA.

CIRCA AN.
CHR. CCGXXX.
III JAN.

Lucianum Episcopum et Confessorem apud Leontinos in Sicilia, sub tempora Constantini Magni floruisse, celebrarique hoc die, testatur Octavius Cajetanus noster in Idea operis de vitis Sanctorum Siciliae, ex tabulis Ecclesiae Leontinae; et Ferrarius in generali catalogo Sanctorum, qui iterum eum cum S. Rhodippo refert VII Novemb. Maurolycus XII Februa. Lucianum Confessorem refert, nullo expresso, quo colatur, loco. An hic idem sit, non valeo divinare.

rarius in generali catalogo Sanctorum, qui iterum eum cum S. Rhodippo refert VII Novemb. Maurolycus XII Februa. Lucianum Confessorem refert, nullo expresso, quo colatur, loco. An hic idem sit, non valeo divinare.

DE S. MELORO SEU MELIORE MARTYRE IN ANGLIA.

CIRCA AN.
CHR. CDXL
III JAN.

S. Melorus 1
Octob. mortuus, colitur
3 Januar.

Sanctum Melorum Martyrem refert hodie Ferrarius in Catalogo generali Sanctorum, et Martyrologium Anglicanum; cum tamen Kalendis Octobris subisse martyrium scribatur. Sed Nonis Januarii fortassis translate reliquiae. Ad 1 Octobr. extat ejus ut Martyris memoria in Usuardi Coloniensibus editionibus, et ms. Florario. Meliorus in Anglicano Martyrologio appellatur, a Capgravo atque in Usuardi editione an. 1490. Melorus, in edit. an. 1521. Melor, in Florario Melon, Melior a Ferrario. Vitam ejus a Joanne Capgravo scriptam, cum manu exarato codice Rubae vallis contuli: in hoc sacrae B. Melori exuvia Meldis asservari dicuntur; quas alioquin ante aliquot saecula ex Cornubia in Wiltoniam ad celebre conobium Ambresburiense deportatas testatur Capgravius: inde sunt fortassis in Galliam advectae.

supra terram durissimam, quasi super ceram mollem, infixus est: cumque veniens ad locum illam de durissimo silice extraxisset, egressesunt aquae largissimae, et usque hodie in loco illo fons vivus ebullire videtur.

6 Cum autem patruus ejus nutritori suo Cerialtano munerum multa et possessiones, si altum suum occideret, promisisset, facto iniquitatis commercio, ut Cerialtano caput innocentis absunderet, et abscessum Rinoldo deferret, et mercedem promissam reciperet. Decollato itaque puero, filius Cerialtani assentiente patre caput Martyris deferens per murum castris, justo iudice Deo annuente, de muro cecidit, et fractis cervicibus expiravit.

7 Veniens autem nutrix Martyris ad domum in qua corpus jacebat, et Angelos Dei et lucernas divino splendore lucentes vidit. Cerialtano vero caput assumens et fugiens, cum praenimia siti pene deficeret, sibi ipsi loquens dixit: Vae mihi omnium hominum miserrimo, et omni poena et cruciatu digno, quid faciam quia sitis ariditate afflictus deficiens morior? Cumque haec multotiens replicaret, caput pueri in verba humana prorumpens tali voce eum affatur: Cerialtane baculum quem manu gestas in terram impiger fige, et fontem aquae subito de terra oriri videbis, ex quo copiose refectus imminens sitis periculum evades. Cum autem baculum in terram fixisset, in pulcherrimam arborem versus radiceis terrae adhaesit, ramos et folia produxit, et de radice ejus fons indeficiens emanare cepit, et Cerialtano potu recreatus caput ad Rinoldum detulit.

8 Qui cum gaudio magno illud recipiens, dixit: Surge et montis verticem ascende, et quaecumque adjacentia videre poteris, libens possidenda tibi dabo. Ille vero montem ascendens, et circumquaque se videre credens utroque lumine orbatus est, et subita morte praeventus interit: et liquefacta est caro ejus sicut cera a facie ignis.

9 Sepulto autem corpore sancto in loco martyrii sui, die sequenti supra terrae faciem inventum est: cumque sepulto in tribus variis locis corpore idem casus accidisset; inito consilio, super plaustrum, sub quo duo tauri indomiti positi sunt, corpus sanctum imponunt; et quocumque virtus eum divina dirigere vellet absque ductore dimiserunt. Et ecce tauri mansueti subito effecti, usque ad quemdam locum corpus trahentes substituerunt, et cum turbae displiceret ut ibi quiesceret, manus, brachia, et humeros rotis ut eas volverent supponentes, ita fixum divinitus et immobile plaustrum viderunt, ut nulla arte, nullo ingenio, nulla prorsus hominum virtute moveri posset. Cumque saepius attentantes nihil proficerent, gratias agentes Deo, corpus cum honore in eodem loco sepelierunt; ubi opem ejus implorantes, optatum remedium gaudentes consequi solebant.

10 Delato in praesentia Rinoldi capite Martyris, tyrannus caput sacrum tetigit, et tertia die infelici morte occubuit. Sepulto itaque ab Episcopis et Clericis capite cum sacro corpore, post multorum annorum curricula praedicatorum alienigenae serinium cum reliquiis

VITA.

Dum in exordio Christianae fidei Apostolica doctrina per orbem terrarum in omnibus gentibus diffunderetur, conversa est Britanniae gentilitas ad fidem, et multi Domino credentes, et Apostolica praeccepta sequentes variis virtutum miraculis fulserunt: de quorum numero B. Melorum fidenter credimus extitisse.

2 Fuit enim de nobili Britannorum genere, cujus pater Melianus ducatum Cornubiae tenuit: cujus tempore per septennium pluvia super terram non cecidit. Instigante tandem maligno spiritu septimo anno ducatus sui dum consilium Primatum ad utilitatem patriae providendam fuisset congregatum, in ipso concilio Rinoldus veniens, Melianum fratrum suum occidit, et pro illo regnare cepit.

3 Habebat autem Melianus parvulum quemdam filium annorum septem nomine Melorum: quem post patris necem patruus occidere querebat, timens ne si puer superstes esset et ad virilem aetatem perveniret, ei ducatum auferret. Rinoldus igitur quid faceret deliberans, puerum in Cornubiam secum adduxit, ubi consilium Episcoporum et aliorum multorum fuerat congregatum: et cum puerum occidere vellet, omnium prece factum est ut non occideretur, sed tantum manus dextera cum sinistro pede truncaretur: et factum est ita. Facta est autem post haec Beato Meloro manus argentea et pes aeneus: et pius et innocens de die in diem in virtutibus crescens, nutritus est in quodam monasterio Cornubiae, et divinas Scripturas usque ad quartum decimum annum legebat.

4 Quodam enim aestivali tempore Abbas illius loci nuceas colligens, puero quasi Domino suo praesentavit: qui cepit eas colligere argentea manu, mirumque in modum manus illa argentea quasi reflexus carnosos haberet, et manum extendere et recludere cepit, quasi nativam ossibus, nervis, venis, sanguine atque pelle.

5 Quadam vice puer sanctus accepta petra, et projiciens quasi stadio dimidio eam advolare fecit, quae

S. Melori patria, et genus.

* ms. Rub. val. Reynoldus.

Ejus pater a fratre occisus.

S. Meloro dextera manus et pes sinister amputatur.

Manu argentea, ut nativa utitur.

Fontem elicit e terra.

Occiditur.

Interfecit morte filii punitur.

* Capgr. ut. Angeli Martyris corpori assistunt.

Interfecit a Martyre adjuvatus.

Dein a Deo punitur cecitate et morte.

Locus sepulture S. Melori cecidit designatus.

Rinoldus male moritur.

S. Melori reliquie Ambrisburiam delata.

Inde sublata denuo reperruntur.

cum reliquiis S. Melori circumquaque deferentes peragratis terrarum tractibus, injunctum sibi officium exercentes, Ambrisburiam tandem devenerunt, et super altare reliquias sanctas posuerunt. Expleto prædicationis officio, cum reliquias secum auferre velent, et nullo modo ab altari moveri possent, ac velut adamas altari adhærent, dolore et angustia afflicti, accepta ab Abbatissa multa pecunia recesserunt.

11 Quidam iniquitatis filii nocte ecclesiam de Ambrisburia intrantes scrinium S. Melori secum auferunt, et laminis auri et argenti abrasis, capsam cum reliquiis in quadam specu projiciunt. Sacerdos autem quidam diluculo surgens, vidit radiosam lucis columnam de cælo super specum descendentem, et acce-

dens ad locum, scrinium invenit, et ad ecclesiam detulit.

12 S. Melorus sacristæ nocte quadam apparuit dicens: Godrice surge velociter; ecce testudo ecclesie hiatibus conquassata patulis vicinam parat maturare ruinam. Cumque iterum alia nocte idem repetisset, tertia nocte apparens dixit: Godrice cito surge, imagines et altaris ornamenta tecum assumens quantocyus exeat; quia periculum mortis tuis procul dubio in januis adest: et cum egressus fuisset, tota post eum testudo concidit, aræ planiciem subjectæ obvolvens.

Terrea autem relinquens, cælestia cum corona martyrii penetravit Kalendis Octobr.

EX JOAN. CAPR.

Sacristam periculo mortis eripit.

DE S. SALVATORE EPISCOPO

BELUNI IN ITALIA.

III JAN.

Templa S. Salvatori Episcopo dicata.

Beluni ad Anassum sive Plavem fluvium in Marchia Turrisina, hodie S. Salvatorem Episcopum coli tradit Ferrarius in generali Catalogo Sanctorum, atque in Catalogo Sanctorum Italie. Idem ad iii diem Februarii hæc de eo scribit: S. Salvator Episcopus, ex antiqua traditione, Belunensis fuit Antistes: eamque Ecclesiam plures annos sanctissime rexit, multis in vita editis miraculis, ac post mortem, circa eos qui opem ipsius implorabant. Quapropter aræ illi erectæ, templaque diversis in locis dicata fuere. Ex quibus etiam nunc in pago Maretio haud procul a Beluno unum

sub ejus invocatione conspicitur, et alterum apud Carthusianos, quod præ vetustate maxima ex parte collapsum est. Ejus memoria ab Ecclesia Belunensi anniversaria celebritate colitur; alia tamen die propter intercurrentes solemnitates. In Annotatione deinde hæc subdit: Corpus hujus sancti Episcopi in lapideo sepulchro ecclesie dirutæ memoratæ apud Carthusianos quiescere putatur, ubi in pariete hujusmodi adhuc legitur inscriptio: S. SALVATOR EPISCOPO BELUNI. Qui quo tempore apud nos vixerit, ignoratur. Ejus festum in tabulis ad diem iii Januarii adnotatur.

DE S. GENOVEFA VIRGINE

PARISIIS IN GALLIA.

CIRCA AN. CHR. DIX. III JAN.

NOT. 32.

S. Genovefa vita perantiqua.

Triplex exstat.

Celeberrimum Genovefæ nomen omnibus Latinorum Martyrologiis III Januar inscriptum. Usuardus: Civitate Parisius S. Genovefæ virginis, quæ a B. Germano Antisiodorensi Episcopo Christo dicata, admirandis virtutibus late claruit. Eadem fere Martyrologium Romanum, Bellinus, Maurolycus, Galesinius, Ado, Notherus, Beda, Hyrabanus, etc.

x Januarii, ut infra dicemus, agitur memoria Revelationis reliquiarum S. Genovefæ, sive apertionis capsæ, quæ facta est eo die anno MCLXI, XXIX Octobris Translatio, quam tamen in nullo Martyrologio eo die consignatam reperi; sed pridie, ipso videlicet festo SS. Simonis et Judæ, in Usuardi, Bellini, Maurolyci, Ferrarii, aliorumque Martyrologiis refertur, fitque de ea commemoratio in Breviario Coresopitensi, xxvi Novembr. celebratur Excellentia S. Genovefæ, sive festum miraculorum; quo die multis Martyrologiis ejus nomen absolute inscriptum, nulla facta miraculorum mentione. At Usuardi Martyrologium Parisiense editum anno 1336, et Molanus: Eodem die S. Genovefæ et S. Marcelli, de miraculo ardentium factum in ecclesia B. Mariæ Parisiensis. In uno ms. reperi Elevationem S. Genovefæ xxvi Novembr. relatam. Eo die Nannetis in Ecclesia Cathedrali colitur festo duplici, in memoriam miraculi ardentium, ut ex 6 Lectione patet; in qua tamen non recte dicitur an. MC sub Ludovico VII factum, cum (ut inferius dicemus) sub Ludovico Crasso Philippi filio acciderit anno antequam in Gallias veniret Innocentius II quo an. MCXXX factum scribit Baronius.

2 S. Genovefæ Virginis vita (inquit Papirius Massonus in libro de fluminibus Gallie) temporibus Childeberti Regis a doctissimo quodam viro, cujus nomen perisse doleo, scripta. Imo ter senis, ut ipse auctor testatur, ab obitu ejus annis. Eademne tamen sit, quæ est in manibus, ingenue fateor mihi non liquere. Triplex certe vitam in mss. reperi. Primam in ms. ecclesie S. Martini Ultrajecti, eamque contuli cum ms. S. Mariæ

de Ripatorio ms. monasterii S. Mariæ Bonifontis; et cui congruunt, quæ habet Vincentius Bellovac. l. 20, cap. 46, et seqq. Alteram descripsit olim Rosweydeus ex ms. D. Preudhomii Canonici Cameracensis, quam deinde contuli cum mss. Imperiali monasterii S. Maximi, et Ecclesie S. Audomari, aliisque. Tertiam a religioso quopiam monasterii S. Genovefæ compositam suppeditavit mihi, sed mendis scatentem, codex Collegii Fullonum Bruxellæ. Hæc vero cum prima in plurimis consentit, nisi quod subinde aliqua adduntur ad explicationem. Eam hic omisi ne in nimis vastam molem opus excresceret. Subjungi tamen duabus prioribus vitis, quæ de S. Genovefæ miraculis, translatione, excellentia, revelatione, a variis religiosis monasterii S. Genovefæ litteris mandata in eodem reperi ms.

3 De anno mortis sanctissimæ hujus Virginis variæ sunt auctororum sententiæ. Galesinius in Notis existimat obiisse circiter annum DXXV. Breulius in Antiquit. Paris. et Renatus Benedictus anno DXXIV. ms. Florarium DXXII consentit fere Aimoinus lib. 1, cap. 24, scribens usque ad Clotharii et Childeberti tempora vixisse. Baronius anno 499, num. 31, ita scribit: Superstes fuit hæc admiranda virgo diutius, utpote quam idem auctor propagasse vitam dicat ultra octoginta annos. At si anno 429, profectus in Britanniam S. Germanus, ut idem scribit Baronius, Sanctamque Genovefam, licet admodum adolescentem, est allocutus, atque ad servandam virginitatem hortatus; non potest profecto illa diu ultra annum D, supervivisse. Nam demus tum octo aut novem fuisse annorum, ergo anno D, aut XI, fuerit LXXX. Junior non potest fuisse, quæ, ut dicitur in vita S. Germani l. 1, cap. 21, se religiosæ professionis adstringi jam dudum desiderio sit professa, ejusque ad id benedictionem petierit. Quid quod in priore vita dicatur Clodoveus magnificam basilicam ad ejus sepulchrum extruere cepisse, quam deinde perfecit Clotildis?

4 Multa de vita et translatione S. Genovefæ habet In necessitate 27 Jacobus

Quando obiit S. Genovefa.

cir cumfertur
theca corporis
ejus.

Jacobus Breulius lib. 2 Antiquit. Parisiens. ubi et de Abbatia S. Genovæ ejusque privilegiis: testaturque in communi necessitate consuevisse thecam reliquiarum ejus deponi, et publica supplicatione circumferri, singulari solemnitate, cujus ipse ceremonias omnes describit.

De S. Genovæ innumeri fere scripserunt: fuse Renatus Benedictus in vitis Sanctorum Gallie, qui et Translationem, miracula atque commemorat. Petrum Pontanum Brugensem qui Cæcus a vitio oculorum dictus, testatur Claudius Robertus novem libros carminum de ea scripsisse, quos necdum vidi. In S. Genovæ laudem carmen geminum cecinit et publicavit Dionysius Petavius noster, recuperata illius patrocinio sanitate.

P. Dionysius
Petavius S. Ge-
novæ ope sa-
natus.

VITA EX VETERIBUS MSS.

CAPUT I.

S. Genovæ virginitatem suadet S. Germanus.

S. Genovæ
patria et pa-
rentes.
* Sur. qua-
tuor.

Beata Genovæ in Nemetodorensi parochia nata est, quæ septem ferme millibus a Parisio urbe abest. Pater ejus Severus, mater Gerontia vocitata est. Sed primum ab ineunte ætate ejus devotionem, tum deum gratiam Dei, quæ in ipsa collata est, fidelibus censui innotescere.

Hæresis Pela-
giana in An-
glia a SS. Ger-
mano et Lupo
extirpata.

2 Proficiscentibus itaque ad Britanniam sanctis ac venerabilibus viris Germano ac Lupo Pontificebus, ad Pelagianam hæresim, quæ in illis finibus imminabat, superandam; quæ hæresis zizania super triticum seminans asserebat natos ex duobus baptizatis sine baptismo posse salvari; cum omnino prædicatio divina tradat nullum posse habere vitam æternam, nisi renatus fuerit ex aqua et Spiritu sancto. Hanc hæresim et scripturarum testimonium et virtutum miraculis triumphantes ab eadem provincia effugarunt. Eunt, ut dixi, in Britanniam ad prædictam parochiam, manendi vel maxime orandi gratia, se contulerunt. Quibus cum vulgi multitudo haud procul ab ecclesia benedictionem expetens obviam venisset, et catervatim uterque sexus virorum et mulierum ac parvulorum occurreret, in medio occurrentium coetu eminens S. Germanus intuetur in spiritu sanctissimam fore Genovæ, quam illico ad se adduci præcepit. Cujus caput deosculans sciscitatur a turba nomen puellæ, et cujus esset filia interrogat. Extemplonomen Genovæ a circumstante populo edictum est: et pater vel mater acciti adstiterunt. At adeos S. Germanus: Hæc infans vestra est filia? At illi Nostra, inquit, Domine. Quibus ait Sanctus Germanus: Felices vos tam venerandæ sobolis genitores! In hujus nativitate, magni gaudii et exultationis celebratum mysterium in celo noveritis ab Angelis. Erit hæc magna coram Domino, et multi ejus vitam propositumque sanctum mirantes, declinabunt a malo, et ab improba atque impudica vita conversi ad Dominum, remissionem peccatorum et præmia vite a Christo percepturi erunt.

Joan. 3. 3.

S. Germanus
prædicat san-
cilitatem Geno-
væ.

3 Et paulo post ait Genovæ: Filia mi Genovæ. At illa respondit: Audit famula tua, Pater sancte; quæ jubes edicito. Cui S. Germanus dixit: Quæso ne verearis mihi profiteri, si vis in sanctimonio consecrata Christo immaculatum et intactum corpus, quemadmodum sponsa ejus, servare. Cui Genovæ respondit: Benedictus tu mi Pater, quia quæ desidero dignatus es si velim sciscitari. Volo, inquit, sancte Pater, et oro ut devotionem meam Dominus adimplere dignetur. Ait ei S. Germanus: Confide filia, viriliter age, et quod corde credis et ore profiteris, operibus adimplere satage. Dabit enim Dominus virtutem et fortitudinem decori tuo.

Hæc cano-
nica.

4 Pervenientes ergo ad ecclesiam, cursum spiritualem, Nonam atque Duodecimam celebrantes, semper S. Germanus manum suam super caput ejus tenuit. Et cibo sumpto ac hymno dicto, jussit Severum cum filia in suo se collocare receptaculo, eumque primo diluculo ante sui profectioem ad se reverti

præcepit. Quæ cum fuisset lustrante jam solis lampade terras, ita ut jusserat, a genitore suo allata, nescio quid in ea cæleste deinceps S. Germanus conspiciat, ait ad eam: Ave filia Genovæ. Reminisceris quid hesternæ die de corporis tui integritate mihi sis pollicita? Cui Genovæ respondit: Reminiscor, quid tibi Deoque, Pater sancte, promisi; quia castitatem mentis et corporis integerrimam, Deo me juvante, usque in finem servare desidero. Cui S. Germanus nummum æreum Dei nutu allatum habentem a signum Crucis a tellure colligans pro magno munere dedit, inquit ad eam: Hunc transformatum pro memoria mei a collo suspensum semper habeto; nulliusque metalli, neque auri, neque argenti, seu cuiuslibet margaritæ ornamento collum saltem digitosque tuos onerari patiaris. Nam si sæculi hujus vel exitus decor tuam superaverit mentem, etiam æternis et cælestibus carebis ornamentis. Et valedicens ei atque obsecrans ut sui memor tantum crebro in Christo esset, et commendans eam genitori suo Severo, iter quod cœperant, auxiliante Domino, perrexerunt.

Numisma
cruce insigni-
tum.

Vanum orna-
tum dissuadet
Genovæ Ger-
manus.

a In memoria hujus rei Canicis regularibus S. Genovæ, in ejus festo dari solebat panis benedictus insignitus figura hujus numismatis. Ita Renat. Benedict.

NOT. 53.

NOT. 54.

CAPUT II.

Paralysi laborat, ejus sanctitas varie commendatur.

Factum est autem post dies aliquot, cum mater ejus die solemnè ad ecclesiam pergeret, et Genovæ quam domi remanere præceperat, nequaquam posset abigere clamantem sibi cum lacrimis, et dicentem: Ego fidem, quam S. Germano pollicita sum, Christo me consolante, servabo, et ecclesie limina frequentabo, ut sponsa Christi esse merear, sicut ipse mihi beatissimus Confessor reppromisit; illico mater ejus, iracundia repleta, ut filia aliam dedit, statim lumen percussa est orbitate. Tribus namque mensibus minus a biennio, nutu divinæ majestatis, ad manifestandam gratiam Genovæ, hanc perpessa est cæcitate. Tandem aliquando recordata mater ejus quid tunc testimonium de filia sua summus Pontifex dedisset, vocans eam ad se ait ei: Obsecro te, filia mi, accipe hauritorium, et properans perge ad puteum, ut exhibeas mihi aquam. Cumque summa festinatione ad puteum venisset, et super marginem putei fleret, eo quod propter eam mater ejus lumen amisisset; dein ut desiit flere, impleto vasculo detulit aquam matri suæ. Mater vero ejus, extendens manus ad cælum, cum fide et veneratione aquam a filia sua allatam, insuper ipsa spirante ab ea crucis virtute signatam, accepit; de qua fomentans sibi oculos paululum cernere cœpit. Cumque hoc bis terve facisset, lumen amissum integre recepit.

Mater eam
percussit sit
cæca.

Aqua a filia
benedicta ti-
nit oculos, et
sanatur.

NOT. 55.

Sanctitas ejus
Episcopo re-
velatur.

* Ms. Bonif.
illico. Cl. Ro-
bertus Fla-
vianum vo-
cat.

Suadet ei vir-
ginitatem.

* Ms. Ultra et
lip. ora.

6 Contigit autem ut cum duabus puellis multum se senioribus ad consecrandum Julico Episcopo traderetur. Quæ cum juxta ætatem amorum ad consecrandum offerrentur, ut comperit divinitus prædictus Pontifex, Genovæ virginibus, quæ illi præponebantur, meritis multum esse sublimiorem, ait: Illa, quæ retro sequitur, anteponat: quoniam hæc cælitus jam est sanctificationem adeptæ. Sic itaque benedictionem consecuta ab obtutu Pontificis discesserunt.

Migrat Pari-
sios.

* al. cresce-
ret.

7 Denique parentibus B. Genovæ defunctis, accersita a matre sua spirituali ad Parisium urbem commigravit. Et ut virtus Domini in infirmitate ejus probaretur, et gratia Christi in ea collata plus luce-
ret; tempore aliquo ita est corpus ejus obsessum paralysi, ut laxatis artubus, nulla compago adhærere suo crederetur loco. De qua infirmitate nimium afflicta, triduo jam corpus ejus exanime, solis paululum genis rubentibus, custodiebatur. Quæ cum deno corporalem fuisset adeptæ sanitatem, profitebatur, se in

Paralysi labo-
rat.

in

* addit us.
Ultra et sup-
plicium im-
piorum.
Loca beato-
ram videt.
Secreta cor-
dium cogno-
scit.

in spiritu ab Angelo in requiem justorum * deductam, et ibi se vidisse parata diligentibus Deum præmia, quæ incredibilia apud infideles habeantur.

8 Pluribus namque in hoc sæculo viventibus secreta conscientias liquido declarabat. Quod propter arrogantes silere satius, quam æmulantibus innotescere malui, qui ingentem devotionem habent detrahendi; nam dum bonis invident suam superstitiosam indicant conscientiam.

S. Germanus
secundo it in
Britanniam.

9 Adveniente post hæc denno S. Germano Parisium, ac secunda vice in Britanniam proficiscente, universus populus in occursum ejus ab urbe egressus est. At ille illico sollicitus de Genovefa, quid ageret, inquisivit. Sed vulgus, qui paratior est ad derogandum bonis potius, quam ad imitandum, asserebat eam inferiorem quam opinabatur esse. Quorum iniquam vocem omnino despiciens sanctus Pontifex, in civitatem ingressus ad hospitium Genovefæ usque pervenit. Quam cum tanta humilitate salutavit, ut omnes mirarentur. Et oratione facta ostendit iis, quibus despectui habebatur, in secreto cubili ejus, terram madidam de suis lacrymis irrigatam: et residens disposuit eis vitam ejus exordium, quemadmodum Nemethodoro palam cunctis edixerat: simulque commendans eam populo in viam, quam cœperat, gressum direxit.

Genovefam
honorat et
laudat.

CAPUT III.

Hunnos precibus a Parisiis avertit.

Attila immi-
nente alio fu-
gere cupiunt
Parisienses.

Exeunte sono, Attila Hunnorum Regem Galliam sævissime vastaturum, terrore perculti Parisiorum cives, bona ac stipendia facultatum suarum in alias tutiores civitates deferre nitentur. Quorum matronas convocans Genovefa, suadebat ut jejuniis et orationibus ac vigiliis insisterent; quatenus possent sicut Judith et Esther, superventuram cladem evadere. Consentientes ergo Genovefa, dies aliquot in baptisterio vigiliis exercentes jejuniis et orationibus, sicut Genovefa suaserat, Deo vacaverunt. Viris quoque idem suadebat, ne bona sua a Parisio auferrent; nam illas civitates, quas esse tutiores credebant gens irata vastaret; Parisium vero urbem incontaminatam ab inimicis, Christo protegente, salvandam.

Dissuadet id
Genovefa.

Oritur in eam
tumultus.

11 Insurrexerunt autem in eam cives Parisiorum, dicentes pseudopropheticam suis temporibus apparuisse, eo quod prohiberentur ab ea, quasi a peritura civitate in alias tutiores urbes bona sua transferre. Tractantibus ergo civibus ut Genovefam aut lapidibus obrutum, aut vasto gurgite mersam punirent; interea adveniente ab Antisiodorensi urbe Archidiacono, qui olim audierat S. Germanum, magnificum testimonium de Genovefa dedisse, invenit per loca cives conventicula facere, ac de interemptione Genovefæ concionari. Qui cum consilium eorum cognovisset, dixit ad eos: Nolite, o cives tantum admittere facinus. Istam, de cujus vos interitu jam tractatis, referente S. Germano Antistite nostro audivimus ex utero matris suæ a Deo electam: et ecce eulogias, illi a S. Germano * directas exhibeo. Comperientes igitur Parisiorum cives Genovefam testimonio S. Germani, Dei esse fidelissimam famulam, videntes etiam eulogias, quæ illi deferente Archidiacono fuerant allatæ, metuentes Deum, et hæc quæ ab Archidiacono dicebantur mirantes, dissipato pravo consilio, insidiandi finem fecerunt.

S. Germanus
moriens ad
eam eulogias
mittit.
* al. relictas.

2. Thess. 3. 3.

12 Impletum est in die illa dictum Apostoli, qui ait: Non enim omnium est fides: fidelis autem Deus qui conservabit vos et custodiet a malo. Summi Antistites Martinus et Anianus pro virtutum suarum admiratione valde laudati sunt, eo quod unus apud Vangionem civitatem postridie inermis pugnae offerendus utriusque exercitus sævitiæ sedata fœdus obtinuit; alter vero Aurelianorum urbem ab exercitu Hunno-

rum circumseptam, juvantibus se Egetio Patricio cum Gothis, meritis orationum suarum ne periret promeruit. Porro Genovefam nomine dignum est honorari, quæ itidem orationibus suis prædictum exercitum ne Parisium circumdaret procul abegit?

EX MSS.
Precibus ho-
stem avertit.

NOT. 56.

CAPUT IV.

Ædificat basilicam, quæ nunc dicitur Prioratus S. Dionysii de Strata.

Quinto decimo namque usque ad quinquagesimum ætatis suæ annum, a die Dominico usque in quintam feriam, et a quinta feria usque ad diem Dominicum, jejunium nunquam dissolvit. Nam illis solummodo duobus sacris in hebdomada diebus, id est Dominica et quinta feria, aliquantulum cibi sumens, reliquis totius hebdomadæ diebus in abstinentia perdurabat. Esecæ vero illi erat panis hordeaceus et faba, quam post duas aut tres hebdomadas in olla coctam recommiscens edebat. Vinum autem vel quidquid inebriare potest in omni vita sua non bibit. Post quinquagesimum autem annum ætatis suæ, suadentibus Episcopis, quibus contradicere sacrilegium * est, metuensque Domini dictum quo ait: Qui vos audit, me audit; qui vos spernit me spernit; piscem et lac cum pane hordeaceo edere cœpit.

Ejus abstinen-
tia.

* us. Rip. fore
suspiciatur.
Luc. 10. 16.

14 Quotiens cælum conspexit, toties lacrymata est: et cum esset mundo corde, quemadmodum Lucas Evangelista descripsit de Beatissimo Stephano, ita et hæc credebatur cælos apertos videre, et Dominum nostrum Jesum Christum stantem ad dexteram Dei, quoniam irritum non est promissum Domini, quo ait: Beati mundo corde, quoniam ipsi Deum videbunt.

Cælum aspi-
ciens lacry-
matur.
Act. 7. 33.

Math. 5. 8.

15 Duodecim enim virgines spirituales, quas Hermas, qui et Pastor nuncupatus est, in libro suo descripsit, ei individue comites extitere; quæ ita nominantur: Fides, Abstinentia, Patientia, Magnanimitas, Simplicitas, Innocentia, Concordia, Caritas, Disciplina, Castitas, Veritas, et Prudentia. Hæ fuerunt indissociabiles et indivisæ Genovefæ.

Ejus mysticus
comitalus.
1. 3. sim. 9.

16 Quanta veneratione et amore dilexit a Catholice vici, in quo Sanctus Dionysius cum sociis suis Rustico et Eleutherio passus est et sepultus, nequaquam silendum esse arbitror. *b* Nam fervens devotio erat ipsi Beatissimæ Genovefæ, ut in honorem Sancti Dionysii Episcopi et Martyris basilicam construeret: sed facultas deerat. Cui cum solito quadam die Presbyteri civitatis occurrissent, ait ad eos: Venerabiles in Christo sancti Patres ac seniores mei, obsecro vos, ut faciatis in unum collationem, ut ædificetur in S. Dionysii honorem basilica. Nam terribilem esse et metuendum locum ejus nemini ambigendum est. At illi responderunt: Forsitan deerunt parvitati nostræ vires ædificandi: nam coquendæ calcis copia deest. Quibus Genovefa Spiritu sancto repleta, claro vultu, mente præclariori vaticinans, manifestum dedit eloquium, dixitque ad eos: Egrediatur, quæso, sanctitas vestra, et deambulate per pontem civitatis, et quæ audieritis renuntiate mihi.

Erga S. Dio-
nysium pie-
tas.

Agit de ex-
truenda S. Dio-
nysio basilica.

17 Qui cum egressi fuissent in plateam, stabant præstolantes si quid congruum sacræ virginis voluntati audirent. Et ecce duo custodes porcorum non longe ab eis stantes, cum inter se sermocinarentur, ait unus ad alterum: Dum suis vestigium ob * pas- tum vagantis legerem, inveni furnum calcis miræ magnitudinis. Cui alter pastor et contrario respondit: Item et ego inveni in silva arborem radicibus a vento evulsam, et sub radicibus ejus similiter furnum calcis, de quo nec quidquam credo aliquando esse sublatum. Hæc audientes Presbyteri porrectis ad æthera vultibus, oculisque in cælum præ gaudio fixis, Deum benedixerunt, qui tantam gratiam famulæ suæ Genovefæ dignatus est conferre. Comperientes ergo loca,

* al. partum
vacantis.

Miro modo
calcæ ad id ne-
cessaria reper-
itur.

in

Ex. vss. in quibus siti erant furni calcis, de quibus porcorum custodes concionabantur, regressi Presbyteri quæ a pastoribus didicerant renuntiaverunt. At illa exemplo præ gaudio sinum lacrymis implevit, egressisque de domo sua Presbyteris, poplitibus inclinat, genibusque in terra fixis, noctem totam in oratione et lacrymis consummavit, obsecrans sibi a Domino opitulationem atque auxilium conferri, quemadmodum possit in honore summi Pontificis ac Martyris S. Dionysii basilicam construere.

18 Quæ luce prima vigiliis confecta ad Genesium Presbyterum properans direxit, imploravitque eum quatenus basilicam in suprascripti Martyris honore construerent. Cui et de calcibus, quas Deus providerat, indicavit. Etenim Genesius Presbyter, ubi de calcibus audivit, metu superatus, Genovæ pronus in terra adoravit; ac repermisit dies noctesque se obnixæ quæ jusserat impleturum. Universis denique civibus, Genovæ implorante, auxilium ferentibus, in honorem sæpedicti Martyris ad fastigium usque basilica constructa est.

19 Operæ pretium etiam illud indicare, quid miraculi per eam Dominus fecit. Cum collectis carpentariis, qui ad crebro dictum ædificium quæ de lignis opus erant, in saltu alii inciderent ac dolerent, alii in plaustra conveherent; contigit ut potus deficeret. Et Genovæ erat incognitum, quod potus deesset.

Affari Genesius Presbyter Genovæ cepit, ut opifices cohortaretur, quousque ille ad civitatem pergeret, potumque velociter exhiberet. His auditis Genovæ, vas in quo potus ante delatus fuerat, quod cupam nuncupant, deferri sibi jubet. Quæ cum fuisset allata, jubet a se omnes seorsum discedere. Et illa genibus in tellure fixis, lacrymas fundens, ubi se sensit obtinuisse quod precabatur, surgens oratione completa, signum Crucis super vas poculi fecit. Mirabile dictu, statim cupa usque ad summum poculo impleta est: et ex eo qui ad operandum acciti fuerant, quamdiu omne opus basilicæ consummatum est, uberrime potantes maximas Deo gratias retulerunt.

a vss. Bonif. et Hip. Catholacensem.
b Hic interserit ms. Ultraj. multa de missione S. Dionysii in Gallias, quæ cum absint ab aliis vss. omittimus.

CAPUT V.

Cæcam et paralyticam sanat: precibus extinctum cereum reaccendit.

Noctem Sabbathi pervigil transigit. Fuit illi devotio ut omnem noctem sabbathi, quæ lucescit in primam sabbati, juxta traditionem Domini, quemadmodum servus præstolans dominum suum quando redeat a nuptiis, totam pervigilem duceret. Vice quadam post intempestam noctem, jam proximam diem Dominicam gallorum plausu vel cantu indicante, egreditur de receptaculo suo, ut ad basilicam S. Dionysii pergeret. Contigit autem ut cereus, qui ante eam deferebatur, extingueretur; turbataque sunt virgines, quæ cum eærant, ab horrore terræ noctis, et a nimio cæno vel imbre, quinimius nubibus defluebat. Illico Genovæ cereum extinctum sibi dari petiit. Quem cum manu accepisset, continuo illuminatus est: eumque manu gestans ad basilicam usque pervenit, et ibi ante eam lucens cereus ipse igne consumptus est.

Cereum extinctum sine igne reaccendit. Bis alias idem evenit. 21 Similiter eodem tempore ingressa in ecclesiam cum diutissime solo recubans oratione completa a pavimento surrexisset, cereus necdum ab igne contactus, divino nutu succensus in manu ejus illuminatus est.

Ejus cerei particulis multæ sanantur. 22 Item in cellula sua aiunt cereum in manu ejus sine successione ignis illuminatum. De quo etiam cereo plures infirmi, fide instigante, paululum cum reverentia auferentes, pristinam receperunt sanitatem.

23 Quædam femina furtim abstulit ejus calea-

menta, quæ ut ad domum suam pervenit continuo oculorum lumen amisit: ergo ut cognovit furuncula, cælitus in se ulcisci injuriam Genovæ, alterius ad eam ducatu reportans caleamenta, ruensque ad pedes ejus ignosci sibi pariter et lumen amissum reddi precabatur. Genovæ vero, ut erat benignissima, manu eam ab humo subridens levavit, et signans oculos ejus pristinum lumen restituit.

24 In Lugdunensi oppido quid miraculi per eam Dominus fecit edicere series lectionis postulat. Adveniente siquidem Genovæ haud procul ab ipso oppido maxima pars populi in occursum ejus venit; inter quos et parentes cujusdam puellæ, quæ novem annis ita erat paralyti afflicta, ut nequiret * cujusquam membri compage juvari. Supplicantes ergo parentibus puellæ vel senioribus populi, ab domum puellæ pervenit. Oratione facta, contractansque dissolutos artus, propriis manibus eam se vestire vel calcæare præcepit. Et ita a lecto surgens ad ecclesiam cum populo incolomis perrexit. Quod miraculum cum vidissent turbæ, benedixerunt Dominum nostrum Jesum Christum, qui tantam gratiam diligentibus se præstare dignatus est. Et remeantem Genovæ ab ipso oppido psallentes et exultantes populi deduxerunt.

* Ita ms. Bonifont. sed Ultr. ut nequiret quisquam indicare compagem membrorum. ms. Hip. ut nulla valeret se movere compage membrorum.

CAPUT VI.

Patent ei ostia, ac corda. Dæmones fugat.

Cum esset a insignis Hildericus Francorum Rex, venerationem qua eam dilexit effari nequeo: adeo ut vice quadam ne victos, quos interimere cogitabat, Genovæ abriperet, b egrediens urbem Parisiorum, portam claudi præceperit. At ubi ad Genovæ per fidum internuntium, Regis deliberatio pervenit; confestim ad liberandas animas properans iter direxit. Non minimum admirantis populi fuit spectaculum, quemadmodum se porta civitatis inter manus ejus sine clave reseravit. Sicque Regem consecuta, ne victorum capita amputarentur, obtinuit.

26 Fuit quidam Sanctus in partibus Orientis valde contemptor sæculi, nomine Simeon, in Syria Cilicia eminens ab Antiochia manens in columna annis fere quadraginta; quem aiunt sedule negotiatores illuc euntes ac redeuntes de Genovæ interrogasse; quam etiam veneratione profusa salutasse, et ut ejus in orationibus suis memoresset, obnixæ poposcisse ferunt.

27 Puella quædam jam nubilis, et jam desponsata, nomine Cilinia, ut comperit gratiam Christi Genovæ collatam, petiit sibi ab ipsa vestem mutari. Quod cum adolescens, cui fuerat promissa, audisset, protinus indignatione repletus, Meldis urbem, ubi Cilinia cum Genovæ morabatur, advenit. Mox Genovæ una cum Cilinia ut advenisse adolescentem comperit, cum summa festinatione ad ecclesiam perrexit. Magni miraculi res fuit, quemadmodum eis fugientibus ad ecclesiam baptisterium, quod interiorius erat, sponte se reseravit. Sic itaque prædicta puella ab hujus mundi naufragio vel contagione liberata, usque in consummationem in abstinentia et castitate perseveravit.

28 Per idem tempus suprædicta Cilinia obtulit Genovæ puellam de ministerio suo, cui biennio fere ægotanti etiam pedum usus fuerat ablatum. Quam ut manibus Genovæ contractavit, confestim sanitatem consecuta est.

29 Factum est ut in Parisio propria urbe offerrentur ei inter viros et mulieres duodecim animæ, quæ a dæmonibus gravissime vexabantur. Illico Genovæ Christum sibi in auxilium invocans, ad orationem recurrit: continuoque energumenis suspenduntur in aera, ita ut nec manus eorum cameram, nec pedes terram tangerent.

Quædam furunculae calceos fit cæca. Ab ipsa signo crucis sanatur.

Item alia paralytica

Hildericus magni eam facit. a alii ingens forte, gentilis. b al. ingrediens. Puella Parisiensis sponte Genovæ aperitur.

S. Simeon Stylites (de quo 5 Januar.)

Genovæ sibi per spiritum notam salutata.

Puellam desponsatam, Deo consecrat volentem, et periculo eximit.

Debilem sanat.

12 energumenos precibus et signo crucis liberat.

* ms. Bonif. continuo.

tangerent. Quæ cum ab oratione surrexisset jussit eos ad S. Dionysii Martyris basilicam pergere. * E contra energumini clamabant nequaquam sibi gradiendi facultatem concedi, nisi ab ea dissolverentur. Et ita a Genovefa signati, vinctis post tergum manibus ac silentibus ad basilicam prædicti Martyris perrexerunt. Illaque post duas fere horas eos subsecuta, ad crebro dictam basilicam pervenit : quæ cum orare, ut moris sibi erat, adhærens pavimento, cum fletu cœpisset, vociferabantur energumini cum ingenti clamore, prope jam esse eos, quos advenire sibi in solatium Genovefa precabatur : forsitan, ut opinor, Angeli, aut Martyres, vel Sancti quique eidem in auxilium conveniebant. Saltem ipse Dominus qui prope est omnibus invocantibus eum in veritate, præsens aderat; quique voluntatem timentium se facit, et deprecationem justorum exaudit, ut salventur ab eo. Elevansque se Genovefa ab oratione, et signans unumquemque eorum singulatim, omnes continuo obsessi a spiritibus immundis curati sunt. Moxque omnium astantium nares fetor gravissimus percudit, videlicet ut cuncti crederent animas a vexatione dæmonum emundatas. Et magnificavit omnis cœtus Dominum in tali signo.

Dæmones cum fetore discedunt.

Occulta peccata cognoscit Genovefa.

30 Adveniens quædam puella a Bituricensi urbe Parisium, quæ post consecrationem suam corpus suum violaverat, sed ab hominibus immaculata credebatur; interrogatur a Genovefa, utrum sanctimonialis an vidua esset. At illa respondit se in sanctimonio consecratam, intacto corpore Christo dignum præbere famulatum. E contrario Genovefa locum ad tempus vel hominem eundem, qui corpus ejus violaverat, exposuit. At illa quæ in cassum se Christi sponsam profitebatur, conscientia convicta, protinus ad pedes Genovefæ corruit. Multa de hujuscemodi hominibus narrare possem; sed propter longam narrationem silentio prætermisi.

NOT. 37.

CAPUT VII.

Visum, vires, vitam variis restituit. Annonam pauperibus famis tempore procurat.

Puerum submersum vitam restituit.

Post non longi temporis spatium erat cum ea mulier, quæ ab ipsa fuerat a vexatione diaboli emundata : cui filius annorum quatuor fuerat, qui casu ruit in puteum, et post tres fere horas demersus jacuit, exinde sublatus a matre sua, cum fletu et gemitu ante pedes Genovefæ vultu contrito defunctus depositus est : quem ut accepit Genovefa, et pallio suo cooperuit, prostrata in orationem, tunc flere non cessavit usque dum puerulum mortuum mors dimisit. Erant eodem tempore dies quadragesimæ, et infans ipse jam catechumenus factus fide imbuebatur Catholica; quin imo in Paschæ vigilia baptizatus, * Cellomerus nuncupatus est, eo quod in cellula sepe dictæ Genovefæ vitam, quam amiserat, recepisset.

* ms. Bonif. et Rip. Cellomerus. Ultra Colomerus. Cujusdam manum tactu sanatus.

32 In Meldorum urbe occurrit ei homo cubito tenuis cum brachio manum aridam habens, obsecrans sanitatem sibi per eam restitui : apprehensam ergo manum illius aridam, ac compagem digitorum, brachiumque contractum vexillo crucis muniens; in semihora manus ejus restituta est.

Natalis calicis dies, dictus dies cenæ Domini.

* addunt quidam ms. religiosa.

33 A die sancto Epiphaniæ, usque ad natalem calicis diem, qui est Domini cenæ, erat mos B. Genovefæ ut sola in cellula reclausa maneret; quatenus liberius soli Deo orationibus et vigiliis deserviret. Quadam die advenit quædam * femina curiositate potius quam fide permota, quidnam Genovefa in cellula sua ageret clam hunc oculorum amisit. Nescio quid procul dubio dolose cogitantem ultio divina damnavit. Cujus oculos consummatione Quadragesimæ procedens Genovefa e cellula sua, oratione et signo crucis illuminavit.

Cæca visum restituit Genovefa.

* ms. Rip. qui-

34 Tempore igitur, quo obsidionem Parisius * per

bis quinos, ut aiunt, annos a Francis perpessa est, pagum ejusdem urbis ita inedia affligerat, ut nonnulli fame interiisse noscantur. Factum est autem ut Genovefa in Arciacense oppidum, navali evectioe ad comparandam annonam proficisceretur. Quæ cum pervenisset ad locum, ubi erat in amne Sequanæ arbor quæ naves mergebat, paullulum Genovefanavigantes ad ripam appropinquare præcepit : et oratione facta arborem incidi jussit. Quam cum ictibus securium navales ejusdem socii cœpissent incidere, ultro orante Genovefa radicitus avulsa est. Protinus duo monstra feruntur * vario colore ab eodem loco egressa, de quorum nidore duabus fere horis navigantes foetidissimo non modice flatu * gravati sunt. Nullusque deinceps in eodem loco naufragium passus ex navigantibus fertur.

Ex mss. nos per annos. Tempore famis Parisiensibus succurrit. Arborem navitis criticissam precibus avellit.

* ms. Rip. terribili coloris. Dæmonem naufragii auctorem pellit. * ms. Ultr. percussit al. percussit.

35 Deinde cum Arciacum oppidum fuisset ingressa, occurrit ei quidam Tribunus, nomine Passivus, deprecabaturque eam, ut uxorem suam longo jam tempore paralysis languore detentam sua visitatione salvaret. Obsecrante ergo Tribuno vel senioribus loci illius, in domum ejusdem ingressa ad lectum ægrotantis femine accessit, statimque, ut sibi semper moris erat, in orationem se dedit : completaque oratione, roboratam mulierem signaculo crucis de lectulo consurgere jussit : confestim mulier, quæ, ut asserebant, annis fere quatuor nequaquam vehi propriis viribus, præ ægritudine, vel dolore quiverat, jubente Genovefa illico de lecto surrexit incolumis. Pro eujus in commune miraculo, omnes magnificaverunt mirabilem Deum in Sanctis suis.

Paralyticam signo crucis sanat.

36 Cumque ad civitatem * Trecassium pervenisset, occurrit ei multitudo populi offerentes infirmos. Quos illa signans et benedicens incolumes reddebat. Oblatus est ei in eadem urbe homo, quem Dominico die operantem ultio divina excæcaverat : nec non et puella annorum fere duodecim, similiter cæca : quorum illa oculos facto signo Crucis, invocata individua Trinitate, illuminavit.

* ms. Bonif. Trecassim. Signo crucis multos ægros, et duos cæcos sanat.

37 Quidam Subdiaconus, ut vidit tanta mirabilia per eam fieri, obtulit ei filium suum, quem bis quinque mensibus febrium frigus vehementer affligerat. Mox Genovefa aquam sibi exhiberi jussit, quam ut accepit invocato nomine Domini, et vexillo crucis signatam infirmo potandam dedit. Tunc propitiato Domino Jesu Christo confestim sanus factus est.

Alium ægrum sanat signo crucis.

38 Plures ea tempestate, fide repleti, auferentes fimbrias vestimenti ejus, a diversis infirmitatibus sunt sanati. Plerique obsessi a dæmonibus per eam mundati sunt.

Fimbriis vestimenti ejus sunt miracula.

39 Regrediens vero * ab Arciaco, ubi dies aliquot commorata est, et inde rediens ad suam civitatem, uxor Tribuni, quæ per eam fuerat sanitatem consecuta, quousque navem adsunderet eam prosecuta est. Navali igitur evectioe remeantibus contigit ut naves eorum vento flante, ita inter scopulos vel arbores periclitarentur, ut * castellæ in quibus fruges exhibebant, in latere versæ, etiam naves aqua implerentur. Illico Genovefa ad cælum manibus expansis optulationem a Christo flagitavit, confestimque naves in suo sunt cursu directæ. Sicque per eam Deus ac Dominus noster undecim naves oneriferas frugum salvavit. Hæc ut vidit Bessus Presbyter, ejus præ timore calor ossa reliquerat, lætitia repletus, clara voce cecinit dicens : Adjutor et protector factus est nobis Dominus in salutem. Pariterque omnes cum eo in cælum clamore sublato; canticum Exodi in modum celestium concinentes magnificaverunt Deum, per quem sunt famula ejus Genovefa deprecante salvati.

* al. Archiacum.

* ms. Bonif. castellatum.

Precibus naufragium cum suis evadit.

Exod. 15.

40 Regressa itaque Parisium urbem, unicuique prout * opus fuit annonam largita est : nonnullis vero, quibus virtus præ inopia deerat, panes integros prærogabat, adeo ut sæpe puellæ, quæ in ejus obsequio erant, recurrentes ad cibum, partem de pane, quem in

* ms. Rip. potuit. Pauperibus liberaliter subvenit.

in eo posuerant, non reperirent: pars enim maxima fuerat ab ea clam pauperibus erogata. Quod tum demum a quo esset panis de clibano sublatus reperiatur, cum panes calidos per civitatem post paullulum cererent egenos deferentes, et nomen Genovefæ benedicentes ac magnificantes audirent. Erat illi spes non de his quæ videntur, sed quæ non videntur. Erat enim verum dictum Prophetæ, qui dicit: Quoniam qui pauperibus erogat Deo fenerat. Cui etiam patria illa, in qua feneratores egentium requirunt thesaurum suum, olim per revelationem Spiritus sancti fuerat ostensa: et idcirco sine intermissione flere consueverat, quandoquidem sciebat, se in corpore positam peregrinari a Domino.

* Sequentia usque ad n. 44. desunt in ms. Rip.

CAPUT VIII.

Variis ægris signo crucis subvenit.

*Surdum signo crucis sanat. *ms. Bonif. Frummus. ms. Rip. Frummus. Puellam moribundam precibus sanat.*

Defensor quidam ex Meldorum urbe, nomine Frummius, annis quatuor clausos habens aurium meatus, Parisium Genovefam expetiit, obsecrans sibi tactu manuum suarum auditum restitui. Cujus cum aures manu contrectans signasset, continuo auditu recepto benedixit Domino Jesu Christo.

42 In Aurelianensi urbe quid miraculi per eam gestum sit, ordo lectionis narrare exposcit. Cujus cum Fraternalis matrisfamilie, quæ super filiam suam Claudiam in transitu depositam deflebat, adventus delatus fuisset, pro filia rogatura, continuo ad Genovefam properans direxit. Quam cum in basilica S. Aniani Antistitis orantem reperisset, cadens ad pedes ejus, eulans hoc tantum deprecata fertur: Redde mihi Domina Genovefa filiam meam. Genovefa, ut vidit fidem ejus, respondisse dicitur: Desine ab injuria ac molestia mea: filia tua redintegrata est incolumitas. Posthoc responsum Fraternalis læta surrexit, una cum Genovefa rediit ad tabernaculum suum. Mirabilis Dei potentia Claudiam ex faucibus inferi revocatam ita extemplosavit, ut sospes Genovefæ in auditorio domus occurreret. Et magnificavit universa turba Dominum pro repentina incolumitate meritis Genovefæ, Claudie reddita.

Notens famulo suo ignoscere, morbo corripitur.

43 Factum est in eadem urbe, cum cuidam pro famulo culpabili supplicaret, et ille superbia et pertinacia obduratus nequaquam famulo ignosceret, his eum verbis allocuta dicitur: Si tu me supplicentem despectui habes, non me despicit Dominus meus Jesus Christus, quoniam pius et clemens est ad ignoscendum. Ast ubi in domum suam homo ille rediit, mox ita febre accensus est, ut tota nocte anhelans et æstuans requiescere nequiret: quin etiam in crastinum primo diluculo, etiam aperto ore, morbo, qui quotidianus bos interpretatur, lingua salivam distillans, ad pedes Genovefæ provolutus, veniam, quam pridie famulo non dederat, sibi dari precabatur. Sancta vero Genovefa signans eum, omnis ab eo febris et ægritudo discessit, et ita sanum mente atque corpore dominum, et servum reddidit excusatum. Sine dubitatione Angelus Domini eum affligebat, quemadmodum Ancianum Judicem pertinacissimum, ante cujus januam S. Martinus intempesta nocte pro vincis rogaturus advenisse legitur, quem etiam colaphizatum ab Angelo lectio tradit, ut ante fores domus suæ S. Martino occurrisset, et omnia quæ peteret præstitisse feratur.

Signo crucis sanatur a Genovefa.

CAPUT IX.

Dæmonem ex humanis corporibus pellit.

Et inde navigio Turonis profecta, multa discrimina Ligeris fluvii perpessa est. Sunt vero ab Aurelianorum urbe usque ad Turonorum civitatem, quæ Tertia Lugdunensis nuncupatur, quasi stadia sexcenta. Et cum ad portum Turonicæ urbis venisset, occurrit ei de basilica S. Martini energumenorum multitudo,

Multos energumenos signo crucis curat.

clamantes nequissimi spiritus, se inter S. Martinum et Genovefam flammis exuri. Quin et pericula quæ in Ligeri fluvio perpessa fuerat, ad æmulationem sui se profitebantur immisisse. Interea Genovefa basilicam S. Martini ingressa, plures obsessos a dæmonibus oratione, et signaculo crucis emundavit. Verum illi, a quibus immundi spiritus exibant, fatebantur in hora cruciatus sui, quod digiti manuum Genovefæ singillatim velut cerei divinitus cælesti igne flagrarent, et circa se ardere, foetidissime debacchantes clamabant.

His Genovefæ digiti ardere videntur.

45 Adierunt eam tres viri, quorum conjuges in domibus eorum clam a dæmonibus vexabantur; obsecrantes ut visitatione sua eas a nequissimis spiritibus emundaret. At illa, ut erat benignissima, secuta est eos. Ingressa ergo uniuscujusque domum, matronæ eorum oratione, et benedictione olei unctæ per eam a vexatione dæmonum sunt emundatæ.

3 energumenas oleo benedicto curat.

46 Postperendie cum S. Martini interesset vigiliis, in angulo basilicæ orans, ac benedicens et laudans Dominum, et in media caterva staret incognita, unus de psallentibus arreptus a dæmone, lanians proprios artus, quos mente captus a se alienos esse credebatur, ab absida ad Genovefam properavit. Cumque Genovefa spiritum immundum a corpore hominis juberet exire, et spiritum nequam per oculum se progredi minaretur, imperante Genovefa, fœda reliquens vestigia, fluxu ventris egestus est. Nec mora, dicto citius ejecto dæmone persona mundata est. Multis honoribus tum eam euntem ac redeuntem universi honoraverunt.

Item alium.

47 Per idem tempus stans in aditu domus suæ vidit quandam puellam prætereuntem ampullam in manu gestantem: quam cum ad se vocasset, interrogat quid ferret. At illa inquit: Ampullam ad liquamen, quod mihi nuper a negotiatoribus venundatum est. Porro Genovefa conspiciat generis humani hostem in ampullæ ore sedentem, comminans insufflavit in eam: statimque pars de ore ipsius ampullæ fracta cecidit. Tunc demum signata ampulla abire puellam jussit. Hæc videntes valde mirati sunt, quod nequaquam ei diabolus se occultare quiverat.

**ms. Bonif. se esse alium credebatur.*

Dæmonem ex ampulla expellit.

CAPUT X.

Imbrem, tempestatem, morbos, precibus depellit.

Puerulus quidam, nomine Maroveus, oblatu est Genovefæ a parentibus suis cæcus, surdus, mutus, et claudus. Quem oleo benedicto delibutum, signaculo etiam Crucis communit. Sicque roboratus erubibus gressum direxit incolumis, ac recepta visione integre auditum et eloquium adeptus est.

Cæcum, surdum, mutum, claudum sanat.

49 Item in territorio Meldensium urbis congregatis messoribus, cum propriam messem meteret sæpedita jam virgo, valde turbati sunt mессores propter imbrem repentinum, qui cum turbine imminerebat. Confestimque Genovefa ingressa tentorium, solito more, solo adherens cum fletu orare coepit. Admirabilem cunctis intuentibus Christus ostendit virtutem: nam cum in circuitu omnium segotes pluvia rigaret, nec messem nec mессores Genovefæ saltem ullus guttarum humor illapsus contigit.

Pluviam precibus avertit.

50 Factum est deinceps cum per amnem Sequanæ navali deveheretur itinere, ita, ut solet fieri, insperate cæli mutata serenitate, hinc orta tempestate navicula ejus vento collisa, pene fluctibus operiebatur: protinus Genovefa suspiciens in cælum, manibus expansis auxilium a Domino precabatur. Talis continuo facta est tranquillitas, ut sine dubio Christus adfuisse et ventis ac fluvio imperasse crederetur.

Tempestatem precibus sedat.

51 Ægros vero jugiter oleo sacro delibutos, sospites reddebat. Factum est ut quemdam a dæmonio vexatum oleo vellet perungere, cui cum secundum præceptionem sui, ampulla, quæ oleum benedictum habuerat, vacua fuisset allata, vehementissime sancta Dei famula Genovefa turbata quidnam ageret hæsitabat.

Oleo benedicto morbus sanat, dæmonem pellit.

tabat. Nam Pontifex qui oleum ei benediceret aberat. Interea solo recubans auxilium sibi affore de cælo ad absolvendum infirmum sacris precibus implorabat. Mox ut ab oratione surrexit, in manibus ejus ampulla oleo repleta est. Et ita demum geminæ in una hora virtutes, Christo operante, per eam apparuerunt, ut et ampulla, quæ oleum non habebat, inter manus ejus vacua repleteret; et ab ipso oleo energumeno delibuto, a vexatione dæmonum incolumis redderetur.

Ejus precibus oleo repletur ampulla.

Quando scripta sit vita.

CAPUT XI.

Miracula post mortem : basilica ei erecta.

Octogenaria major moritur.

Verumtamen de excessu vitæ ejus, et honore funeris, brevitate secutus, silere studui; quæ transit in senectute bona plena virtutibus, ampliusque quam decies octonos annos manens in corpore vixit in sæculo peregrinata a Domino, humataque est in pace die iii Nonas Januarii.

**MS. Bip. puer. Nephritis ad ejus sepulchrum curata.*

33 Quidam vir, nomine Prudens, qualiter remedium ac medelam ad ejus sepulchrum adeptus sit, non absurdum fidelibus innoscere, pro reverentia loci ipsius existimo. Quem cum ab infirmitate calculi nimium afflictum genitores sui vivere desperarent, et ad tumulum Genovefæ cum gemitu et fletu medelam aegritudinis implorassent, ipsa die lapis ab eadem infirmitate generatus ab eodem egressus est, et ulterius eum prædicta infirmitas non vexavit.

Manuum contractio sanata.

34 Quidam Gotho die Dominico operanti manus utroque contraxerant. Hic cum ad sepulchrum Genovefæ sanitatem sibi reddi nocte tota implorasset, in crastinum ab oratorio super sepulchrum de ligno contextum, recepta manuum suarum sanitate incolumis egressus est.

**MS. Bonif. corporis. Basilica ad ejus honorem cepta a Clodoveo, perfecta a Clotilde.*

35 Nam et gloriosæ memoriæ Chlodovæus Rex bellorum jure tremendus, crebro pro dilectione sanctæ Virginis in ergastulum retrusis indulgentiam tribuit, et pro criminum animadversione sæpe etiam culpabiles incolumes Genovefa supplicante dimisit. Quin etiam honoris ejus gratia basilicam ædificare cœperat, quæ post discessum ejus studio præcellentissimæ Crothildis Reginae suæ celsum extulit ædificata fastigium. Cui est porticus applicata triplex, nec non et Patriarcharum et Prophetarum, et Martyrum atque Confessorum, veram vetusti temporis fidem, quæ sunt tradita libris et historiæ paginis pictura refert. Atque ideo universi qui Patrem, et Filium, et Spiritum sanctum, secundum substantiam Deitatis adoramus, et unitatem in Trinitate confitemur, incessanter obsecremus fidelissimam Dei famulam Genovefam, ut supplicet pro præteritis malis nostris veniam, quatenus reconciliati, magnificemus Dominum nostrum Jesum Christum, cui est gloria, et honor, et imperium, et potestas in sæcula sæculorum, Amen.

not. 38.

ALIA VITA

EX VETERIBUS MSS.

CAPUT I.

S. Genovefæ virginitatem suadet S. Germanus.

S. Genovefæ patria ac parentes.

Sancta igitur Genovefa in Nemetrodorensi parochia nata, quæ septem ferme millibus a Parisius urbe est constituta, Severo patre, Gerontia matre progenita est. Hæc quantam ab ineunte ætate scientiam Dei gratia fuerit consecuta, quantaque Deo religionis devotione servierit, fidelium auditui profectuique valitura edita in titulis verba testantur.

2 Proficiscentes itaque ad Britannias Germanus

et Lupus præclari maxime Pontifices ad Pelagia nam hæresim, quæ tunc in locis illis emergerat, reprimendam, ad memoratam forte parochiam orandi vel manendi se gratia contulerunt: quibus cum obviam utriusque sexus multitudo eminens ab ecclesia catervatim vico effusa procederet; hæc adolescentula inter reliquam occurrentium multitudinem parentum est vestigia comitata. Quam cum S. Germanus eminens aspexisset, nescio quid in ea, meritorum ejus præsciis, spirituale prospiciens, cœpit extemplo et nomen puellæ, et cujus esset filia sciscitari. A circumstantibus illico et puellæ pariter et parentum nomina disseruntur. Ad quos ait S. Germanus: Hæc vestra est filia? Illi, Nostra, inquirunt. Quibus ille respondit: Felices vos tam venerandæ sobolis genitores.

Ex MSS. S. Germano Episcopo occurrit.

**MS. Aud. ad ecclesiam.*

3 Advenientes ergo ad ecclesiam hora duodecima celebrata, S. Germanus parentes pariter et puellam ad hospitii sui receptaculum jussit abire. Quam sibi altera die mature priusquam abscederet injunxit adduci. Postero die surgente jam jubare parentes ac filia, uti S. Germanus indixerat, adfuerunt. Cumque puellam memoratus Pontifex, præsciis futurorum, suaderet religiosæ vitæ propositum blandiloquus hortator assumere; illa se exoptare hujus meriti donum, parvula quidem ætate, haud infanti professione respondit.

**MS. Pseudh. nona.*

**MS. Max. Porro diei. Excitatur ad studium castitatis.*

4 Cumque S. Germanus valde in puella et Dei donum et perfectæ fidei jam miraretur exordia, in terram forte oculis tam admirabilis rei stupore defixis, numquam solo æreum jacere prospexit, crucis signaculo titulatum. Hunc beatus Pontifex a telluris pulvere sublevatum puellæ quasi quoddam pignus religiosi muneris dereliquit, atque ut perforatus collo ejus inhaereret indixit, et ut nullius post hæc metalli aut margaritarum monilibus ornaretur admonuit, ut sæculi ornamenta despiciens veri nitoris et candoris cælestis gratiæ pulcritudine non careret. Et valedicens ei, commendansque eam genitoribus suis, necessitatem cœpti itineris pertinax viator exequitur.

**MS. Aud. fortiter.*

Namisma cruce insignitum.

CAPUT II.

Paralysi laborat, ejus sanctitas varie commendatur.

Post aliquot dies mater ejus die solemnæ ad ecclesiam ire disposuit, et Genovefam domi remanere ac recedere præcepit. Quam cum a se dum ad ecclesiam pergeret, ne quaquam posset abigere, clamitantem sibimet ac dicentem, quod promissionis suæ memor vellet ecclesiam orationis ac devotionis studio frequentare; mater ejus palma maxillam ejus iracunda percussit. Quæ illico luminis visione privata supplicium continuæ cœcitatatis incurrit. Tribus namque mensibus minus a biennio expers lucis fuisse manifestissime perhibetur. Tandem aliquando, ut credibile est, Deo inspirante, recordata est mater ejus quid dudum S. Germanus summus Pontifex filiam suam meriti censuerat habituram, et vocans eam ad se ait ei: Obsecro, cape hauritorium, properansque perge ad puteum, et aquam adfer matri, quæ privata luminis beneficio semiviva est. Soboles ne gravaret illam, summa eum festinatione percurrens ad puteum, impleto hauritorio aquam matri, quam poposcerat, ministravit. Mater vero, extensis ad cælum manibus, aquam a filia, quam deferebat, excepit: et ut collatæ aquæ a filia crucis signum superponeretur expetiit: de qua fomentans sibimet oculos, recepisse se paululum sensit aspectum. Cumque hoc bis terque fecisset, eam ad puritatem luminis derogati recepta in integrum sanitate manifestum est pervenisse.

**al. dormire mane ad domi residere. Atque ita legisse videtur Surius.*

Mater Genovefæ aquam inflans fit cæca.

Aqua a filia benedicta in oculos, et sanatur.

6 Accidit etiam ut cum B. Genovefa duæ puellæ multum eam ætatis senio præcedentes consecrandæ Julico Episcopo ducerentur. Quas cum juxta ætatem annorum promoverent, Genovefam, nescio quid in ea spiritualis

**MS. Pseudh. illico. S. Max. Julico.*

Ex vss. Consecratur. obmerita aliis prelati.

Migrat Parisios.

Laborat paralyti.

Triduo animi deliquium patitur. Multa cognoscit arcanum.

S. Germanus secundo it in Britanniam.

Genovefam adit, ac honorat.

spiritualis gratiæ proprium inesse perspicuus, benedictioni ante alias præcepit offerri; sicque et aliæ benedictionem deinceps consecutæ obtutibus prædicti Pontificis pariter abierunt.

7 Defunctis itaque parentibus, Parisiis urbe, arcescente matre sua spiritali atque etiam adhortante, migravit. Factum est autem postquam in urbem se contulit, ut in infirmitate ejus Christi in ea gratia peculiarius infusa totius populi notitiæ vulgata plus cresceret; et ita corpus ejus paralytici humoris ægritudo acrius dominata dissolveret, ut populante vi morbi nulla prorsus compago suis artibus adhæreret. Cujus infirmitatis vehementius afflictatione depressa triduo semianimis, solis tantum genis subrubentibus, palpitavit. Quæ cum corporalem denuo sanitatem, opitulante Dei misericordia, fuisset adepta, multa sibi in spiritu visa quibusdam spiritalibus est professa, quæ propter incredulorum oblocutionem, invidiamque jactantiæ non necesse est enarrari.

8 Advenienti igitur Sancto Germano Parisios, et iterum ad Britannias ambulanti, cunctus obviam populus ob venerationem tanti Pontificis procul ab urbe pro fidei devotione processit. At ille illico sollicitus de Genovefæ vita vel actibus inquisivit. Sed quidam ex populo bonis invidi, ad loquendum garruli, ad obloquendum parati, voluerunt vitæ illius perspicuam claritatem inani obloquiorum susurratione fuscare. Quos statim S. Germanus Pontificali gravitate desepxit, et civitatem ingressus, Genovefæ hospitium sibi poposcit ostendi. Quam cum summa humilitate et veneratione salutans, vitæ illius qualitatem universo populo uti Nimitodoro fecerat, prædicavit: et ex urbe egressus cursum est dispositi itineris executus.

CAPUT III.

Hunos precibus a Parisiis avertit.

Attila Gallias vastat. Parisienses alio fugere meditantur.

Dissuadet illi per uxores Genovefa.

*vss. in manus.

*al. fit ut cives.

Capiunt cives eam interficere.

*vss. Aud. pro-cacitatis.

Eodem tempore Attila Rex Hunorum provincias Galliæ gravi coeperat populatione vastare. Tunc Parisiaci, hostilitatis illius vim furoremque metuentes se cum conjugibus ac liberis, fortunisque suis ad urbes tutioribus locis fundatas coeperant relicto Parisio velle transferre. Quorum conjuges S. Genovefa cœpit instantius adhortari, ne urbem, in qua genitæ nutritæque fuerant, sub hac desperatione desererent; sed potius contra gladium impetum se vel viros suos jejuniis et orationibus armarent, quo facilius Deo opitulante confiderent evasuras. Consentientes ergo matronæ S. Genovefæ consiliis, orationibus deditæ, spem suam statuunt in Dei misericordia atque omnipotentis auxilio collocare; virosque suos omnimodis admonebant, ne desperantes bona sua a Parisiis deportarent; sed potius ut Dominum fideliter precarentur, qui eos ab imminente periculo valeret eripere. Nam civitates illæ, quarum munitionem nitebantur expetere, aiebat illis, quoniam graviori belli impetu immanis essent quantiendæ; Parisius autem quod interemerata ab inimicis, Deo protegente, maneret.

10 Unde etiam, (ut fuit fides) Parisiaci sanctæ ac Deo placitæ Virgini pro communis lucri bono, in quo eos vel uxores eorum commonere minime desinebat, sacrilegos de ea ausi sunt inire conventus et in necem famulæ Dei nefaria societate conjuncti, supplicia, quæ non immerito adulteris flagitiosisque pro nugacitatis temeritate debentur, sanctæ illi religiosæque Virgini sceleratis cogitationum ausibus sunt inferre moliti. Peracta igitur cunctatione, cum jam nulla restaret de necis illatione dissensio, sed sola esset de mortis conditione utrum lapidaretur an mergeretur contentio, dum deliberatum facinus hæc paullulum causa suspenderet, Archidiaconus ab Autisiodorensi urbe Parisius subito accidit ut veni-

ret. Qui cum sollicitè quid ibidem ageretur inquireret, quisnam ille esset civium tractatus agnovit. Quibus ille protinus inquit: Nolite, o cives, tantum facinus mente concipere. Hanc ego S. Germanum Episcopum venerabili voce laudare, et vitæ ejus merita prædicare frequenter audivi. Ecce quæ ei a memorato Pontifice, et per me sunt allata perspicite. Hæc Archidiaconus atque alia plura narrando, civium animos in sese potius quam in benedictæ illius necem commotos, salubri adlocutione compescuit.

11 S. Martinus virtutum admiratione laudabilis apud Wangionum civitatem a Præfecto militum custodia deputatus, atque inermis altera die contra exercitum profereudus, orationum meritis fœdus utriusque partis obtinuit. Beatissimus Pontifex Anianus Aurelianensem urbem Hunorum obsidione vallatam, et prope jam pulsibus corruentem ab imminente periculo accelerato orationibus Gothorum auxilio liberavit. Hæc vero Hunorum exercitui non solum longius venienti orationibus restitit, verum etiam ne appropinquare Parisiis conaretur apud Deum orationibus suis obtinuit. Merito ergo S. Genovefæ eadem, quæ prædictis Antistitibus, venerationis deferuntur obsequia, cui in virtutum meritis probatur esse par gloria.

CAPUT IV.

S. Dionysii basilicam ædificat.

A quintodecimo namque usque ad quinquagesimum annum ætatis suæ bis in hebdomada jejuniis modica cibi sumptione dissoluit. Panis hordeacei tantum et fabæ capiens pulmentum; vinum vero vel quidquid inebriare hominem potest, omni tempore vitæ suæ non potavit. Post quinquagesimum annum Episcopis suadentibus, quorum admonitioni nefas est contradici, piscem et lac rara ac modica perceptione gustavit.

13 Fuerunt ei hæc virgines comites * spirituales, his vocabulorum nominibus nuncupatæ: Fides, Abstinencia, Magnanimitas, Patientia, Simplicitas, Innocentia, Concordia, Prudentia, Caritas, Veritas, Disciplina, omni illi vitæ suæ tempore cohærentes.

14. Vieum Catholicensem, in quo S. Dionysius et passus est et sepultus, grandi amore ac veneratione dilexit. Hic vero Episcopus in sexto a Parisiis miliario martyrio vitam finivit, qui a Clemente Episcopo S. Petri discipulo est in Sacerdotium benedictus, et ab eodem dicitur in has partes destinatus, qui Clemens etiam certamen supradicti Sancti Petri Apostoli cum Simone mago in Cæsarea vel alibi gestum admirabili prædicatione descripsit.

15 Cupiebat enim S. Genovefa huic Sancto Dionysio Martyri in supradicto vico basilicam maxima construere ambitione, sed pro exiguitate census virtus deerat construendi. Ad eujus eum officium Presbyteri solito convenissent, cœpit cum his habere de basilicæ constructione colloquium, ut unusquisque prout posset operi impendium pro fidei suæ devotione conferret. Qui cum ad excoquendas calces se possibilitatis copiam non habere præcipue quærentur; S. Genovefa confidens de auxilio Domini nihil huic operi defuturum, ait ad eos: Egredimini et per civitatem et pontes ac per vias gradientes, unusquisque sollicita quid audire possit aurium sagacitate perquirat. Qui protinus dicto obedientes et creduli quid eisdem de hac re demonstraretur; et egressi stantes in publico, quod unusquisque prætereuntium diceret indicto linguis silentio, usu tantum aurium præstolantes, duos inter se pastores audiunt colloquentes, quod dum a degregata ob b pastum forte pecora sollicitè vestigarent, duos furnos referatos calibus in desertis locis et abditis se vidisse alter alteri miræ magnitudinis indicabat. Hæc audientes Presbyteri

Compescit eos Archidiaconus Autisiodor.

Comparatur SS. Martino et Aniano.

NOT. 59.

Ejus abstinentiæ.

*vss. Aud. preclare. Ejus mysticæ comites.

Ergo S. Dionysii pietas.

S. Dionysius in Galliam a S. Clemente missus.

S. Genovefa agit de ædificanda ei basilica.

Calx ad id necessariam mirabiliter reperitur.

a vss. S. Mdx. segregata. vss. Aud. decongregata. b. al. partum.

sbyteri et lacrymosis gratulationibus Deo gratias referentes, quod famulam suam Genovefam tam peculiari gratiæ dote ditaret, mox memorati quæ cognoverant retulerunt. At illa egressis e domo Presbyteris, fixis in terram genibus ac solo strata procumbens, Domino supplicavit, ut tenuitati virium suarum ad parandum opus quod voverat pius auxiliator existeret. Quæ consummata prorumpente lucis vigilia ad Genesium Presbyterum festina pervenit, et illi omnia de repertis furnis, uti erant gesta, narravit. Quin Presbyter in hoc opere memorato præcipitans executurum se sedulo, quod illi injungeret repromisit. Sic et auxiliantibus civibus basilica est in honore sancti Martyris Dionysii, eadem adhortante, constructa.

Genesius Presbyter operi præest.

**ul. operas artificum. Operis potum impetrat a Deo.*

16 Illud etiam censeo, quid miraculi dum circa basilicam attentius laboraretur accesserit, nequaquam debere silentio præteriri. Congregatis ergo artificibus, quibus lignorum erat incidendi commitendique notitia, cum plurimi ad perficiendum ædificium memoratum ab eadem invitati pro devotione fidei convenissent, accidit ut poculum, quo propinabatur, pene deficeret. Unde ergo ait ei Genesius, ut illa intentius operum artifices hortaretur, dum is ad civitatem quod deerat velocius allaturus excurreret. Egresso ergo eodem cuppam sibi S. Genovefa quæ poculum habuerat præcepit ostendi: supra quam signum crucis faciens exhausta cuppæ illius capacitas, ejusdem poculi, cujus dudum fuerat qualitate referta usque ad oris orbitam, quasi nihil ex ea ablatum fuerit, est repleta, ita ut congregatis usque ad abscessum consummati operis miro infusionis genere satis abundeque sufficeret.

CAPUT V.

Cæcam et paralyticam sanat: precibus candellam reaccendit.

Noctem sabbathi pervigil in oratione transigit.

Cumque esset illi etiam hæc in vigiliarum observatione devotio, ut noctem sabbathi usque ad crastinam lucem, id est Dominicam diem, pervigili oratione consummaret, accidit uno quodammodo domesticarum volucrum cantu transacto, intempestæ noctis curriculo, ut e cubiculo suo ad basilicam memorati Martyris incenso cereo præeunte properaret: quod officium luminis vis turbinum flatu nimia spirationis extinxit. Cumque circa eam euntes comites obscuritas tetra noctis, ablato luminis ministerio, quo irent vel ubi gressum figerent reddidisset incertus; Genovefa mox ut e puellæ manu cereum rapuit, lumen idem amissæ claritatis excepit: et sic ad basilicam cum comitibus absque ulla gressuum ambiguitate pervenit. Ibiq; cereus ipsa gestante defixus eadem flamma est, qua incensus fuerat, lambente consumptus.

Cereum extinctum precibus reaccendit:

Item alias.

18 Aiunt etiam dum in cellula sua orationi diu solo recubans inhæreret, et a pavimento oratione completa fidelis Dei famula surrexisset, cereum ibidem absque ulla ignis appositione esse succensum. De quo plurimi fideliter expetentes feruntur consecuti non modicum diversarum infirmitatum absque ulla difficultate remedium.

Eo cerco multi sanantur.

Ejus calcæo furata sit cæca:

19 Minimæ etiam rei quædam mulier, pedum calcæamenta furti obreptione præsumpsit: quæ statim ut ad domum regressa pervenit, pœnam cæcitatæ incurrit. Et ut agnovit quia ob benedictæ illius injuriam, pœnam in se divinitus exceperat, duce prævio gressus illius regente pertracta, ad Genovefæ pedes ruens prona decubuit, quæ indulgeri sibi veniam, lumenque restitui, clausa oculorum sede, sicis ex illata cæcitate lacrymarum imbre luminibus, solis tantum qui fletum proderent ululatibus implorabat. At illa humo eam miserata sustollens, ac de illati furti vilitate subridens, oculis s; us Crucis signaculo

Ab ea crucis signosantur.

confidenter impresso pristini visus restituit sanitatem.

*Ex mss. *ms. Aud. Leuduno.*

20 In Lugduno vero quid miraculi per eam Dominus fuerit operatus, nequaquam silentio rem tanti meriti patimur præterire. Adveniente igitur memorata, exiens ab urbe totius populi turba in occursum obviam properavit, ibique fuere inter reliquam populi turbam parentes puellæ, quæ jam novem fere annos ita paralytica erat humoris dominatione a penetrata b ut nullam prorsus haberet membrorum compagis soliditatem. Ad cujus lectulum Genovefa parentum precibus oxorata perducitur. Quæ oratione facta dum singulos puellæ artus manus visitatione contrectat, e lecto quo decumbebat exurgere, et calceare illico ipsam se posse fecit propriis manibus, et vestire, et secum ad ecclesiam ire jussit incolumem. Quod cum vidisset civitatis illius turba, vehementer attonita præcipua eam veneratione suspexit laudes referentes omnipotenti Deo, qui tantam gratiam diligentibus se dignaretur impendere.

a ms. S. Max. vastata. b mss. Aud. et S. Mac. ut ad nullum prorsus usum posset membrorum compago converti.

Paralyticam sanat.

CAPUT VI.

Patent ei ostia ac corda. Dæmones fugat.

Hildericus Rex Francorum cum non fuerit Christianus, grandi eam veneratione suspexit. Nam quadam vice cum aliquos capitaliter reos pertinaciter decrevisset occidere, ne S. Genovefæ precibus possent liberari, exiens de civitate jussit portas civitatis clavibus obserari. At ubi Genovefæ nuntiatum est, quod Rex ad eos occidendos foras fuisset egressus; protinus ut pro eis Regem precaretur festina perrexit. Advenienti ergo portæ, quæ diligenter fuerant obseratæ, statim ei sunt, stupefactis custodibus, quasi quodam jubentis imperio, vel obtemperantis obsequio, reseratæ. Sic ad Regem perveniens, ne vincti capitibus truncarentur obtinuit, et jam que perituri ab imminenti mortis periculo sunt liberati.

**ms. Max. dilexit. Hildericus Rex magni eam facit.*

Portæ urbis sponte Genovefæ aperiantur.

22 Fuit quidam vir sanctus in Orientis partibus contemptor sæculi, nomine Simeon, quadraginta fere annos in columna eminens ab Antiochia constitutus: hic per negotiatores ad loca ista mercandi gratia sæpius venientes S. Genovefæ salutationes cum plurima veneratione mittebat, et ut pro se Dominum exoraret sedulo precabatur. Quanta namque fideles Dei famuli gratiæ locupletatione ditantur, ut quos a cognitione mutua provinciarum situs et spatia longinqua discriminant, eos Dei providentia interiori quodam mentis aspectu invicem nosse se faciat!

S. Simeon Stylites (de quo 5 Januar.) eam per spiritum cognoscit.

23 Adolescentula quædam valde nobilis, nomine Cilinia, cuidam puero sponsaliorum obligatione pollicita, petiit a S. Genovefa, ut sibi religiosi habitus indumenta mutaret, maritali copulæ et sæculari pompæ religionis decus et virginitatis ornamenta præferens. Quod cum per mobilis famæ flatus ad sponsi pervolasset auditum, protinus furoris pariter et amoris inflammatione permotus, Meldis ut sponsæ sure conjungeretur advenit. Comperto igitur adolescentis adventu S. Genovefa una cum Cilinia ad ecclesiam prope tetenderunt. Quibus accurrentibus ecclesiæ pariter interiora baptisterii limina reseratis ultro clavibus mirabili admiratione patuerunt, sicque puella mundi hujus naufragia perseverantia virginitatis eviceit.

**al. Licinia, Puellæ tuetur virginitatem.*

Virginibus ultro templi adytæ patent.

**ms. Preudh, naufragio perseverantiam.*

24 Quodam iterum tempore accidit, ut Parisius ei duodecim simul animæ, quæ graviter a dæmonio vexabantur, pariter offerrentur. Cumque pro emundatione eorum faciem Dei, ut sibi auxilium e cælo concederetur implorasset; protinus emergenti ad cameram usque prosiliunt, latenti quodam intrinsicis igne succensi, ut intuentium metu in aeris vacuum pondus corporum absentibus vinculis teneretur ad-

Energumenos 12 liberat.

EX MSS.

pensum, et nunc vociferantes quodam vinculorum more curvati, nunc in modum cujusdam voluminis implicantur adstricti, nunciterum resupini auras brachiorum ictibus criniumque diverberant, et urgeri se gravioribus suppliciis deducta in fletum longius voce deplorant. Sic orante ea diverso tormentorum genere invisibilis quæsituræ visibili quæstione torquentur. Cumque oratione completa a pavimento se Dei famula sublevasset, jussit eis ut ad S. Dionysii Martyris basilicam properarent. Ubi cum illi dicerent se non habere copiam illuc gradiendi, quia non essent Crucis signaculo resoluti ut pergerent; ab eadem illico Crucis signaculo resoluti, his ut pergerent imperavit, et ut perditioni dare corpora non valerent, ire illic tantum ubi jussi fuerant sunt dimissi. Ergo cum ad basilicam, uti eis a S. Genovefa fuerat imperatum nolentes ut malorum auctores, * volantes ut dæmones pervenissent; illa eos ad memorati Martyris aulam femineæ sexus gravitate tardata, post aliquot est horarum spatia subsecuta, cum ibidem pro eis beati Martyris adjuta solatio, orationi diu dedita, fidei confidentia Domino supplicasset, totum ægrotorum numerum ab obsidione immundorum spirituum sanitati propriæ reddidit absolutum, ita ut abscessum dæmonum non solum oris querimonia, verumetiam odoris immunditia testaretur.

* MS. D. Preudh. volentes.

Occulta peccata cognoscit.

25 Multa vero flagitia in quibusdam personis religionis propositum, habitu non actu, gerentibus, quæ ab his putabantur occulta, cognovit, et pro castiganda eorum impudentia publicavit: quæ propter honestorum auditum silentio debere censui mancipari.

CAPUT VII.

Visum, vitam, vires variis restituit. Annonam Parisiensibus curat.

Puerum a morte excitat.

Erat igitur cum ea quædam mulier, quæ ab ea fuerat immundi spiritus emundatione purgata, habens filium annorum quatuor. Hic forte puerulus dum improvidentius ludit, præceps saltu in putei volvitur inum: ibidemque trium ferme vel quatuor horarum spatio devolutus conlisus occubuit, superque eminentis aquæ cumulo tumulatus, a profundo tandem trahitur ad sepulchrum. Quem mater gremio miseranda complectens, sanctæ virginis ante pedes, scissa comis, genis laniata, deposuit. Illa vero corpus exanimæ rigidumque pallio miserata contextit: et orare cum lacrymis Dominum omnipotentem eoque non destitit, quoad vincens scilicet ac triumphans orationum viribus inferorum claustra perrumpens, matri filium reddidit vivum, ac spoliata morte restituit.

Alterius aridam manum tactu sanat.

A die Epiphaniæ usque ad Pascha latet in cella.

* MS. Aud. simplicis. Cæcæ visum restituit.

Parisienibus famis tempore succurrit.

Locus corruptus.

27 Meldis in urbe, gratiæ hujus opinione comperta, occurrit ei quidam cubito tenus rigidis intrinsecus nervis manus officio diminutus, postulans orationum ejus suffragio a se morbi illius detrimenta depelli: qui ab eadem in debili membrorum... manus visitatione signatus protinus abscessit sanus.

28 Hæc ergo famula Dei a sancto Epiphaniæ die usque in Pascha, id est, cenam Domini, intra cellulæ suæ penetralia secretius Deo, cui se voverat, deserviebat. Quædam ergo femina curiosa potius quam religiosa, cum quidam ageret contemplari cellulæ proximius admota voluisset, statim oculi ejus, qui ministri rei non * simplices fuerant, lumine sunt privati. Quam illa impleto consuetudinis officio postquam e cella prodiit, restituit lumine orationum suarum intercessione sanavit.

29 Parisiaci post dirum ac diuturnum belli tumens excidium, mutato exitii genere, non ablato, Francorum exercitus famem miseris perniciosæ posteritatis sobolem dereliquit. Nam furor anterior extra urbem posita ac foris derelicta rapuerat; hic vero peccatores quæque clusa recessibus, ac fibris intrinsecus adhærentia consumebat. Igitur Genovefa miserorum clade

permota, navali evectioe alimoniam civibus provitura conscendit. Quæ cum per Sequanam fluvium, subigentibus contis, carinarum fulcis adversi amnis fluenta perscinderet, pervenit ad locum, in quo arbor adcreverat, quæ latentibus deorsum ramis nonnullas naves præcipitio perniciosi gurgitis immergebat: Genovefa illico nautis itineris comitibus ut applicaturi ad ripam proram verterent imperavit. Egressa igitur e navi dum inter se nautæ qualiter abscondi possit mutua colloquutione tractarent, confestim illa ad orationis suffragia in plurimis rebus sæpius experta secessit. Quæ arbor nullo ictu tacta bipennium, orationum ejus viribus radicibus evulsa de loco, in quo inhaerebat, excessit, ita ut nullum ibi deinceps periculum naufragii puppis incurreret; de cuius arboris gremio gemini angues, socii scilicet sceleris, versicoloribus squamis, teterrimi odoris, immensæ magnitudinis, referuntur egressi.

Nautas a naufragii periculo liberat.

Dæmonem naufragiorum auctorem fugat.

30 Ergo cum a Archiacam oppidum adventum ejus velox famæ nuntius præisset, occurrit ei quidam Tribunus, nomine b Passivus, cuius uxor per aliquot annos paralytica humoris impetu, et gressus vegetatione et omnium membrorum usu privata, mortua corpore, anima tantum intra se hospitalitate demorante, et nihil prorsus de membrorum officio jam possidente languebat. Ad hujus ergo lectulum Genovefa, mariti precibus exorata, perducitur. Quæ cum amotis turbis ante lectulum ejus orationi dedita diu solum lacrymis c irrigasset, mulierem e lecto redi-vis membris statim surgere, atque ire fecit incolumentum.

Tribuni uxorem paralyticam precibus sanat.

Cæcos et ægros multos signo crucis sanat.

31 Has igitur, opitulante Dei gratia, mirabiliter operata virtutes; ab Archiacam oppido ad civitatem Trecae est profecta, ibique cæcos et quam plurimos diversarum infirmitatum ac febrium languoribus semianimes cruciatos virtutum meritis et signi crucis impositione sanavit.

32 d De memorata iterum, in urbem Archiacam est reversa, et inde cum comparatis frugibus onstisque navibus Parisius remearet, subita vi turbinis naves ejus inter rupes arboresque tunduntur, ita ut puppes castellis in latum unum proclivius devolutis, vi undarum pene cumulate in profundum gurgitis mergerentur. Genovefa elevatis manibus in cælum, auxilium a Deo, cum periclitaretur, expetiit; statimque naves ad prosperum cursum Dei miserantis auxilio famulæque suæ precibus revocata, iter, quod coperant, feliciter exequentur. e Besustus Presbyter, et ceteri navigantes canticum Exodi carminis, ad vicem celestatis, cum grandi exultatione cecinerunt dicentes: Adjutor et protector factus est nobis Dominus in salutem. Sic Parisius prospero cursu in propriam urbem perveniunt, civesque f exesos macie et famis ægritudine decolores g in solitam corporis plenitudinem cum studio pascendo reparavit.

Naves precibus a periculo liberat.

Exod. 13.

a MS. S. Max. Achaicum. MS. Aud. Arcindiacam.
b MS. Aud. et Sur. Passivus. c MS. Aud. infidisset.
d al. Demorata.
e MS. S. Max. Resuustus MS. Aud. Bessustus forte Bessustum. f MS. Aud. excessos. g MS. Aud. in solidam.

CAPUT VIII.

Varios signo Crucis et precibus sanat.

Defensor quidam ex Meldorum urbe * Prominius jam per aliquot annos obserato aurium meatu, nullum vocem capiebat introitum. Hic Parisius ut ab eadem sanaretur advenit. Cujus aures illa signans, manibusque contrectans, integrum ei, ut dudum habuerat, reseravit auditum.

* al. Pronimus.

Surdum signo crucis sanat.

34 Post aliquod ferme tempus memorata Dei famula Turonis proficiscens, Aurelianus forte accidit ut veniret. In qua urbe materfamilias Fraterna filiam suam Claudiam prope jam exanimam cum totius familiæ ululatu mœsta lamentatione defebat. Hujus ergo adventu, levi, ut solet, rumore comperto, obviam

Moribundam precibus sanat.

viam ei festina progrediens in S. Aniani basilica pedibus ejus fusa provolvitur. Cumque eam rogaret ut filiam sibi expulsa morte sanam restitueret; Genovefa eam hac adhortatione consolatur: Surge et flere jam desine; nam omnis in filia tua pestilens febris accensa, divina est miseratione restincta. Cumque ad domum Fraternalis de basilica ambae pariter advenirent, Claudia eis ad janam propriis gressibus obviam processit incolumis.

Nolens servo ignoscere, febrim corripitur:

** Ms. Aud. ureretur. Genovefae precibus sanatur.*

33 In eadem civitate cuidam domino pro servo culpabili dicitur supplicasse: cumque ille pertinaci obduratus insania ad supplicationem illius servo nolisset ignoscere; illa ab eo quia nihil obtinere potuerit mœsta discessit. Statim dominus ut ad domum rediit, ægritudinem mortiferam febris incurrit. Qui cum instantius febrium urgeretur angustiis, ad pedes S. Genovefae spumans æstuansque projecit. Illa vero mitis orationibus suis et dominum ab instanti tædio sanum, et servum culpæ vinculo reddidit absolutum.

CAPUT IX.

Dæmonem ex humanis corporibus pellit.

Dæmon navi-gentem impedire conatur.

De memorata igitur urbe Turonis itura progreditur. Cumque labentibus carinis prorecta in proum Ligeris dorsa remorum quaterentur icta verberibus, multum itineri ejus ille nequissimi operis auctor per memorati fluminis vada officere est molitus: sed quæ protectione vallabatur Altissimi, nequaquam cursus ejus potuit nequissimi dæmonis insidiatione turbari. Ergo ut ad civitatis Turonicæ litus navem illius deflui fluminis cursus advexit, occurrit ei egredienti de navi illa sceleratorum immundissimorumque dæmonum multitudo: quam cum euntem ad basilicam vociferando eminus antiret, urendam se gemino que-rebatur incendio, eo quod ad venerationem sancti Antistitis aulam ejus introiret socia questionis. Multos ibidem tunc dum sancti Sacerdotis exequiis officium venerationis exsolvit, immundis spiritibus adimpletos, orationum meritis ac virtutibus reddidit. Ad aliquorum etiam primorum civium conjuges tribulationis ejusdem ægritudine laborantes, quas prodire in publicum maritalis necessitudinis non patiebatur affectus, per domus earum, maritorum precibus exorata perducitur. Quas, ut limen habitationis introit, oratione data, effugatis protinus dæmonibus, amota omni in posterum suspicione sanavit.

Multos energiminos liberat.

Dæmonem ex ampulla fugat.

37 Accidit autem ut stans in ostio domus suæ quemdam hominem per plateam ampullam cum liquamine, quod mercaus fuerat, cerneret deportantem; in cuius ore conspexit illum nequissimum spiritum, et adversarium humani generis insidentem; cum ab homine postulatam manus suæ eam contigisset tactu, ab ea crucis impositione signata insidiator ille a creatura, cui se insererat, cum oræ ampullæ illius fragmine illico ejectus abscessit. Et licet intra ampullæ illius claustra callidus occultatum se subtilibus credidisset astutiis, tamen aspectu Dei famulæ deprehensus, et ne nocere posset effugatus evanuit.

** Ms. Aud. oris.*

CAPUT X.

Imbrem morbosque pellit: moritur.

Cæcum, mutum, surdum, claudum oleo benedicto sanat.

Quidam puerulus, nomine Maroveus, cæcus, mutus, surdus et claudus, beatæ Virginis recipiendæ sanitatis gratia Parisius a parentibus est delatus, qui ab ea benedicti olei unctione delibutus, videns, loquens, vadens, audiens, recepta in integrum sanitate incolumis domum cum parentibus est regressus.

Pluviam precibus avertit a messoribus.

39 Accidit etiam ut in Meldensi territorio cum rogatis messoribus propriæ segetis culmos spicarum executione truncaret, subito effusus imber ingrue-ret. Contrubatis operariis tentorium ingressa in oratione solo solito fusa procubuit, et ita in circumjectum

positos diversorum agros effusus imber infudit, ut nulla intra campi sui septa aquarum nubiumque gutta deflueret: sicque ab operariis mirabili admiratione opus ceptum absque ulla est turbinis perturbatione finitum.

Ex mss.

40 Quidam ergo habens dæmonium adipiscendæ sanitatis gratia ad sepe dictam Dei famulam cum parentum fletu gemituque perducitur. Quæ cum deferri ampullam sibi, in qua sanctificata unguenta habere consueverat, præcepisset, forte accidit ut oleum non haberet, nec adesset in tempore Pontifex, qui ad præsens oleo gratiam sanctificationis infunderet. Quæ cum anceps quidnam ageret hæsitaret, in orationem protinus solo fusa procubuit. Cumque obsecrationis officium diu terræ inhærens, ut res secuta monstravit, fideliter adimpleret, ampullam inter manus suas plenam olei infusione perspexit. Sicque in unius horæ momento et de emundatione infirmi, et de collatione olei remunerante Christo gratiam geminæ virtutis emeruit.

Oleum benedictum precibus impetrat a Deo: eo dæmoniacum curat.

41 Virgo itaque Domini Genovefa decurso ævi spatium vitam in pace laudabili consummatione finivit, humataque est in Nonas Januariæ, quæ denos octies annos, peregrina mundo, venerabilis populo, devota Christo vixit in sæculo.

Moritur octogeneria.

42 Circa hujus ergo tumulum humilis primitus ligni superimpositione contactum gloriosæ memoriæ Hlodoveus Rex norma bonorum, et vir omnibus jure Principibus, virtute, justitia, pietate præferendus, basilicam mirabili dispositione fundavit. Quæ eodem immatura morte prævento, patrante sublimissima conjuge Hlothilde Regina porticibus, atriis, a aditusque decorata celsum protulit elevata fastigium, et virtutibus in perpetuum præcelsum laudis præbitura monumentum, fulget in virginis dignitatem ante Christum, qui cum æterno Patre vivit et regnat in sæcula sæculorum. Amen.

Basilicam in ejus honorem inchoat Clodoveus.

Perfecit Clotildis.

a Ms. Aud. aditusque an adytisque?

b Ms. S. Mar. præconium.

MIRACULA S. GENOVEFÆ

POST MORTEM,

AUCTORE ANONYMO

Ad S. Genovefam Parisiis religioso.

Post transitum beatissimæ Virginis Genovefae sepulchro ejus lampas assignata serviebat, quæ instar scatentis fontis olei rivos derivabat: accedente quoque miraculo derivatum mirabiliter oleum, multitudinem languentium triumphavit, et in melius mutata natura: arsit enim ignis in lampade post olei consumptionem, lampade mutata in fontem, oleo in medicinam. Itaque miraculo corporeæ lampadis miracula corporum operatur in terris, sed uberores rivos sinibus animarum infudit de mensura bona et coagitata et super-effluente in cælis.

Lampas ad ejus sepulchrum oleo salutifero scaturit.

2 Homo quidam linguæ oculorumque privatus officio, ante sepulchrum sanctæ Virginis productione temporis sensuum productionem postulaverat. Sed hora sacræ communionis Clericis pro Dei officio cantantibus: Illumina faciem tuam super servum tuum, vidit et locutus est. Simul ergo lumen et vocem supplicanti Virgo restituit; ne aut orbitatem oculorum vox restituta plangeret; aut destituta lingua gratiarum actionem pro luce reddita non referret.

Cæcus et mutus sanatur.

3 Revelatur interea cuidam Fulconio, a nativitate muto, territorii Pinciasensis oriundo, ut ad præsentiam beatæ virginis Genovefae veniat, ibique vocis libertatem, quam negaverat natura, recipiat. Cumque in fide revelationis Dominica quadam pervenisset ad locum, legebatur ad Missam Evangelium, ubi de Domino dicitur: Bene omnia fecit, et surdos fecit audire et mutos loqui. Audivit ille et credidit, statimque solutum est vinculum linguæ ejus, et loquebatur magnificans

Mutos alius curatur.

Marc. 7, 37.

EX MSS.
* Hic deest in
catalogo Ab-
batum apud
Cl. Robertum.
In obsequio
Virginis re-
manet.

gnificans Deum. Post Missam interrogavit eum Abbas cœnobii, * Optatus nomine, quid post indictum sibi vocis beneficium agere velit. Respondit ille quod a loco recedere nolit quem sibi revelatio divina monstravit, ubi vocis etiam novitatem accepit. Oblitus enim suorum nescit ad propria redire, nescit sine præsentiâ virginis vivere omnibus diebus vitæ suæ. Votum viri lætus amplectitur Pater, et ei vitæ necessaria benigne fecit ministrari.

Cæcus visum
recipit.
Joan. 9.

4 Eodem igitur tempore mulier quædam in visione admonita, filium suum a natiuitate cæcum ad præfatæ Virginis detulit locum. Cumque ex Evangelica lectione die qua venerat recitaretur miraculum, quomodo Dominus Jesus Christus aperuit oculos cæci nati, continuo sicut audivimus, sicut vidimus in civitate Domini virtutum, in monte sancto ejus, aperti sunt oculi ejus; et novitate rerum arridens stupentes oculos singulis defigebat rebus; candelam quoque, quam mater ejus pro gratiarum actione accenderat, sicut consuetudo in talibus exigebat, videntibus multis qui astabant et mirantibus, amplexatus est. Itaque nativam cæcitatem indociles oculi testabantur, et nova lux novitatis stupore monstrabatur. Miracula sanctæ virginis revelatio divina præcurrit, ut præcurrente, miraculorum fidus effectus deesse non possit, quia omnia possibilia sunt credenti.

Energumenus
liberatur.

5 Quidam vero Parisiorum demonio agitatibus ad multa suffragia Sanctorum ducebatur, nec curabatur. Desperata autem ejus salute, catenis ligatus custodiebatur: sed nocte quadam cum sopor irrueret super fessos custodes, fugit dæmoniâc ille, et direxit Dominus gressus ejus ad præfatæ ecclesiæ limina. Sed quia non potest juxta eam habitare malignus, statim reliquit eum diabolus, virtutem sanctæ virginis passus: et qui in vita nunquam prævaluit adversus eam, post vitam non prævalet nec juxta eam. Post paullulum temporis ecclesiæ fores ad nocturnum officium aperiuntur: interea ille ad sepulchrum virginis lætus, et oblata catena qua ligatus fuerat, vadit in domum suam, et narrat quanta sibi fecerit Deus.

Alius a lapsu
periculoso
servatur.

6 Præterea dum operari in tecto monasterii laborarent, unus eorum de templi fastigio ruens in foramen assersis cælati laquearii digitos impexit, reliquo corpore in præcipitium lapsus. Orantibus igitur pro eo fratribus, ascenderunt ad locum unde pendebat, qui brachiis ejus demissum laqueum subnodantes eum de præcipitio levaverunt. Ille vero assumptus de periculo fatebatur se in præcipitio constitutum, periculi metum ignorasse, et velut in somni revolutione quiescisse. Mox quoque ad miraculi fidem accessit miraculum, asser enim qui pondere humani corporis trahi non potuit, nulla vi impellente cecidit, et in partes divisus testimonium miraculi fuit.

Festum D. Vir-
ginis violans
et blasphemus
punitur.

7 Contigit etiam die Nativitatis B. Virginis ut mulier quædam in suburbio Parisiorum lanam carperet, sacra solemnitate contempta. Quæ cum a vicina contemptu tantæ solemnitatis argueretur, iniquitatem adjecit super iniquitatem, et ait: Nonne Maria mulier fuit et servile opus peregit? Ut autem nefandi operis malitiam nefario sermone complevit, indignis ejus manibus pectines tam indissolubiler conglutinati sunt, ut usque ad transitum beatæ virginis Genovefæ molestiis hujus sarcinæ damnaretur, digna retributione instrumento transeunte in penam, unde post perpetraverat culpam. Nocte autem præfatæ solemnitatis ad ecclesiam B. Genovefæ virginis venit, et ad primas voces matutinarum officii sarcina de manibus ejus cecidit. Unde, indubitanter credi oportet sibi assistentes servulos, et ponderis humani levamen suppliciter postulantes, meritis ejus quotidie exonerari et mordacibus culpis exui, quæ venientis ad se mulieris pondus statim dissolvit et excussit. Miraculi hujus fidem non solum homines loquuntur, verum etiam pectines, qui a foris pendent, testantur. Ideo

Opus S. Gene-
vefæ sanatur.

autem, ut credimus, per hanc virginem Virgo placatur, et festivitatis contemptus in hac festivitate remittitur, ut omnibus palam detur intelligi, quanta devotione et veneratione sanctæ virginis transitus debeat celebrari. Audistis, fratres, virginis sanctas de malis et periculis hominum mirabiliter triumphare; audite mirabiliorem ejus in aquis virtutem.

8 Quodam hyemali tempore Sequana fluvius continuus imbribus et multarum nivium aquis infusus, tam insolita et inaudita effusione proprios fines excessit, ut urbem Parisiorum totam efflueret, civis simul et Clericos a domiciliis et ecclesiis exturbaret. Inundatione autem facta eximius Pontifex * Richaldus civitatis ejusdem, timens ne suis peccatis aut populi civitas periclitaretur, ad placandum jejuniis Deum populos hortatur, jubetque Presbyteros et alios Ecclesiæ ministros cum sacris codicibus et vestimentis saltem navigio per singulas basilicas experiri si possent in eis divina officia celebrari. Unus autem ex illis, Richardus nomine, ascendit navem et processit usque ad monasterium puellarum penes Sancti domum Joannis Baptistæ situm in prædio et facultatibus B. Genovefæ constructum. Servabatur autem adhuc in monasterio illo lectus, ubi eadem virgo migravit ad Dominum, ambientibus quidem ab aquis circumdatus, sed non infusus, ascenderant enim aquæ usque ad medium vitrearum. Tunc ille, qui ad experiendam lectuli illius virtutem missus fuerat propius accedens, diligentibus oculis miraculi veritatem accepit, et Episcopo nuntiavit: qui continuo cum Clericis et populi multitudine ad locum venit, et viso, quod audierat, miraculo, Deo et Virgini gratias reddidit. Ab illa autem die Sequana tumens ad proprium alveum cogebatur; quem idcirco prius transcenderat, ut inter miracula S. Genovefæ haberet miraculum. Reddita vobis est antiquata historia; sed cum adjecta novitate miraculi. Moyses quondam transituro Israeli mare rubrum divisit, qui post propter transitum pristina loca occupavit: sancta virgo Genovefa, lectum unde migravit virtute suæ præsentia non privat, quæ absens corpore, sed virtute præsens, irruentes aquas cohibuit, et in murum suspendit. Merito autem lectulus Virginis post mortem ejus servabatur ab aquis, ubi crucifixerat membra sua cum vitiis et concupiscentiis, et per multas noctes siccis vestigiis quæsierat quod diligebat et sitiabat anima sua, sicut terra sine aqua, donec bibit ad fontem, de quo qui bibit non sitiet iterum.

* Deest hic
apud Cl. Ro-
bertum.

Lectus S. Ge-
novæ in Se-
quana inun-
datione, ab
aquis illatus.

9 Per idem tempus servabatur ad supplicium latro quidam in carcere cum aliis nequam. Verum diei ejusdam vespera carceris custodes deludens ad secessum ire se finxit, et sub hac arte ad ecclesiam B. Genovefæ confugit. Sed quia ex consuetudine proximæ noctis clausa erat cœnobii porta quæ est e regione civitatis, lustrato cœnobii.... venit ad alteram portam, ubi est ecclesia S. Michaelis; jamque de proximo sequebatur eum.... Præses civitatis. Unus autem ex militibus Præsidis, Ratomus nomine, potentiam Virginis audacius ceteris contemnebat, et sancti nulli loci reverentia prior irruerat in furem. Utrouque autem monasterio propinquante, latro supplicabat Virgini, et perituros mox miles quasi jam comprehenso insultabat latroni. Cumque sanctam virginem de impotentia blasphemasset, quod proximum sibi latronem liberare non posset, continuo Virginis potentiam passus cecidit et mortuus est. Igitur sancta Virgine terribiliter magnificata ceteri reverentiam et honorem Deo et virgini exhibentes tulerunt mortuum suum et sepelierunt sine honore extra civitatem. Quapropter terribilis est locus iste, terribilis et ipsa virgo præsidens loco; quia zelus domus suæ, ut castrorum acies ordinata, blasphemiam militum stravit, et supplicentem sibi latronem salvavit. Dum ergo morte militis vitam servavit latronis, et terrorem suum sanxit in milite et clementiam in latrone.

Blasphemus
subita morte
punitur.

NORMANNORUM

NORMANNORUM I INCURSIO.

Miracula in fuga, reditu, et post facta.

Cœnobium S. Genovefæ a Normannis exustum.

Ejus corpus alio delatum.

Locus corruptus

Altare sponte movetur: reliquiis impo-
sitis quiescit.

Herbertus Abbas dentem S. Genovefæ auferens visionibus et doloribus punitur.

Eum egregie ornatum restituit.

Cereus meritis S. Genovefæ reaccenditur. Referuntur Parisios ejus reliquie.

Mulier febribus liberatur.

Adultera fit muta: Vocem recipit ope S. Genovefæ.

Hactenus digesta miracula prius gesta sunt, quam monasterium B. Genovefæ Normannorum flagraret incendio. Nunc autem de innumeris, quibus postea claruit, pauca narrabo. Igitur præfati cœnobii fratres Normannorum tyrannidem declinantes, cum magna populi frequentia deduxerunt dominam suam ad Ategijs sui villam. Cereus autem, qui ante eam ferebatur comitantibus miraculis illuminatus est, ne in tenebris ambularet, cujus nulla unquam fuerat participatio ad tenebras. Interea præveniebat miraculis sanctam virginem virtus divina in loco ad quem erat ipsa ventura: ut mirabilis Deus in Sanctis suis et præsentia virginis faceret mirabilem, præsentaret absentem. Altare enim ecclesie cui sessura erat, cum cruce et reliquiis suppositis movebatur, quæ simul agitata virginis adventum celeri motu testabatur. Ad ingressum vero sancti corporis cuncta prius mota firmata sunt, et quasi celebrata virginis expectatione quieverunt. Neque enim erat unde jam trepidarent, cum præsentem trepidationis suæ causam tenerent. O admirabilis et prædicanda virgo, quam ad se venientem insensibilia sentiunt et adorant, cujus immobilia moventur et exultant, homines mirantur et trepidant. In immobilibus enim motus terræ motus putabatur. Sed mox secuta virgini, et virginem tranquillitate, cujus esset innotuit virtus.

11 Ab Ategijs transitu Sequana deducta est sancta virgo Dravernam. Cumque ibidem multorum languores continuatis ibidem redimeret miraculis; venit ad eam nostræ congregationis Abbas Herbertus, ut præsentiam adoraret devotior, et foret de ejusdem protectione securior: et quidem cum paucorum conscientia separavit sibi de corpore Sanctæ unum dentem, zelum quidem pietatis habens, sed non secundum scientiam. Unde variis visionibus deteritus, et usque ad novissimam ægritudinem suam molestiis gravioribus deductus, confitebatur se peccasse, sed tum peccatum ignorasse: et cum penituisset eum secundum multitudinem dolorum suorum, pretiosum dentem crystallo magnæ quantitatis inclusum purissimum auro coronavit, et sanctæ Virginis cœnobio restituit.

12 Interea Normanni cum civibus nostris fœderati ad propria sunt reversi. Itaque Parisiensibus cura bellorum solutis, rediit dominam nostram ad locum sanctum suum, exultantibus et occurrentibus nobis populorum turbis. Cumque alveolum transiissemus, extinctus est cereus qui præferebatur: sed mox orantibus fratribus est accensus. Igitur cum inedibili populorum laude sanctam virginem in ecclesiam suam inducentes, non in cryptam, unde educta fuerat prius, sed super altare Apostolorum eam composuimus.

13 Venit eo tempore ad præsentiam beatæ virginis Genovefæ mulier magnis detenta febribus de Limiaco villa S. Dionysii: ubi noctis unius integram recepit, et sic ad propria rediit. Post hebdomadam vero reversa, ut pro initiata salute vota sua redderet, post unius noctis excubias reddita est et ipsa integre sanitati. Altera vero mulier adulterium commisit in pago Pineiatensi, villa quæ dicitur Aurea vallis: unde et vir ejus interfectus occubuit et ipsa sequentibus divinis judiciis loquelam amisit. Confugiens ergo ad suffragia B. Genovefæ strage corporis et gemitibus hebdomada integra ad sepulchrum se affixit. Cumque sequenti Dominica nocte ab oratione, cui vacabat, surrexisset, vomitum sanguinis passa ad primos campanarum sonos loquendi beneficium recepit: altera vero hebdomada in gratiarum actione expleta, sequenti Dominica sine

Missæ et sine licentia revertebatur ad propria. Sed prius quam e fuitibus beatæ virginis exiisset, cecidit curibus et tibiis contracta. Itaque ad locum sanctum reportata, et multo tempore honorum hominum beneficio sustentata, salutem tandem restituta est.

14 Mulier quoque de civitate Parisiorum dum oculorum orbitatem plangeret nocturna revelatione didicit, quod virginis lampadis oleum lumen sibi restitueret, si Martinus ecclesie custos de sacra unctione oculos ejus liniret. In hujus igitur revelationis fide ad præsentiam sanctæ virginis venit, et revelationem sibi divinitus factam exposuit. Secundum quam Martinus custos postulatam unctionem oculis ejus imposuit, unctio cæcitatem depulit. Post hebdomadam mulier illa miraculorum testis cæcum quemdam adduxit ad virginem, cujus fuerat experta virtutem; cui etiam sacræ lampadis unctio oculis virginis præcurrit non solum immissiones Angelorum, verum et præconia hominum: de caelis revelatur, in terris prædicatur. Multitudo languentium ad ipsam adducitur, ipsa continuatis miraculis sanat quidquid sibi præsentatur.

15 Contigit eo quoque tempore, ut venerabilis Magnardus nomine fratris cujusdam apes de nocte custodiens somno irruente gravaretur, et in ipso lumine privaretur. Cumque de gravi somno evigilans damna luminis pateretur; duas candelas ad quantitatem suam confectas ante sepulchrum sanctæ virginis composuit, ibique per hebdomadam pro restitutione prædicti sensus applicavit: cumque in supplicatione sua usque ad Dominicam noctem perdurasset, sensit quasi vestigium transeuntis, qui de more contigui transitus oculos ejus panno tetigit, et ita pertransiit. Existimabat autem ille aliquem fratrum transiisse, non intelligens ejus virtutem, qui pertransiit beneficiendo et sanando omnes oppressos a diabolo. Sed mox per beneficium miraculi consequentis, virtus innotuit transeuntis. Ad primos enim matutinalis officii pulsus cæcus ille vidit, et pro luminis restitutione gratias retulit.

16 Eodem tempore quædam ancilla sanctæ virginis ad præsentiam virginis viro trahente adducta est, pro luminis restitutione dominam suam precatura: quæ post expletam orationem oleum virginis lampadis postulavit et accepit, devota quoque peccatorum confessione miraculum acceleravit, ne celeritatem miraculi tardaret culpa peccati. Itaque post sacram unctionem et piam confessionem pristino lumine decusata, vidit, et gratias egit. Gentilium quoque metu sancta virgine denuo reportata Dravernum, puer ejusdem villæ contractionis incommodo laborans, sacro corpori subterjacuit, et statim in tempore mortua revixit.

NORMANNORUM II INCURSIO.

Miracula in fuga et reditu facta.

Sub secunda igitur persecutione Normannorum contra Parisiacam urbem venientium, deducta est beata virgo ad Parisiacam villam, quam Helnegaudis vir nobilissimus dudum dederat per instrumenta chartarum beatis Apostolis Petro et Paulo, atque beatæ virgini Genovefæ, ad memorandum singulis annis suum anniversarium. In hac autem protectione multis claruit miraculis: sed tum exclusit facultatem scribendi sollicitudo fugiendi: et quidem virgini non derogabatur silentio præsentium miraculorum, propter indubitatam copiam futurorum. In præfata autem villa Fulchericus tantam contractionis patiebatur molestiam, ut pedes natibus convoluti nulla arte possent dissolvi, quo ad præsentiam virginis ope manuum dissoluto, statim pedes, qui riguerant, reparantur vestigio. Itaque virginis ope levavit ad cælum exiliens et laudans Dominum.

Ex ms. Abiens non audita Missa punitur: Iterum sanatur. Oleo lampadis ejus duo cæci curantur.

Cæcus visum recipit.

Act. 10. 38.

Item cæca.

Alius contractus sanatur.

Secunda incursio Normannorum.

Contractus ope S. Genovefæ sanatur.

EX MSS.
*Dominica la-
borans cæci-
tate punitur.*

18 Quidam homo Rebarensis dum nocte Dominica molere præsumpsisset, granum annonæ in oculum ejus de mola resiliit, et luce privavit. Orbitatem oculi gravior passio secuta est. Mox etenim cepit pectus et ventrem manibus tundere, et assiduus tonsionibus sanguinem vomere. Hujus itaque passionis remedium anno integro per multa Sanctorum loca quæsivit; sed per beatæ virginis clementiam tandem invenit. Veniens enim ad locum, quem sancta virgo miraculis illustrabat, oratione incubuit, et simul orantibus pro eo fratribus reductas a pectore manus levavit ad cælum voce exultationis et salutis. Mirati quoque qui aderant universi glorificaverunt Deum, et resonabat Ecclesia in voces eorum.

*Ope S. Geno-
vefæ sanatur.*

*Paralytica
semianimis
plene curatur.*

19 Interea mulier, nomine Fulchora, cujus media pars morbo paralysis aruerat, ad sanctam virginem defertur; ibique deposita instar veræ resurrectionis post duos dies vivificatur: cumque die tertia in conspectu sanctæ virginis integro corpore veniret, Deo et virgini gloriam dedit, et sic ad propria rediit.

*Energumena
liberatur.*

20 Rursus alia mulier de Marisiaco, a diu dæmonium habens, ad sanctissimum corpus ligatis manibus tracta, vi trahentium ante præsentiam ejus prosternitur: quæ dum dæmonis agitatione ante sanctam virginem spumans diu volutaretur, tandem per vomitum sanguinis a vexatione soluta restituitur.

*Cujusdam re-
gida brachia
curantur.*

21 Juvenis quoque, cujus brachia riguerant, de Caniaco villa, ad præfatum locum ductus est: cumque pro restitutione sua per duos dies virgini supplicasset; tertia die facta sunt brachia ejus ad omnem usum ita flexibilia, ut nunquam fuerint ad opus aliquod promptiora.

*Febris et lepra
oleo S. Geno-
vefæ pellun-
tur.*

22 Eodem tempore venit de Arciaca villa ad sanctam virginem quidam ipsius servus, febre correptus et lepra percussus; cumque totum ejus corpus oleo sanctæ virginis diligenter fuisset perfusum, lepra periit, et febris evasit periculum: exterius quidem lepræ maculas tersit, interius ardorem febris extinxit, medicamentum mendicans a virgine sapienter.

*Quædam ocu-
lum recipit.*

23 Pari modo puella uno oculo perduto pro ipsius restitutione virgini supplicabat: cumque ab oratione surrexisset, supplicantium more candelam illuminat; et ipsa simul illuminata visum cum integritate recipit, mirantibus iis qui astabant; patri luminum pro restitutione luminis gratias egit, et laudibus virginis perseverans ad propria rediit.

*Alia ab infir-
mitate sana-
tur.*

24 Item de Caniaco villa mulier, Avuldus nomine, ad sanctam virginem deportata, ante basilicam, in qua quiescebat, diu clementiam virginis expectavit. Cumque advenisset tempus miserendi ejus, ante sacri corporis præsentiam intra ecclesiam deportata, totius mox corporis valetudinem recepit: et quæ prius portabatur, sine alieno auxilio incolumis surrexit. Cum ergo mulier et omnes qui aderant, miraculum virginis debitis laudibus extullissent, clamabat mulier illa integram sanitatem se recepisse, et nihil sibi præteriti languoris inesse.

*Contracta sa-
natur.*

25 Haud procul a Marisiaco monasterium est S. Germani Confessoris, quod sancta virgo Genovefa sui corporis præsentia semel illustravit, et sequentibus signis. Quædam etenim mulier contracta, alienis manibus illic deportata, magnis clamoribus replebat locum, ut virginis acceleraret auxilium: cumque ascendisset ad aures virginis magnus clamor mulieris, descendit super mulierem magna misericordia virginis. Itaque restituta est sanitati, ut incolumis ad propria revertetur, et nihil deinceps præteriti languoris pateretur. Homo etiam dæmonio vexatus, sanctæ virginis adiit præsentiam. Sed quia nulla participatio luci ad tenebras, ab obsesso homine exturbatus adversarius fugit, et homo a dæmonio restitutus gratias egit: post gratiarum honorem et actionem ad propria rediit, de protectione Apostolicæ virginis ubique securus; cui etiam dæmonia subi-

*Energumenus
liberatur.*

ciuntur, et quod digne Apostolorum virtus ab ipsa participatur, de quorum societate sicut in cælo et in terra lætatur.

Item alius.

26 Rursus dæmoniacus alter advenit, et innuente sibi quodam homine ad altare virginis denarium obtulit. Sed mox dæmonio agitata a Martino monasterii custode utrumlibet exigebat, aut oblationem aut mortem; et cum vellent eum comprehendere qui astabant, de medio eorum fugit. Sed tamen mox comprehensus et ligatus ad antrum sanctæ virginis est reductus. Sequenti autem die ad ecclesiam ductus, ab agitatione dæmonis quievit, et quietus ad propria rediit.

*Alius quoque
energumenus.*

27 Erat in eadem villa Marisiaco quidam servus, Flodegus nomine, tanta dæmonum infestatione agitata, ut assiduo stridore dentium linguam morderet, et sanguinem vomeret, nullogue rationis usu continuam passionem redimeret: cumque ad sanctæ virginis corpus trahentium vi fuisset adductus, et ultro violentia in terra prostratus, ibidem tamquam mortuus diu jacuit, et post longam temporis moram sine alterius adminiculo surrexit. Itaque a dæmonis potestate solutus vota virgini solvit, et ita cum reddita pristini sensus integritate, redditus est et ipse domi suæ.

Item alius.

28 Dignum est etiam lectione inserere quod in præsentia sanctæ virginis nulli poterant energumeni latere. Dæmoniacus enim, Archamfedus nomine, passionem suam tanta celaverat simulatione, ut alienus crederetur et liber a dæmonum vexatione. Itaque calamitatem suam dissimulans, oratorium sanctæ virginis cum aliis fidelibus adiit, et orationi ibidem incubuit. Sed in præsentia sacre virginis latere non potuit dæmoniacus, ne in ejus curatione celaretur virginis virtus. Cæpit enim dæmoniacus vocibus terribiliter clamare, manus dentibus et vestimenta manibus lacerare. Volebant hi qui aderant comprehendere eum et ligare: sed ille de manibus eorum elapsus cæpit fugere. Sequebatur eum mater ejus volens fugientem reducere. Conversus vero ille, volebat matrem dilapidare, et post fugientem lapides mittens persecutus est eam usque ad antrum virginis Genovefæ. Sacerdotes magistri vas aquæ benedixerunt et eum ligatum magna violentia in aquam deposuerunt: post immersionem aque ad sacri corporis præsentiam ductus, et signo Crucis signatus integræ est sanitati restitutus.

*Mata vocem
recipit.*

29 Venit eo tempore mulier ad sanctissimam virginem, quæ diu perdiderat loquelam; cumque orationi incubisset et instar Moysi ad Dominum suum vere clamasset, ab oratione surrexit, et loquebatur recte. Itaque cum gratiarum actione et debite laudis frequentatione reddita est domi suæ.

*Contractus
sanatur.*

30 Erat illis diebus contractus quidam, nomine Genebaldus, cujus pedes tanta erant contractione natibus complicati, ut nulla inde possent arte deplacari. Cum ergo portantium manibus sacre virginis fuisset presentatus, post paululum temporis portetis surrexit vestigiis, ita ut nihil superesset præteritæ passionis, nullumque pateret vestigium monstruosæ conversionis.

*Plurimi a fe-
bribus libe-
rati.*

31 Venerunt quoque ad sanctam virginem multi diversis laborantes febris, quorum salutem sigillatim non scribimus, quia tantæ multitudinis numerum scire non possumus: hoc tamen de omnibus teste miraculorum actore indubitanter confirmantes, quod universi ad propria redierunt.

*Versus Pari-
sios reporta-
tur corpus
S. Genovefæ.*

32 Igitur beatissima virgo Genovefa per quinque annorum curricula mansit extra propriam sedem, populantibus Normannis omnem regionem Sequanæ adjacentem. Quibus ad sua revertentibus reduximus ad locum sanctum suum Dominam nostram: et nota de Marisiaco mansionem primam habuit Marogilum sui villam. Erat in eadem villa compes, vel sicut dicitur

citur

Quaedam captivæ ope S. Genovefæ solentur.

citur vulgo, cippus, ubi stringebatur mulier cum filia sua propter debitum viri sui, quod a creditore mutuum acceperat et aufugit. Cumque appropinquassemus loco ubi hæc fiebant, sancta virgo, tamquam potestatem habens, confregit hominum potentias, et ruptis omnibus vinculis occurrerunt nobis mulieres decem, et procedentes adorabant sanctam virginem, quæ tanta auctoritate et potestate solvit compeditos. Celebrato autem tam insolito et inaudito miraculo, quievimus et pernoctavimus in eodem loco. Venimus inde ad ecclesiam S. Martini Confessoris, quam sancta virgo duobus illustraverat miraculis.

Surda auditum recipit.

33 Ad ingressum quidem sancti corporis mulier hæctenus surda, sicut ex eisdem confessione cognovimus, integrum recepit auditum. Puella etiam, quæ omnem membrorum usum præter manuum perdidit, ex parte restituta sanitati. Cur autem salutem minus integram receperat, ejus judicio relinquimus, qui per infirmitatem salutem integriorem perficit et abscondit.

Alia ex parte tantum sanatur.

34 Sequenti vero die populis mediam stipantibus virginem, Liciana venit in ecclesiam S. Medardi Confessoris et pietati ipsius et virgini mancipatam. Jacebat ad fores ecclesiæ puella contracta, quæ ingredienti virgini supplicabat dicens: O Beatissima Genovefa, utinam merear intercessione curari et te ad sedem propriam sequi! hanc vocem secuta incolumitate surrexit, et virgini devota servivit, donec ex hac luce migravit.

Contracta curatur.

Item alia contracta.

35 Erat in eadem villa mulier, textrini quidem operis artem habens, et præ contractione manuum opus artificii non exerceans. Veniens ergo ad sanctam virginem manus post orationem extendit, et articulorum restituta reflexione, in argumentum salutis porrectas manus plicavit sæpius et deplicavit, opusque textrinum sine ulla nervorum ariditate exercuit.

Alia quoque contracta.

36 Jam comitantibus sanctam virginem populorum turbis, venimus ad villam, nomine Trajectum, et ibi nocte una quievimus. Mane facto exeuntibus nobis de finibus sanctæ virginis, occurrerunt duæ juvenes mulierem contractam portantes, cujus natibus a diu adhaeserant pedes. Ubi ante sanctæ virginis corpus a bajulis suis deposita, paulatim saluti restituta est, et sanctam virginem secuta hoc a fratribus postulatum suscepit officium, ut scopis deinceps, sanctæ virginis mundaret domum.

Corpus Sanctæ laudem referatur Parisios.

37 Die eadem Redomatum venimus, et ibi noctis unius mansionem habuimus: altera vero die transivimus Sequanam, navibus adhuc imparatis, exultantibus et occurrentibus nobis populorum turbis: adnata quoque simul Clericorum, Monachorum multitudo cum hymnis et canticis beatam virginem accepit in domum suam: exultantes pro reddita virgine, dederunt ei gloriam et honorem, qui cum Patre et Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæcula sæculorum, Amen.

ANNO MCCCXIX,
XXVI NOV.

IN EXCELLENTIA
B. VIRGINIS GENOVEFÆ
Ex eodem Bruxellensi ms.
AUCTORE ALIO ANONYMO,
Ad S. Genovefam religioso.

Pacis tempore Franci in vitia solvantur.

Regnante Ludovico fortissimo Francorum Rege, Philippi Regis filio, tempore quo quam virtutis et pietatis injuriam bellicus furor acceperat, perdidit, et justitia resurgente quievit terra; sed succedentibus prosperis oblata... dies antiquos, quos misericordiae operibus redimere debuit tempore pacis. Cum ergo dies malos in amaritudine non recogitaret, nec æternorum memoriam haberet in mente, facta est sicut equus et mulus quibus non est intellectus.

Itaque nequam spiritus videns eam vacantem quam sedatam bellorum rabie reliquerat, assumpsit septem alios spiritus nequiores se et veniens habitavit ibi, et facta sunt novissima terre illius pejora prioribus. Supervenientibus novis criminibus vetera non projecit; sed secundum Prophetam sanguis sanguinem tetigit. Festinante igitur Francorum populo per degenerem peccatorum conditionem ad portas inferi, benignus Jesus, qui pro salute humana venerat in charitate usque ad inferiores partes mundi, venit etiam in virga, et visitavit in verberibus filios suos ne in æternum puniret; quia, sicut ait Propheta, non consurget duplex tribulatio. Ideo enim corpus occidit ut animam vivificet, carnem percutit ut spiritum sanet. Scriptum quippe est, quia flagellat omnem filium, quem recipit. Disciplinat itaque misericorditer filios suos pater misericordiarum, dum momentaneæ percussiois igniculo carnem simul et gehennam extinguit. Temporalem enim poenam pro æterna recipit mutatio dexterae Excelsi: erudit quoque plaga temporis instantis eos, quibus cooperatur in bonum, et quadam violentiæ manu ad celestem patriam impellit. Flagellavit igitur, sicut prædiximus, Dominus regnum Francorum, et membra quæ miseri homines exhibuerant servire injustitiæ et iniquitati ad iniquitatem, cœpit morbus igneus consumere, quem Physici sacrum ignem appellant, ea nominum institutione, qua nomen unius contrarii alterius significationem sortitur. Ideo autem tam exitibili peste scelerum poenæ reposcuntur, ut ex ipsis palam detur intelligi, quantum piaculis sit aliquid audere in Deum, et quam gravibus ausa suppliciiis expientur. Occurrunt morbo medici, artes et ingenia excitant, experimenta probant: sed hæc omnia reprobantur; quia digitus Dei erat, et non est consilium contra Dominum. Cum itaque tribularentur, clamaverunt ad Dominum, nec exaudivit eos: dormiebat enim Jesus et non poterat excitari clamoribus eorum, quia non erant de discipulis ejus. Aggravata ergo manus Domini super eos, deportaverunt infirmos suos, nec tantum de proximo, verum et de remotis partibus ad ecclesiam beatissimæ Dei genitricis Mariæ in Parisiaca urbe sitam. Qui ita obtinuerunt ecclesiam ut aretam in ea relinquerent semitam oblationibus populi, et officii Clericorum vix necessariam. Cessabant tum ex parte consueta officia, quia filii Israel sub hostili damnatione organa sua suspenderant, et pro cantico Domini novo novam Babyloniam captivitatem deplorabant. Disciplina enim Domini crescebat in dies, et retribuebat abundanter facientibus superbiam.

EX MSS.

Ose. 4. 2.
Punitur a Deo, ut respiciant.

Nahum 1. v. 9.

Hebr. 12. 6.

Grassatur in Gallia ignis sacer.

Stephanus I, Episc. Parisiensis instituit supplicationes et jejunia pro aver-tenda ira Dei.

39 Eodem tempore adornabat Sacerdotium præfatae urbis Stephanus, religionis cultor, pater pauperum, hospitalitatis exemplar: qui de incumbenti flagello turbatus, et de commissæ sibi plebis salute sollicitus, constituit lugubres processionum dies, quibus affligerent animas suas, et Sanctorum reliquias ad ecclesiam Beatæ Mariæ deportarent, quorum suffragiis et veniam peccatorum et pestis imminentis remedium a Domino impetrarent. Et populi quidem fecerunt sicut constituerat illis Episcopus, et celebraverunt jejunia: per multos tamen jejuniorum dies non exaudiebantur, quia beatæ virgini Genovefæ miraculum reservabatur. Sed sancta virgo, de qua sermo est, nolens auctoritate miraculi eminere recusavit in propria persona et in propria ecclesia honorari. Servans enim formam humilitatis prævenit honore sanctissimam genitricem Dei, ut sicut dignum est illa diceretur auxilium miraculi, ista supplicatrix. Sed jam quomodo ipsum prævenit miraculum, paucis explicet sermo.

40 Cunctis igitur salutem desperantibus, recordatus est præfatus Episcopus quomodo beata virgo Genovefa Parisiacam urbem ab exercitu Barbarorum liberavit; quam præclare virtute meritorum tamen

tem

Ex ass. tem Sequanam in alveum coegit et restrinxit. Per argumentum ergo præteritorum de futuro securus miraculo, assumptis secum religiosis personis venit ad ecclesiam præfata virginis: et congregatis in capitulo fratribus de periculo imminente cum eis tractare cepit, et spem salutis quam ex anteactis virtutibus et clementia virginis mente conceperat, satis pie exposuit. Sed quia votum suum Episcopalis dignitas in præfata ecclesia impetrare non poterat, summis accelerabat precibus, ut pereunti civitati præsentia beatæ virginis subveniret. Itaque singulas voces singula rumpebant suspiria et deformabant in gemitus: alienorum enim pericula in se non segniter transferebat, et cum dolentibus participabat dolores. Piam Episcopi petitionem omnium favor amplectitur, quia plus poterat pietate quam dignitate.

Recurrit ad S. Genovefam. Psal. 44. 12. Deponitur corpus S. Genovefæ. 41 Constituunt igitur diem solemnem Episcopus et Canonici, quo beata virgo Genovefa Deum placatura interpellat pro populo. Specie tua et pulchritudine tua intende prospere. Scriptum est enim, quia concupivit Rex speciem tuam. Ex mandato autem Episcopi salutarem consilium per totum Episcopatum divulgatur, universale jejuniis indicitur, dies statuta nominatur, et quasi celebre festum ab omnibus expectatur. Indubitata enim spes salutis præstabat omnibus opinatissima in miraculis virgo. Interea meliores de familia sacra virginis eliguntur, quorum submissioribus humeris ipsa quoque familiari domino sedere dignetur: jejuniis et orationibus sanctificantur, balneis lavantur, lotis vestibus induuntur, sicut decet virginis puritatem. Advenerat desiderata dies, et qui parati fuerant deposuerunt beatam virginem de loco suo, prostratis interim fratribus et orantibus: quibus in oratione et lacrymis perseverantibus, advenit præfatus Episcopus cum solemnibus processione Clericorum, et turba populorum multa, quæ convenerat ad diem festum. Ab antiquis enim temporibus inviolabiliter observatur, ut quando B. Genovefa portatur, solemniter exeat, et solemniter reducat. Igitur secundum canonicum morem ordinata processione et portantibus dominam suam viris supra designatis, festinabamus, ad optatæ lætitiæ finem. Sed demorabantur futuram lætitiæ turbæ quæ sternebantur in via; Episcopus quoque salutem populi pie distulit, qui ad miraculi fidem omnes ante miraculum infirmos numerare fecit. Pia quidem dilatio morbum ad breve detinuit, sed tamen ad sempiternam miraculi attestationem perfecit.

Inferitur solemni supplicatione in templum D. Virginis.

Omnes ægri, tribus exceptis, sanantur. Matth. 8. 13.

42 In ingrediente tandem sancta virgine beatissimæ Dei genitricis ecclesiam, excitatus est tamquam dormiens Dominus, et surgens imperavit morbo, et facta est tranquillitas magna. Tribus tamen exceptis omnes male habentes curati sunt: et ita subitum solo feretri tactu de sacro corpore elicerunt miraculum; sicut quondam mulier hæmorrhœissa tactu fimbriæ de carne Salvatoris sanitatem elicit. Erant autem qui sani facti sunt numero centum. De tribus quidem exceptis hæc sola ratio occurrit, quia non est omnium fides. Dicitur enim Centurioni a Domino: Sicut credidisti fiat tibi. Assignant autem ex parte miraculum. Si ex integro prosequi volumus, inveniunt sanctam virginem non tantum centum hominibus, sed totam etiam regno indulsisse salutem. Languebant autem omnes languore ita ut jam ipsis mortibus gravior esset metus mortis, dum unusquisque per momenta singula furentem expectaret sententiam. Sed præfata sanctæ virginis caritas, qua dilexit nos, cum ipsa morte foras misit timorem, amplior quoque virtus fuit consumere morbum, quam curare. Decebat quidem virginem totum populum a corruptione defendere, quæ tota meruit incorrupta permanere. Contrariis itaque contraria curans corruptos hominum artus et ex parte consumptos, virginei corporis refor-

mauit præsentia; jugum quoque morbi computruit a facie olei. Obtulit enim Deo pro salute populi et simillam virginitatis et oleum castitatis; unde dimissa sunt ei peccata nostra, et turbatus fugit adversarius noster diabolus, non expectata virginis potestate.

43 Comparemus si placet virginem nostram illi sanctæ peccatrici, cui dimissa sunt peccata multa quia dilexit multum. Sancta quidem peccatrix, quam diximus, ad pedes Domini procubuit, rigavit lacrymis, capillis tersit, humiliata ab eo qui humiliat peccatores usque ad terram; et quidem sibi consuluit, sibi prospexit. Si ergo illius humilitas digna laude prædicatur, quis dignus et sufficiens ejus invenietur laudator quæ morbidos peccatorum pedes cælesti rigavitunguento? et hos quidem curavit, non curari venit; dedit, non accepit: cum ex testimonio veritatis beatius sit dare quam accipere. Illa ad sepulchrum Domini, humanis opibus aromata quæsitâ portavit; ista gratis accepit, et gratis dedit: illa aromatibus suis nos instruxit; ista sanavit, et lætificavit civitatem Dei oleo exultationis et salutis. Sed ne insiliamus in temerarias comparationes, revertamur ad narrationem nostram: quia proclivis est ad periculum Sanctorum merita collibrare, quam narrare.

44 Igitur viso miraculo Episcopus et Clerici secundum Ecclesiasticum morem tentabant sanctæ virginis laudes attollere, sed clamor populi et stupor miraculi non permisit: non enim æquare poterant voces populorum. Clamabant itaque cum populo et confitebantur miraculum virginis clamoribus et lacrymis, quia Deo gratiarum actiones sunt cordis compunctio et vocis exultatio, teste Propheta qui dicit: Servite Domino in timore, et exultate ei cum tremore. Et alia scriptura dicit: Haurietis aquas in gaudio de fontibus Salvatoris. Et cum multa hora fieret in voce exultationis et salutis, audivimus impias voces clamantium ut non reduceretur amplius B. Genovefa ad locum suum, sed præsentia sua protegeret civitatem. Voces ergo illæ terruerunt nos et declinantes impiam populi pietatem acceleravimus ad propria, intentis super sacram virginem oculis ac manibus. Tanta autem nobis obviavit populi frequentia, ut prius profunda vespera diem inclinaret, quam sancta virgo ad locum suum intraret.

45 Venit sequenti anno ad partes istas, felicis memoriæ Innocentius Papa, qui auditio miraculo, et Virgini gratias egit, ipsumque miraculum tamquam indeficienti laude dignum anniversari laude donavit. Nulli autem in dubium veniant quæ scribimus: quia non audita sed convisa narramus. Credant omnes miraculo, qui B. Genovefæ suffragiis innituntur, ne excipiantur cum illis turbis, qui viderunt et non crediderunt. Expedito per paucis miraculo et diei hujus auctoritate subjuncta, adjiciendum videtur quomodo procedente tempore divinis sit indicibus consecrata.

46 Cum enim per annos singulos dies ista celebri memoria revocaretur, contigit ut semel sine ornamentis solemnibus per absentiam Simonis Capisterii celebraretur, cujus officium erat ornamenta providere et luminaria de proprio ministrare; volebat enim per contemptum festivitatis evitare dispendium facultatis. Consequenti vero die solemnitate celebrata dum sanctuarium ascenderet, et jam de summis gradibus pedem in sancta inferret, divinam passus virtutem paululum retro declinavit in gradus, unde secundo impulsus in pavementum cecidit, et sine voce, sine ullo sensuum nutu mirabiliter expravit. Omnium igitur miraculi hujus memoriam recoleunt benignus Jesus, et memoria eorum de ligno vitæ non deleatur, in sæculum sæculi. Amen.

Comparatur S. Genovefa cum S. Magdalena.

Act. 20. 35.

Omnes gratias Deo agunt pro miraculo.

Psal. 2. 11. Isa. 12. 3.

Inferitur corpus S. Genovefæ ad suam ecclesiam.

Innocentius II id miraculum annua celebritate recolit jubet.

Inimicus hujus diei celebritatem, subita morte punitur.

ANNO MCLXII.
X JAN.REVELATIO RELIQUIARUM
S. GENOVEFÆ,

Ex eodem ms. Bruxellensi.

Anno ab Incarnatione Domini nostri Jesu Christi MCLXI, regnante piissimo Rege Ludovico Regis illustris Francorum Ludovici filio, regale per universam processit edictum, ut apud urbem Parisiensem omnes Ecclesiarum Prælati cum Proceribus universis, de regni commoditate celebrarent concilium. Die præfixa ad urbem omnes qui vocati fuerant convenerunt, et de honesta regni utilitate secretius tractare coperunt: et quoniam maligni semper in pejus malignandi studio provocantur, ad damnationis suæ cumulum quidam prorumpentes in medium, religionis et honestatis hostes, ut gladium acutum in Sanctos Dei linguam suam armaverunt. Quid ultra? falsa delatio regales contigit aures, quod videlicet beatissimæ virginis Genovefæ caput in ecclesia nostra non esset. Hujus rei rumoribus animus Regis aspersus valde confunditur, et obnubilatur aspectus. Consultitur tam Clerus, quam populus, communicatoque eorum consilio ad ecclesiam nostram sine dilatione venit, et ne quidem aliud caput nocte ipsa in capsula, qua venerabile corpus virgineum quiescebat, a fratribus poneretur, regio charactera capsula eadem communitur. Crastina die hora prima inchoante ex Regis mandato mittuntur ad ecclesiam nostram venerabiles nostri Domini, scilicet Senonensis et Autisiodorensis Antistites, venit et Aurelianensis, Manasses dictus, oblitivone potius quam memoria dignus, veritatis inimicus, religionis et honestatis promptissimus persecutor, et cum eo populi copiosa multitudo. Tandem de reseranda capsula inter eos sermo conseritur, et supradictus astutissimus scelerum commutator, ut iniquitatem corde conceptam palliaret virtutis imagine, lacrymis profusioribus inundatus, antiphonam de sanctissima virgine primus incipit cantare. Nec mora: de loco sancto suo Domina nostra deponitur, et amoto regie dignitatis charactera capsula reseratur, et sanctissimæ virginis corpus linteaminibus amotis in oculis nostris exponitur. Integrum ergo corpus virgineum oculis diligentius perlustrantes in laude Dei cum inedicibili exultatione prorupimus, Te Deum laudamus decantantes. Profunduntur uberius lacrymæ populi, prius exitum nostrum expectantis, sed jam exultantibus nobis gratulantis.

Inquiritur an caput S. Genovefæ cum corpore asservetur.

Nimia scriptoris in Episcopum acerbitas.

Reperitur cum corpore caput.

Isa. 48. 22.

Prov. 18. 3.
Contrariam Regi persuadet.

Hugo Archiepiscopus veritatem in sermone ad populum confirmat.

2 Et quoniam non est pax impiis, dicit Dominus, unde justus exultat et laudat, peccator confunditur et blasphematur. Scriptum quippe est: Peccator cum venerit in profundum malorum contemnit. Toto igitur malignitatis suæ spiritu debacchatus Aurelianensis Pontifex mentitur caput venerandæ virginis esse sublatum, et in dolo nescio cuius vetulæ miserabilis aliud caput esse suppositum. Nec dissimulare valens iniquitatem, quam corde conceperat, totus conversus ad fraudem, venit ad Regem prædictis Præsulibus relictis, ore contumaci garriens, eundem, quem superius, cepit replicare sermonem, et prædictos Pontifices, qui caput prædictæ virginis non invenissent, recessisse mentitur iratos. Verumtamen quod iniquitas more mendacii fabricavit, . . . non admittit.

3 Veritatis testis processerat ad populum venerabilis Pontifex Senonensis, qualiter in dubitationem quibusdam venerit de capite sanctissimæ virginis, utrumne scilicet in ecclesia sua; et tunc qualiter cum omnibus membris suis corpus integrum inventum esset diligenter edisserens: Caput, inquit, sanctissimæ virginis hujus, quæ gloria totius est Gallie, cum integritate corporis sui nos invenisse gloriamur. Et ne hoc ipsum vel vobis aut posteris aliquando eveniat ad dubium, vobis dignum duximus prædicare. Hæc et alia quam plurima in auribus populi prædi-

ctus Præsul prædixerat, quæ nimiam et impudentem animositatem inimici nostri comprimere potuissent, si datum desuper esset. Sed quoniam tunc hora erat et potestas tenebrarum, ut inveniretur iniquitas ejus ad odium, modis quibuscumque poterat animum Regis inducere adversum nos conabatur in malum: et cum nec ratione opus jam esset aut consilio, quippe jam enim turbata fuerat adversum nos regia Celsitudo; subiit in mentem ut mitteretur post sæpe dictos Pontifices, quatenus eorum testimonio approbata postmodum in oculis Regis veritas eluceret. Mittuntur itaque Milidunum cum magna festinatione quidam de fratribus; in auribus venerabilium Patrum prædictorum detestandam perversitatem Aurelianensis exponunt, et ut rei veritatem regie Clementiæ per litterarum suarum apices non recusent agnoscere, diligenter exponunt. Igitur viri pacis et veritatis amatores fratrum nostrorum precibus inclinati, justis supplicationibus eorum benigne impertientes assensum, regie sublimitati mandantes rei veritatem in hunc modum rescripserunt.

4 Ex mandato regie serenitatis ad ecclesiam sanctæ virginis Genovefæ convenimus, et capsam in qua eadem virgo quiescit, in præsentia nostra fecimus reserari, et ejus interiora diligentius oculis ac manibus perlustrantes corpus sanctissimum cum capite suo et omnibus membris integrum et . . . indubitanter invenimus. Hoc ergo invento in laudem Dei cum magna exultatione prorupimus, et populo circumstanti sine mora curavimus prædicare. Hoc vobis, nec alia Domino nostro mandamus. Ecce per litteras secundo vobis significamus, ut malignorum hominum, quibus est studium quæ bona sunt depravarent obtractione veritas obfuscetur, . . . valete in Domino.

5 Tantorum virorum testimonio mitissimus Regis animus delinitus, omnes a se tenebras supradictæ dubietatis longius propulsavit, et ecclesiam nostram, ut prius, imo instantius quam prius, et dilexit et protexit. Itaque postquam veritas venit ad lucem, dolet impietas esse se delusam. Ex tunc etenim et deinceps Aurelianensis leo de leone factus est draco, non jam palam nequitie suæ virus evomens, sed in occulto; et quia capite contrito cetera membra robur ullum non obtinent, cum molas leonum in ore ipsorum converterit Dominus, complices sui, ministri confusionis, filii perditionis, inimici nostri confusi sunt, quia Deus sprevit eos. Nos ergo quia de potestate eruti sumus et laqueo venantium, dicamus omnes, cantemus singuli: Laqueus contritus est et nos liberati sumus.

6 Revelata est autem Domina nostra anno incarnationi Verbi millesimo centesimo sexagesimo primo, mense Januario, decima mensis in Octavis ejusdem sanctissimæ virginis, et a fratribus est dulciter Deo sæculata. Die vero sequente tertia in locum sanctum suum, unde fuerat deposita, cum hymnis et canticis spiritualibus est elevata. Nos in tanti gaudii memoriam dolorem prius habitum subsequentis, communicato fratrum nostrorum consilio ac sensu communiter impertito, diem eandem nobis et posteris nostris constituimus, celebriter venerari, ita ut devotionem et omnem observantiam die festo nativitatis exhibitam hæc solemnitas nihilominus unquam obtineat. Ut autem singulis annis hujus actionis textus eodem die legatur, curavimus providere, ut et justus habeat unde lætetur, et conscientia peccatoris inveniat quo pungatur; quatenus et benevolis sit grati benedictionis, malivolis autem et his qui oderunt pacem lapis offensionis et petra scandali.

In octava Joannis Evangelistæ est festum celebre Genovefæ: In crastino Simonis et Judæ translatio: in crastino Catharinæ Excellentia, quæ dicitur Festum miraculorum ejus.

EX MSS.

Senonensis et Autisiodorensis Episcoporum de eadem re ad Regem littere.

Revelatio hæc capitis, sive capsæ apertio, facta est 10 Janu. 1161.

Dies ille solemniter deinceps celebratus.

NOT. 60.

DE S. BLIDMUNDO SIVE GOGO

ABBATE IN GALLIA.

SECVLO VII.
III JAN.

Hugo Menardus in Martyrologio Benedictino in Non. JANUAR. In territorio Ambianensi S. Blidmundi Abbatis, disciplini S. Valerici. De eo agitur in vita S. Valerici fuse i Aprilis. Ipsius quoque vitam Blidmundi ita describit idem Menardus lib. i observation. ex monumentis monasterii S. Valerici :

S. Blidmundus a S. Valerico curatus fit monachus.

2 S. Blidmundus nobilibus parentibus natus est in quodam castro Delphinatus ad Isaram fluvium. Adolescens omnibus membris captus, diuturno languore contabescebat : donec ad S. Valericum Abbatem, cujus fama per universam Galliam percrebuerat, delatus, ejus precibus sanatus est. Blidmundus tanti beneficii non immemor, se totum Deo tradidit sud magisterio S. Valerici.

Eligitur Abbas.

3 Post ejus mortem S. Blidmundus omnium suffragiis et votis ei suffectus est. Sed cum bella in dies deflagrarent, monachis huc et illic dissipatis, ad S. Attalam Bobiensem in Italia monasterii Abbatem venit : ubi aliquot annos sub districtioris vitae disciplina commoratus est. Extincto bello in Picardiam ad sepulchrum sancti sui magistri redire appetiit : quod illi concedere S. Attala nolebat, quia a tam sancto viro distrahi non poterat. Interea contigit S. Attalam membrorum usu orbari, ita ut ire in tem-

Bobii degit.

plum non valeret, nisi a S. Blidmundo suffultus. Cumque hoc pacto simul incederent, videbatur S. Attalæ, se per aera sublatus trium pedum altitudine cum S. Blidmundo ambulare. Quo permotus S. Attala ipsi ad sepulchrum S. Valerici remeare concessit.

4 Cum igitur ad locum venisset S. Blidmundus, eum vepribus et spinis horrentem invenit. Iis accensis cellam ædificavit, in qua aliquot annis vitam eremiticam egit. Cum vero non pauca per Dei gratiam operaretur miracula, multi vitæ monasticæ studio ad eum concurrerunt, et constructo monasterio eum Abbatem elegerunt. Ibi vitam Angelis quam simillimam monachi cum beato suo Abbate tradebant.

Monasterium S. Valerici restaurat.

5 Circa eundem locum erant quædam antiquæ superstitionis reliquiæ, quas S. Blidmundus cum suis monachis extirpavit, prostratis etiam quibusdam simulachris, quæ ibi residua erant. Tandem multis exantlatis pro Christo et animarum salute laboribus in cælum traductus est. Ejus sacræ reliquiæ adhuc visuntur in monasterio ab illo ædificato, quod de nomine S. Valerici dicitur, situmque est ad littus maris in diocesi Ambianensi. Ejus festum celebratur in Januarii in eodem monasterio, ex cujus veteribus monumentis hæc vita de prompta est.

Reliquias paganis extirpat.

Moritur.

NOT. 61.

INVENTIO SECUNDA

S. QUINTINI MARTYRIS.

CIRCA AN. CHR. DCCXLVII. III JAN.

Semper in Ecclesia dies Inventionis sacrarum reliquiarum ac Translationis religiose observati sunt. Quod tum ex Martyrologiis, tum ex variis SS. PP. sermonibus liquet.

2 De hac S. Quintini secunda Inventione ista reperi in antiquissimo Martyrologio monasterii S. Martini Tornaci : In pago Viromandensi Inventionio corporis B. Quintini Martyris ab Eligio Episcopo, et Translatio ipsius. Eadem Molanus in Adit. ad Usuardum, et Galesinius, ac Martyrologium Germanicum Ferrarius in generali Catalogo Sanctorum : Apud Augustam Veromanduorum Inventionio corporis S. Quintini.

Somona fluvius.

3 De Veromanduis, S. Quintini oppido, ejusque corporis Inventione hæc scribit Papirius Massonus in descriptione fluminum Gallia : Oritur Somma in vico Veromanduorum Fervaquio, unde S. Quintini municipium petit : de quo Usuardus in Martyrologio vetus scriptor sic ait : In Galliis oppido Vermandensi S. Quintini, qui sub Maximino Imperatore martyrium passus, cujus corpus post annos quinquaginta quinque revelante Angelo inventum est. Hæc ille pridie Kal. Novemb. In vita quoque ejus Martyris scriptum invenio quod sequitur : Ejus venerabile corpus licet ab impiis in Somona fluvio cum plumbo fuisset immersum, tamen per annos plurimos latuit, et incorruptum est reperitum. Sigebertus historicus ad annum nongentesimum sexagesimum quartum : Ecclesia, inquit, S. Quintini Martyris est in Insula super fluvium Somonæ sita, cujus martyrium anno Christi trecentesimo secundo contigit. Addit Sigebertus ab Eusebia matrona in superiori loco præminentis oppidi quod antiquitus Augusta Veromanduorum vocabatur, corpus ejus esse collocatum; et rursus ab Eligio Episcopo Noviomensi detectum.

S. Quintini prima et secunda inventio.

Unde hæc historia descripta.

Inventionem hanc commemorat S. Audoenus in vita S. Eligii quam i Decemb. integram datari sumus. Hanc autem partem ex quatuor mss. codicibus descripsimus,

Rubæ vallis Lovaniensi, Balthasaris Moreti v. cl. S. Mariæ Bonifontis; quæ ita habet:

4 Eligio viro sanctissimo inter cetera virtutum suarum miracula id etiam a Domino concessum erat, ut sanctorum Martyrum corpora, quæ per tot sæcula abdita populis hæcenus habebantur, eo investigante ac nimio ardore fidei indagante, patefacta prodirentur. Siquidem nonnulla venerabantur prius a populo in locis quibus non erant, et tamen quo in loco certius humata tegerentur, prorsus ignorabatur. Ex eo ergo tempore, quo Eligius Pontifex consecratus Pastor est datus, ab eo nonnulla inventa populis sunt declarata. Ex quibus primum ac summum sanctum Martyrem Quintinum in principio Episcopatus sui, grandi instantia quæsitus, olim quoque celatum, promovit palam in publicum.

S. Eligius Sanctorum corpora perquiriit.

5 Denique priusquam Eligius ejusdem loci datus esset Episcopus, extitit quidam vir improbus, nomine Maurinus, ut videbatur populis, habitu religiosus; cantor etiam in Regis palatio laudatus, atque ex hoc, ut rei docuit exitus, mente tumidus, corde protervus, atque actione dissipatus : qui audacia suæ præsumptionis deceptus, cepit verbis extollere, a se Martyris Quintini corpus, et inquiri posse, et inveniri. Sed ut ejus proterviam illico et Eligii merita demum Dominus declararet, mox ut terram sareulo scalpere cepit, manubrium fossorii manibus ejus inhæsit : sicque miser opus præsumptum relinquens, sequenti quoque die in manibus suis vermibus ebullientibus miserabiliter expiravit. Ex quo facto tantus timor adolevit in populo, ut nullus deinceps, quamvis probabilis vitæ, præter Eligium, hujusmodi negotium auderet appetere.

* ms. Mor. quasi tumulum quoque.

Maurini temeritas divinitus punita.

* ms. Lou. et Mor. cavare.

6 Eligius ergo cura Pastoralis suscepta statim in exordio suæ ordinationis cepit assiduare erga locum illum. Est enim haud procul ab urbe Viromandensi, in eo scilicet loco ubi quondam Martyr ex fluvio elevatus

vatus ab Eusebia in monte fuerat tumulatus. Eligius itaque divino nutu instigatus, volebat in animo, sed et libere proclamabat populo, non illic haberi corpus, quo eum loco venerabatur, sed esse potius in parte ulteriori. Cumque diu hujusmodi conditio mentem ejus stimulare, cœpit tandem sagaci inquisitione per basilicæ pavementum huc illucque tentare, sicuti sacratum tumulum posset deprehendere. Sed cum nullatenus indicium tumuli reperiret, cœpit a fratribus destitui, prosequentibus cum tremore interitum illius, qui dudum ejusmodi investigationem superba mente concipiens, lugubri morte vitam finisset; nec non et antiquitatem corporis longinquitate jam temporis consumpti, atque ad nihilum in pulverem reducti objicientes, conabantur eum a cœpto mentis proposito revocare. Cumque ei istiusmodi impedimenta a fratribus objicerentur, altius ille ingemiscens, aiebat: Nolite fratres, quæso, nolite impedire devotionem meam: nam ego credo in Creatorem meum quod non me dignabitur tanto thesauro, tantumque mihi desiderato fraudare commercio.

S. Eligius
S. Quintini
tumulum in-
vestigat.

Triduo jeju-
nat, vovens
se nisi eo re-
perto non co-
nesturum.

7 Tunc ergo attentius persistens, levavit triduanum jejunium, atque enixius Christi Domini divinitatem cum lacrymis exorans, vovit non se prius quidquam alimoniam accepturum, quam mereretur desideratum percipere votum. Tanta namque erat ei fides, tantaque constantia, ut plerumque sic facienda præveniret, tamquam jam facta crederet, et nonnumquam ita cum Deo quemadmodum cum terreno suo loqueretur domino, ac propositum, quod ipse statueret in Deo, complere indubitanter se crederet. Unde etiam cum a multis dehortaretur, dicebat: Tu: inquit, Domine Jesu qui omnia nosti priusquam fiant, tu scis quia nisi manifestum ostenderis mihi corpus hujus testis tui, qui propter nomen sanctum tuum passus est, quamquam indignus, numquam tamen plebis hujus Episcopatum geram, sed exul potius ab hac provincia procul secedam, ubi, ut dignum est, inter bestias moriar.

* Ms. Mor.
indicia.

8 Quid multa? cœpto operi persistens, cum adjutores ejus per diversa ecclesie loca tentando discurrerent, nullamque inveniendi spem caperent; leniter ille omnes compescens, unum eis locum, quo nulla esse suspicio poterat, in posteriori ecclesie parte effodiendum designat. Tunc omnium labore ibi converso li-

benter jussis obtemperant: defossaque jam in altum pedes decem, seu amplius, terra, abs spe iterum inveniendi corporis destituuntur. Et cum tertia jam nox media fluxisset, arrepto Eligius sarculo, rejectoque amphibalo, cœpit totis viribus, cum cereis et lampadibus, terram sanctis effodere manibus, cumque paululum ima fossæ declinans in latus cavernæ scalpere humum cœpisset, mox reperit tumbam sane veterrimam tegentem corpus sacratum.

PER
S. AUDOEN.
EX MSS.
* Ms. Mor.
fulsisset.
Eum ipsemet
reperit.

9 Tunc gaudio magno repletus, cum sarculo, quem manu gestabat, avidissime latus ferisset sepulchri, confestim forato tumulo tanta odoris fragrantia cum immenso lumine ex eo manavit, ut etiam ipse S. Eligius fulgore luminis, odoreque inenarrabili percussus vix subsistere potuisset. Nam et globus splendoris, qui ex tumulo ad ictum ferientis processit, tantam vim suæ claritatis sparsit, ut cunctorum adstantium obtutibus oculorum retusis, partem maximam regionis illius in diei claritatem mutaret. Unde omnes, quos eadem hora vigilare contigerat, quique rei causam ignorabant, magnum quoddam datum cœlitus signum æstimabant. Erat enim transacta media nox, et nox quidem obscura valde et caliginosa: sed procedente fulgore quasi lux diei ad tempus resplenduit, et in tempore claritas recessit.

* Ms. Mor.
audacissime.
Suavis odor et
lumen e tumba
S. Quintini.

10 Tunc ergo sacrum inventum corpus Eligius cum gaudio lacrymabili exosculatur; ac de profunda tellure elevato reliquias sibi, undecumque concupivit, segregavit, dentes etiam pro languentium medela ex maxilla sancta abstulit atque ex radice dentis gutta sanguinis exivit: clavos quoque miræ magnitudinis, quos tempore passionis ejus persecutores corpori infixarant, ex cerebro ceterisque artubus abstractos, sibi pro reliquiis sequestravit: capillos etiam pulcherrimos in reliquiis separatos delegavit. Deinde holoserico pretiosissimo obvolutum, compositumque honestissime corpus summa cum diligentia retro altare transposuit. Tumbam denique ex auro argentoque et gemmis miro opere desuper fabricavit: ecclesiam quoque, quæ exigua conventibus populi videbatur, eximio opificio ampliatam decoravit. Ipse demum ex reliquiis, quas a sancto corpore frequestraverat, multa loca condidit, multimodamque medelam diversis agritudinum incommodis easdem impartiendo præbuit.

Aliquis sibi
inde reliquias
accipit.

* al. citra.

Honoriſſice
corpus recon-
dit.
Sacris reli-
quias morbos
sanat.

DE S. BERTILIA VIRGINE

MAREOLI IN ARTESIA.

CIRCA
ANNUM CHR.
DCLXXXVII.
III JAN.

Sanctæ Bertiliæ natalem referunt hoc die Martyrologium Gallobelgicum, Nalendarium Benedictinum, Constantinus Ghinius, Arnoldus Wion, Hugo Menardus. Molanus in Calendario Belgico, et in Indiculo ac natalibus Sanctorum Belgii.

2 Ferrarius: Maricolis apud Atrebatas, S. Bertiliæ virginis. Verum confundit Ferrarius Maricolense et Mareolense monasteria, non recte. Nam Maricolæ, sive Maviliæ, vel Mareoliæ, inferius in vita S. Popponis xxxv Januar. Mariliacum, vulgo Maroilles, monasterium est ordinis D. Benedicti in Hannonia sub diocesi Cameracensi, ad Helpram fluvium, qui non procul inde in Sabim influit; constructum a Choneberto Comite, datum deinde a S. Humberto anno dclxxvii atque a Ludovico Pio dcccxiix, postea quoque a Carolo Simplice, aliisque viris illustribus. Mareolum vero est, ut ait v. cl. Authertus Miræus, Canonicorum regularium Abbatia vetusta, apud Atrebatas, cujus prædia suo diplomate Lotharii Francorum Rex cum uxore sua Emma ann. dcccclxxvii stabilivit. De eo Chronicon Camera-

Mareolum co-
nobium diver-
sion a Mari-
colis.

cense lib. 2, cap. 16. Est etiam in vico Maraculo monasterium Canonicorum, ubi Sancta quiescit Bertilia, quæ hoc ipsum suum prædium S. Mariæ tradidit, et lib. 1, cap. 2. Parent autem usque in hodiernum diem constratis aggeribus loca apud Mariolum, ubi Romanæ acies castra metaverant. Adhuc visi aggeres illos testantur Molanus et Miræus. Distat Mareolum Atrebatu milliari cum dimidio versus Montem S. Eligii, ut scribit Georgius Colvenerius in Notis ad cap. 25, lib. 1. Chronici Camerae.

3 S. Bertiliæ vitam, Elevationisque ac Translationis historiam ex ms. Mareolensi descripsimus. Ejus adhuc isthuc assertari reliquias testatur Arnoldus Raisius in Hierogazophylacio Belgico.

4 xiv Septemb. an. Christi mxxxii facta est S. Bertiliæ Elevatio, cujus meminere eo die Wion, Menardus, Martyrologium Germanicum, Molanus in Addit. ad Usuardum; ac iii Januarii idem Molanus in natalibus Sanctorum Belgii, et Miræus. De translatione viii Octob. an. mcccxxviii facta agit ibidem Molanus.

S. Bertilia
vita: reli-
quie.

PROLOGUS

EX MSS.

PROLOGUS AUCTORIS.

Utile est scribere vitas Sanctorum.

Miracula nec non gesta Sanctorum narrare non modicum legentium seu audientium esse profectum, haud dubium est; quoniam et eorum exemplo informantur ad bona operanda, et præmio invitantur ad gaudia totis virium suarum nisibus quærenda. Hinc Domino nostro Jesu Christo laus et exultatio magis magisque accumulatur; et conversim humani generis inimico confusio atque livor indies potior nascitur, cum et primum ab illo totius Ecclesiæ capite victus aufugit, et imo postea a membris suis legitur quotidie victus, et confutatus. Quocirca pauca de vita, seu virtutibus S. Bertilæ scribere orsus, efflagito (quicumque es lector) ut seriem ineptæ orationis hic non attendas, sed ut vitam optimæ conversationis, etiam ab ineunte ævo præfatæ Dei famulæ consideres; nec ut exercearis verborum ingenio, sed potius ut ad bona agenda ejus inviteris exemplo. Ast hæc summam in capite præmissa; hinc textus exordium sumat.

CAPUT I.

Bertilæ genus, sanctaque adolescentia.

Bertilæ genus.

Sancta igitur, ac gloriosa Dei famula Bertilia, ex nobilissima Francorum prosapia oriunda fuit. Parentes namque ejus fuerunt ambo generosissimi, nec non larga facultatum suarum possessione admodum locupletes: religionis etiam, seu totius pietatis officii utriusque tunc temporis ad unguem claruerunt. A quibus præfata eorum filia, aliquantulum non degeneravit: verum quidquid illi perfectionis minus habuerunt, hæc postmodum totis nisibus supplere contendit, velut postea in propatulo cunctis enituit.

Ab infantia dedita pietati.

3 Sane a primo infantia suæ ævo cœpit loco mentis affectu in Christi amore flagrare, et imis sui pectoris suspiriis ad caelestem æternæ habitationis patriam magis magisque anhelare. At quidquid de Christo, sive supernorum civium agminibus discere poterat, vel audire cunctis prope modum horis spirituali satagebat degustare palato. Adeo enim ejus animum vis interni amoris accenderat, ut vix unius horæ spatium posset interesse, quo jugiter aut orationi non incumbere, aut indigentibus humanitatis officio non subveniret. Studebat præterea in diebus ad ecclesiam convolare, quatenus verbum Dei audire valuisset, unde nimio audiendi amore summopere flagrabat: et quod aure corporis audiebat, in alta cordis sui memoria recondebat. Inerat enim ei jam tunc, quamquam teneris sub annis, maturus intellectus, moribusque sanctis ævum proprie transcendebat infantia.

Elemosynæ, Auditioni verbi Dei.

4 Quæ cum primordio nascentis ætatis tantæ perfectionis extiterit, tantisque virtutum incrementis in infantia sua excreverit, quid putamus postea fuerit? Nempe remota omni titubatione certissime sciendum est, quod in posterum ut ætate creverit, ita quoque sanctitate, morumque honestate pariter profecerit. Denique etiam, velut aliæ solent lascivæ puellæ, non curabat se holosericeis vestibus, auro, gemmisque intextis, extrinsecus excellere, ast potius intrinsecus morum probitate semetipsam adornare satagebat semper: haud immemor tunc temporis illius Apostolici præcepti, quo idem mulieres a pretiosarum vestium appetitu compescuit, inquires: Non in veste pretiosa: cujus tamen usum, utpote generosissimis natalibus orta, non semper declinare poterat. Multa sane insignia de ejus infantia sanctitate dicere potuimus; at, ne ultra modum procedendo fastidium gignerent, omittere decrevimus. Qua de re regia gradientes via, scilicet nec ad dexteram, nec ad sinistram divertentes, plus minusve quam oporteat discedendo, sequentia mediocriter perstringamus.

Vestium splendorem contemnit.

1. ad Timoth. 2. 9.
1. Pet. 3. 3.

CAPUT II.

Guthlando nubit.

Deinde quidam juvenis, vocabulo Guthlandus, superbi sanguinis generositate præclarus, totiusque facultatis copia admodum dives, bonisque etiam moribus incomparabiliter comptus, cœpit præfatam Christi adamare puellam: erat enim alloquio blanda, facie decora, aspectuque pulcherrima. Hancque instantissimis apud parentes ejus efflagitabat precibus, ut sibi eam in connubio sociarent. Offerebat ergo ipse memoratus juvenis, sæpefatæ Christi mirabili puellæ, quatenus eam ad suum pertraheret consensum, vestes quam plurimas, auro gemmisque intextas; offerebat prædia multimoda, et mancipia immodica. Quæ omnia floccipendens, ac pro nihilo deputans, nequaquam eis animus suus flecti poterat, et a proposito sanctitatis inclinari: sed ubi semel obturum mentis suæ fixerat, ibi jugiter immobilis persistebat. Jam enim B. Bertilæ cuncta labentia subter erant, nullasque labentium rerum voluptates amabat, nullisque lusibus seu jocis, quibus illa ætas implicari solet, delectabatur; verum omnia ut vana, et tamquam nullius momenti vitabat, ac velut stercorea refutabat: ita enim illo tempore vis interni amoris ejus animum accenderat, ut consortia hominum amoris hujus sæculi inhiantium declinare vellet, et eremum sola habitatura concupisceret: fecissetque votis satis, si sexus infirmitas non fuisset impedimento.

Guthlandus eam sibi uxorem petit.

Opes oblatas contemnit.

Vitæ solitarie desiderio tenetur.

6 Parentes denique ejus videntes juvenem fore strenuissimum, et sæcularis eminentiæ pompa sublimatum, maximisque fundorum possessionibus valde ditatum; cœperunt indies animum sæpefatæ filia suavis blandisque exhortationibus ad consensum præfati juvenis attrahere. In qua re diutius laborantes, plurimum expendere tempus. Quorum tamen precibus vix tandem devicta, consentit eum cum amore Dei suscipere, non causa exercendæ libidinis, sed gratia propagandæ sobolis.

Agre parentibus tandem consentit.

CAPUT III.

Cum viro castitatem servat.

Porro ipse memoratus juvenis desideratis seu religiosus ejus amplexibus tandem potitus, cœpit quotidie in sanctitate, nec non religione Christi pedetentim succrescere: quod meritis seu precibus B. Bertilæ actum fore, remota omni titubatione verissime credendum est, videlicet ne ejus pudicitia violator existeret, quam ab ipsis cumabulis Deo devoverat.

Guthlandus per eam in virtute proficit.

8 Digne quis per ordinem enarrare sufficiat, quantæ religionis uterque fuerint, et quam sancte seu juste totum vitæ suæ tempus una pertransierint, nec non qualia, quantave bona in vita sua gesserint. Erant enim ambo religione clari, hospitalitate precipui, castitatis amatores ferventissimi. Cerneret indies alere egenos, vestire nudos, visitare infirmos, eoque pietatis ac sanctitatis officia haud segniter peragere. Nempe universam facultatem suam prope modum in tali disperserunt opere: ita ut veraciter de eis singulis cum psalmographo David suavi dulci-que organo decantari valeat: Dispersit, dedit pauperibus, justitia ejus manet in sæculum sæculi.

Bertilæ et Guthlandi pia exercitia.

Psal. 111. 9.

CAPUT IV.

Vidua sancte vivit: moritur.

Beato igitur Guthlando prius ab hac vita discedente, atque ut indubitanter credimus, et veraciter tenemus, in sede hujus Paradisiacæ amonitatis collocato, præfata Dei famula a conjugii vinculo soluta, in viduitate almificam studuit conservare castitatem, bonumque, quod prius mente conceperat, prius omnimodis satigit. Nam omnia patrimonialia, quæ ejus domino

Post obitum conjugii vidua manet.

Bona Ecclesiasticis paritur.

Basilicam constructam, et sibi juxta eam cellulam.

Orans morbo corripitur.

Constantia in morbo.

Moritur.

Sepelitur Mareoli.

dominio devenerant post obitum patris, matrisque, nec non etiam ea quae suae potestati supra memoratus vir suus reliquerat, diversorum locorum Monachis, Canonice, atque Sanctimonialibus, sub chartarum auctoritate delegavit, praeter unum solummodo fundum, usu fructuario sibi reservatum, qui Mareolo dicitur, in quo propriis largitionibus basilicam condidit, ibidemque aram statuit in honore almi Amandi. Atque ut suavius liberiusque ibidem contemplativae vitae intendere posset, cellulam parietibus ipsius basilicae haerentem sibi fecit construi; quam sola ingrediens, ad visionem supernae pacis operum bonorum passibus sine cessatione omni hora propebat.

10 Cujus sermo unicus edicere sufficere, quam sancte et religiose inibi vixerit omnibus horis, cunctis momentis, quibus vitales auras carpere quivit? Quod quamvis perlongum est, dicatur paucis qualiter meritis et annis matura de hoc saeculo migravit. Quadam denique nocte cum plus solito orationi incumberet, orationibus, nec non vigiliis tandem fatigata, cellulam repetiit, ubi cum perfessa membra sopori dedisset, dura corporali molestia corripitur, et indes languor immodicus augmentatur; non tamen ab oratione cessabat, sed Deo devota femina, quanto acrius dolore premebatur, tanto profusius Christi misericordiam precabatur, expetens ut ejus auxilii tutela ab hostium incursione secunda atque immunis consisteret, cujus fidei sacramenta devote susceperat, ut praecceptor mandata, his fidelis famula succumbebat. Sane licet corporis vires imminente jam morte deficerent, spe tamen gratiae caelestis roborata, quoniam ad caelestia spiritu certissime se migraturam credebat divinae virtutis se protectioni commendavit; et sic carnis absoluta vinculis sancta illa anima vivis rebus exempta, Sanctorum superius est collegio sociata.

11 Venerabile vero corpus ejus in praedicta Mareolensi ecclesia tumulatum, a fidelibus viris summa cum reverentia honoratur, atque solenni multorum veneratione recolectur quiescere: Bertiliae meritis optata sapientiae beneficia consecuti, prona mentis devotione nomen et laudem concelebrant omnipotentis Dei, cui est in unitate Trinitatis gloria, et virtus decantissima potestatis, nunc, et semper in saecula saeculorum, Amen.

VERSUS DE S. BERTILIA.

Progenie clara, Christo Bertilia cara,
Hujus matrona villae manet atque patrona.
Est data Guthlando conjunx, tamen integra virgo
Perstat, et est virgo secum vivente marito:
Hic ponit villae cenam, regale cubile
Intrat, donatur Regi, Regina locatur.
Reliquias hujus continet iste locus.

* an forte vile cenam? vel vitae cenam?

ELEVATIO.

Privilegium Gerardi II Cameracensis Episcopi de Elevatione B. Bertiliae.

An. Chr. MLXXXI. XIV SEPTEMB.

S. Bertiliae reliquias elevari petunt Atrabatesenses.

Secundus Gerardus Dei gratia Praesul Cameracensium, successoribus suis posterisque fidelibus aeternum gaudium. Notum sit omnibus, quod in quinto Pontificatus mei anno, Atrabatensium Clerus, et populus, et communitatum pia devotio, de elevatione sanctae Virginis Bertiliae, ut fieret, suggererunt. Ut quam meritorum praerogativa, et miraculorum publicaverat ostensio, celebriorem faceret de terra in feretro elevatio. Considerans itaque magnam ab antecessoribus meis praefatae Virginis claram reverentiam, et cultu frequentatam; ego quo non minus devotus inveniri, omnium precibus consensi, et Vir-

ginis elevationem in Exaltatione sanctae Crucis celebrandam indixi. Ante quam diem nutu Dei magnae infirmitatis praeventus molestia, ne tamen populi defraudarem expectationem, bonae opinionis et religiosos Abbates, D. Gualterum Cameracensem Abbatem, D. Aloidum Atrabatensem Abbatem, D. Alardum Acquincinctensem Abbatem, Dominumque Alardum Marcensem Abbatem eo direxi, et excusationis agenda vicem eis credidi.

Ex mss. Concedit Episcopus:

Eger aliis id committit.

14 Elevata est igitur B. Bertilia cum ingenti plebis exultatione, in die Exaltationis sanctae Crucis. Anno ab Incarnatione Domini MLXXXI, Philippo in Francia, Henrico regnante in Lotharinga.

TRANSLATIO.

Ad laudem, et gloriam, et honorem Domini nostri Jesu Christi, qui Sanctorum suorum merita gloriosa diu non patitur occultari; sed ut fides Christiana latius suscipiat incrementum, et nomen ejus diffusius amplietur, eorum miracula, quae per eum fiunt quotidie, ad notitiam omnium vult pervenire. Quaedam digna relatu et memoria, quae per gloriosam Virginem suam Bertiliam temporibus nostris dignatus est Dominus mirabiliter operari, prout nobis divina inspiravit gratia in gestoribus praeposteratio utque prioribus subsequencia suo more et naturali ordine conjungantur. Paulo superius, videlicet ab elevatione beatae et gloriosae Virginis Bertiliae, inchoantes nostrae narrationis exordium competentius assumamus.

An. MCXXXVIII. VIII OCTOBR.

* hic aliquid deest.

16 Cum igitur gloriosum sacrosanctae Virginis Bertiliae corporis thesaurum diutius in terra conditum Dominus vellet sublimius elevari, et ipsius reliquias, tamquam aliorum Sanctorum, publice et solemniter in Ecclesia venerari; de mandato specialis pie recordationis Domini Gerardi quondam Cameracensis Episcopi, non sine multa deliberatione, et magna discretionem, Elevationi B. Bertiliae praefixa est dies Exaltationis sanctae Crucis. Ad quam venerabiles viri non pauci, et religiosi Abbates ad mandatum praedicti Pontificis, qui infirmitate detentus praesentialiter interesse non potuit, convenerunt, qui pariter congregati ad locum, in quo B. Bertiliae corpus jacebat, devote et humiliter accesserunt, ipsumque exinde propriis manibus, sicut decebat, extrahentes, in quodam vase ligneo auro et argento protecto, quod ad hoc praeparatum fuerat, recluserunt, sicut hoc totum in quodam libro de vita ipsius virginis facto mirabili et rhetorico relatu eloquio plenius continetur. Unde in nominibus Praelatorum recitandis qui praesentes astiterant, et in memoria solemnitatis tantae rei adhibita moram nolumus facere longiorem, ne videamur auditoribus, qui hoc melius cognoverunt, idem repetendo fastidium generare.

Elevatio B. Bertiliae.

17 Porro cum per centum et quadraginta annos B. Bertiliae Virginis corpus in vase illo, in quo primum positum fuerat, jacuisset, coepit vas illud argento suo et auro medio tempore per quosdam fures et sacrilegos spoliatum, vetustate nimia demoliri; ita ut omnibus hoc videntibus dedecus videretur, quod tam sanctae Virginis speciosae reliquiae in tam inhonesto vase et veteri minus honorifice clauderentur. Quod videntes bonae opinionis et laudabilis vitae viri Petrus Abbas de Mareolo, et qui cum eo erat conventus, non sine magnis sumptibus vas aliud de novo fabricari fecerunt protectum argento, et superius deauratum, ac diversis imaginibus ac sculpturis ab omni parte nobiliter insignitum: in quo gloriosum B. Bertiliae Virginis corpus data opportunitate, et habito consilio prudentum, postmodum honorabilius collocarent.

Aurum capsae S. Bertiliae tunc sublatum.

Fil. alia capsae.

18 Quo facto et sicut decebat praeparato, praenominati Fratres Abbas scilicet et conventus, ad Venerabilem

EX MSS. nerabilem Patrem Dominum Pontium Atrebatensem Episcopum accesserunt, cum tota cordis devotione unanimiter et humiliter supplicantes, quatenus piis eorum desideriis, quæ habebant de B. Bertillæ Virginis corpore transferendo, gratum et benevolam præstaret assensum. Qui devotis eorum petitionibus pio affectu, tamquam Pastor benevolus omni petenti se tribuens, condescendens, tam libenter quam hilariter annuit postulatis, promittens quod si posset ipse tantæ solemnitati vellet præsentialiter interesse, præcepitque statum diem nominatum præfigi, et prædici VIII Idus Octobris, in quo prædictorum Abbatis et Conventus de Mareolo feliciter desideria completerentur. Adveniente igitur die fecit Deus, qui Sanctis suis nescit deesse, magnam aeris serenitatem, licet ante diem illam et etiam post eam pluviosum tempus plurimum extitisset, quod B. Bertillæ Virginis meritis et precibus contigisse, multi fide digni, quia pius est credere, firmiter crediderunt.

ix Octob. in-
dicta transla-
tio.

Inopina sere-
nitas.

PontiusEpisc.
interest transla-
tionis.

Indulgentias
30 dierum
concedit.

19 Venit ergo ad solemnitatem præfixam sicut promiserat Pontifex nominatum factaque solemnitione ab ipso, et qui cum eo erant Clericis et Prælati, erectus fuit quidam scafaldus in curia B. Amandi apud Mareolum, cortinis, tapetis, et pannis variis pulcherrime ornatus, quem Pontifex venerandus, et qui cum eo erant Prælati pariter ascenderunt; ibique a Magistro Assene Canonico Atrebatensi eleganti sermone ad populum facto; præcepit Pontifex antedictis omnibus iis, qui ad solemnitatem diei cum cordis devotione convenerant, indulgentiam fieri spirituales, triginta dies de injunctis sibi penitentis misericorditer relaxando: adjungens etiam quod per quadraginta dies hujusmodi indulgentia perduraret.

20 Quo facto introductum fuit coram Episcopo vas illud antiquatum, in quo adhuc gloriosum B. Bertillæ corpus recumbebat: quod propria manu nocte præcedente aperuerat, et confregerat, ad cautelam aperiens et confringens, et exinde eduxit reliquias quas invenit, et caput, quod est membrum hominis principale, et ossa grossiora universis tam clero quam populo apertissime demonstravit. Demum omnia fideliter colligens, et pannis sericis circumligans, et involvens, omni choro Te Deum laudamus, et, Veni Creator Spiritus concinente, in vase novo quod ad hoc specialiter preparatum fuerat interclusit, faciens illud per quemdam aurifabrum subtiliter et firmiter sigillari, intromittens litteras suas proprio sigillo munitas, in quibus tota rei series continetur, et nomina Prælatorum qui cum eo affuerunt subnotantur; quæ in præsentī lectione, ut fidelis a posteris et melius memoriæ commendentur, duximus recitanda, in hunc modum: D. Robertus Decanus. D. Bartholom. Archidiaconus. Atrebatensis. D. Petrus Abbas Aroasie. D. Richardus Abbas de Himiaco. D. Petrus Abbas de Mareolo. D. Richardus Abbas de Monte S. Eligii. D. Agnes Abatissa Strumensis, et alii multi tam Clerici quam laici, quos ob prolixitatem nolimus nominare. His omnibus rite peractis prænotatus Pontifex ad ecclesiam regrediens, in honore B. Bertillæ Virginis quam transtulerat, Missam, cujus introitus est Gaudeamus, solemniter celebravit: qua completa, et populo licentiatum, unusquisque ad propria cum gaudio remeavit.

Reliquias
novæ thecæ
imponit, cum
litteris et
testimoniis.

Nomina Præ-
latorum qui
affuerunt.

MIRACULUM DE CÆCO.

Durante vero tempore indulgentiæ. Cetera nobis desunt.

RELATIO CAPITIS S. JACOBI APOSTOLI AD MONASTERIUM S. VEDASTI.

ANNO CHR.
MCLXXVII.
III JAN.

Molanus in *Addit. ad Usuard. in Januar.* Item relatio capitis S. Jacobi Apostoli, fratris S. Joannis, ad S. Vedasti monasterium oppidi Atrebatensis. *Eadem habet Martyrologium Germanicum.*

2 Arnoldus Raissius in *hieroglyphylacio Belgio de hoc magni Apostoli pignore Belgio nostro ad salutarem tutelam, atque omen quoddam defendendæ Hispanicis armis Catholicæ in Belgio religionis, commodato, hæc scribit*: S. Vedasti totius pene Belgii cantatissimum cœnobium in urbe Atrebatensi, asservat ac eximio cultu veneratur posteriorem capitis partem S. Jacobi Majoris Apostoli et Hispaniarum tutelarum; quam in argenteam thecam, auro inductam, mirifici operis et valoris anno MCCCXXXVI, Vedastini ascetæ transtulerunt. In ejus circuitu legitur Gothico caractere:

Anno milleno C. ter, et totidem duodeno,
Hoc vas patratum, caput ac in vase locatur.

3 De qua parte Vuimanus asceta Vedastinus et Historicus, S. Bernardo cœstaneus, ita edisserit: Francorum Reges hoc monasterium S. Vedasti successiva devotione semper amplexati sunt, et multorum Sanctorum collectis reliquiis sublimarunt. Hoc nihilominus super aurum et topazion nobile et pretiosum Ecclesiæ nostræ de suis thesauris donarium addiderunt, caput videlicet S. Jacobi Apostoli, fratris S. Joannis Evangelistæ.

A Carlo Calvo
eis donata.

4 Licet non exprimat Vuimanus nomen Regis, a quo tam nobili thesauro ditati sunt ascetæ Vedastini; ex aliis tamen monumentis antiquioribus hujusce cœnobii clarissime convincitur, Carolum Calvum Franciæ Regem caput S. Jacobi ipsi donasse; ut diserte narrat Martinus hujus monasterii Abbas Vui-

mano cœvus, in quadam epistola; additque Philippum Flandriæ Comitem qui furtive ipsis præfatum pignus S. Jacobi Hispaniarum tutelarum surripuerat profectum fuisse Compostellam, ut certior fieret an vere esset caput S. Jacobi Hispaniarum tutelarum: tandem magna ac seria indagine adhibita cognovit a multis retro annis, sacrum illud caput in Flandriam fuisse delatum. *Hæc Raissius. Brachium vero ejusdem gloriosi Apostoli, Leodii in monasterio S. Jacobi asservatur, eo delatum anno 1056, ut Ægidius Aurea vallis Monachus testatur in Theotwino apud Chapeavillum tomo 2, cap. 3 et 6, de quo nos XIII Maii.*

5 Hoc vero die memoria agitur relationis capitis, cum Aeria iterum est Atrebatum ad S. Vedasti monasterium deportatum. *Qua de translatione ista scribit Ferreolus Locrius in Chronico Belgico: Anno 1174 Philippus Princeps caput B. Jacobi Apostoli, Joannis Evangelistæ fratris, quod Ariensi B. Petri basilicæ, novis operis instauratæ, donandi studio, Vedastinis abstulerat, atque toto sexennio constanter vendicarat; tandem Alexandri Romani Pontificis monitis, et Henrici Remorum Archiepiscopi, variorumque Principum cohortationibus precibusque expugnatus, priori restituit loco.*

6 Non deerat partibus suis Abbas Martinus; qui etiam in hæc verba scripsit ad Principem: Philippo Flandriarum Comiti, Illustri et magnifico viro, Martinus Ecclesiæ B. Vedasti indignus Minister, et Capitulum B. Vedasti, dignos agere pœnitentiæ fructus. Venerabilem Abbatem S. Amandi et quosdam potentes in consiliis vestris, nobis a latere vestro direxistis, obsecrantes ex parte vestra, ut injuriam, quam Deo et Ecclesiæ nostræ irrogastis, patienter ferremus, nullamque super hoc querelam vel in Domini Papæ vel

Veritas a Phi-
lippo comite
examinata.

Idem eas reli-
quias auferi,
dein restituit.

Martini Abba-
tis Vedastini
ad eum liti-
teræ.

vel in Domini Archiepiscopi Curia faceremus; insuper et quod ecclesie nostrae non tam rationis instinctu, quam potestatis violentia rapuistis, vobis concederemus. Et injuriam quidem quam patienter tulerimus, satis vobis notum est, quomodo scilicet sine ulla Ecclesiasticae censuræ reclamazione, Clementiæ vestrae bonitatem expectaverimus. Sed et nunc quoque, sicut hactenus, quamvis cum multa animorum gravitate et molestia. Nobilitatis vestrae respectum ad tempus sustinebimus. Et insuper ut vos Deus de expeditione, quam aggressurus estis, sanum et incolumem, humiliter hostibus, cum triumpho gloria reducat, et ad honorem sanctæ Ecclesiæ cor vobis pœnitens indulgeat, orabimus. Porro eundem thesaurum vobis concedere, nostræ facultatis non est, utpote qui Deo et S. Vedasto, magnifica Regum liberalitate collatus est. Si igitur eas reliquias alii Ecclesiæ conferre, vel de ipsis Ecclesiam, quasi sub obtentu religionis, instaurare disponitis, neque inter nos et vos, neque inter nos et Ecclesiam, quæ eas contra Deum defenditur, pacem ullam ullo pacto futuram, certissime et indubitanter sciatis. Spiritus consilii vobiscum.

Eas reliquias illi tradere recusat Abbas.

Hoc die referuntur Atribatium.

Pars Comitatus datur, ab eo Aeriensi Ecclesie.

Miracula in ea translatione facta:

A quo scripta.

7 Porro relatum est sacrum hoc pignus in B. Vedasti monasterium in Nonas Januarii, recte in Octava B. Joannis Evangelistæ. Quod quidem ab B. Jacobi Majoris sit, alterius, ipse Princeps Philippus perillustratis postmodum Hispaniis, fidele veritatis testimonium reddidit. Unde Martinum et ascetas, saltem sacri capitis sibi partem darent, magnopere rogavit; nec illi abnuere. Itaque Arienses revisens mirifice affecti, in illa iisdem novo munere impertita, quam maximo in cultu habent, et accolæ frequentibus venerantur votis. Martinus autem novum atque ditissimum vas jussit apparari, in quod Petrus tit. S. Chrysogoni Presbyter Cardinalis, Alexandri Papæ in Galliis a latere Legatus, Frumoldo Atribatensi Episcopo, et Eustathio Montis Eligiani Abbate, cum innumera omnium Ordinum multitudine, presentibus, xii Kal. Maii, in Octavis Paschæ, sacras reliquias pietissime transposuit.

8 Prodigia quæ Translationem (cui Philippus Princeps interfuit) et comitata et subsecuta sunt, plurimæque in vetustis adyti Vedastini codicibus leguntur, quæ hic producere nil necesse. Hactenus ex perantiquo libro ms. qui magna cura inter ejus Cœnobii monumenta præstantiora asservatur; ex quo prolixius hoc nomine hausi, quod Tholosates in Galliis sacrum hoc pignus se habere prædicent.

9 *Miracula hic a Locris prætermissa ex veteri ms. Vedastini cœnobii mihi transmisit Joannes Vallon noster, vir humanissimus, quæ hic habes. Auctor fuit ascetes quispiam Vedastinus, qui iis vixit temporibus, ut ex primo et tertio patet miraculo.*

MIRACULA

Quæ contigerunt in relatione capitis S. Jacobi Apostoli ex Aria ad monasterium S. Vedasti.

De quodam puero.

Paralyticus sanatur.

Mulieris cujusdam parvulus filius morbo paralytico, membris omnibus in globum collectis dirigit; sed cum mater moriens et clamans, universa prosequente vicinia, S. Michaelem, ubi adhuc sanctuarium servabatur, adisset, et in ipsis foribus ecclesiæ, Dei et S. Jacobi patrocinium lacrymabiliter inlammasset; repente puer convaleuit. Quod miraculum meritis beati Apostoli gestum esse nemo ambigat, cum apud Deum et Sanctos ejus magna fides mulieris id obtinuerit, et parvulorum innocentia, qualium est regnum caelorum, in conspectu Domini plurimum possit. Puerum postea in ecclesia nostra frequenter

vidimus, et multos eum quasi testem et materiam miraculi amplectentes atque deosculantes aspeximus.

EX VARIIS AUCT.

De Frumaldo Episcopo.

Frumaldus * Canonicus S. Mariæ Atribatensis, et Ostrevandensis Archidiaconus, postea Episcopus, vir magnæ gravitatis et prudentiæ, in lectum ægritudinis lapsus est, et in tantum vexatus ut de vita desperaret. Cui cum aqua, in qua caput S. Jacobi fuerat intinctum, propinaretur, eamque hausisset, melius habuit, et per paucos dies recepta ad integrum sanitate, se beati Apostoli meritis convalescere nobis presentibus asseruit, eique vovit votum, quod eum omni vita sua tenere vidimus.

* *Cl. Rob. Frumaldus, ex cod. Thua. aliis Frumoldus.*

Visio Abbatis S. Vindiciani de Monte Sancti Eligii.

Enstachius Abbas S. Vindiciani de Monte S. Eligii, vir potens in scripturis et arte medicinæ, ea die, qua receptum est sanctuarium, invitatus ad nos veniebat: et juxta aquas de Anpanio agens iter, super ecclesiam S. Michaelis miræ claritatis lucem radiare intuens, suis Canonicis ostendit. Quod cum nobis retulisset, ipsam horam fuisse comperimus, qua nostri Seniores Abbati in ecclesiam S. Michaelis venerant obviam, et sanctas reliquias ad nos delaturi de eadem ecclesia reverenter emiserant. Mirati sunt super hoc universi: maxime cum sol suum jubar adeo mortalibus inviderit, ut tota die illa nebulis caligantibus sepulta, nullum radiorum ejus in aere apparuerit vestigium. Ubi illud etiam in magna admiratione est habitum, quod secundum preces et vota multorum, illa die, quasi in obsequium processuri populi, a mane usque ad horam decimam insolito gelu terræ facies dirigit; cum et ante et postea per totam illam hyemem vel nullum vel rarissimum gelu senserimus, et hyemale tempus ita præter morem a naturalis frigoris jure depropriatum nunquam experti fuerimus.

Eger convalescit.

Lumen supra templum ubi erant reliquie.

Gelu divinitus immissum.

Visio matronæ.

Matrona quædam manens in Castello S. Vedasti, ante circiter octo dies quam ulla reddendi capitis fieret mentio, somnium vidit quod Ecclesiæ nostræ et totius civitatis bonum nude et aperte portendebat. Vidit scilicet monasterium S. Vedasti suis ex integro decoratum insignibus, Dominum Abbatem in sublimi loco assistentem, et columnam eximii splendoris, quam tenebat in manibus, populis ostendentem. Quæ omnia postmodum ex asse compleri vidimus, ecclesiam ornari, structuram ligneam ante altare sanctæ Crucis erigi, et super ipsam præcone vehementer intonante relatum caput populo presentari. His igitur atque aliis, quæ studio brevitas omittimus, miraculorum testimoniis, honori atque reverentiæ sancti capitis populorum assuevit devotio: et ex illa die jam celebri concursu et oblationum copiis cœpit honorari.

Relatio hæc œventura præostenditur.

Fit concursus ad reliquias.

14 Eodem quoque anno, quo prædictus nobilis Comes Flandriarum ipsum venerabile caput B. Jacobi restituit, ad Hispanias orationis gratia et ipsius capitis veritatem inquirendi desiderio accensus, S. Jacobum adivit. Qui eo adveniens cœpit pius explorator curiosius inquirere, an ibi sacratissimum ejusdem caput haberetur; quatenus, an apud nos, an illic verissime haberetur, certior redderetur. Facta inquisitione, quoddam argenteum ei allatum est, in quo a quibusdam esse dicebatur caput, non ipsius Jacobi fratris Joannis, sed Jacobi Minoris ibi repositum ferebatur. Verum cum Comes illud sibi aperiri summo opere postulasset, nec ullo modo impetrare potuisset; a senioribus quibusdam omnino illic non haberi, sed

Comes Flandriæ it in Hispanias:

De veritate harum reliquiarum inquiri.

sed

EX VARIIS
AUCT.

*Theca pre-
tiosa inclu-
duntur 20
April. 1175.*

sed olim in Flandrias translatum fuisse, ipsi intima-
tum est. Quod audiens cum gaudio repatriavit, et in
ipsa nocte festivitatis B. Jacobi Atrebatum veniens,
nos super his certiores et alacriores reddidit.

15 Non negligens itaque Venerabilis Abbas, ad
honorem Dei, qui tanto thesauro ejus honoravit
tempora, largâ manu et liberalibus expensis vas insig-
ne jussit fabricari, in quod non multo post reliquias
illas Dominus Petrus tituli S. Chrysogoni Presbyter
Cardinalis, qui illo tempore a latere Domini Papæ
Alexandri in Gallias destinatus, in regno Francorum
Apostolica legatione fungebatur, præsentem et inspi-
cientem innumerabili populorum multitudine, adstante

etiam Frumoldo Atrebatensi Episcopo, qui illic ab
Abbate vocatus aderat, xii Kal. Maii in Octavis Pas-
schæ solemniter et devote reposuit, et data omnibus
benedictione et peccatorum indulgentia, eas in eccle-
sia S. Vedasti perpetuo honorandas Apostolica au-
thoritate firmavit. Ubi usque in hodiernum diem multi
potenti fide et alacri devotione beati Apostoli me-
moriâ adeunt, et ipsius meritis per sancti Spiritus
gratiam peccatorum remissionem accipiunt: præ-
stante Domino nostro Jesu Christo, qui cum Patre et
eodem Spiritu sancto vivit et regnat per omnia sæ-
cula sæculorum. Amen.

DE S. DANIELE MARTYRE PATAVII.

III JAN.

Martyrologium Romanum et Molanus in *Addit. ad
Uward*, Patavii S. Danielis Martyris: *estque hæc
Inventionis dies, ut in Notis docet Baronius ex tabulis
Ecclesiæ Pataviæ. Ejusdem meminere Maurolycus,
Martyrologium Germanicum, Uwardi editio Colonien-
anni 1521.*

*S. Danielis
martyrium, et
inventio.*

2 *Galesinius*: Patavii, S. Danielis Levitæ et Mar-
tyris Inventio. Is enim S. Prodocimi Episcopi Dia-
conus, cum Christianam fidem constantissime palam
prædicaret, ab urbis Præfecto comprehensus, inter
lapideam et ligneam tabulam clavis confossus, mar-
tyrio coronatur. Illius corpus diu occultum, Ulderichi
ejusdem urbis Episcopi precibus, admirabiliter multis
post illius martyrium annis, hoc ipso die inventum
est, summa Cleri et populi celebritate. *Eadem fere
habet Ghinius.*

*Uldericus Epi-
scopus Pata-
vin.*

3 *Uldericus ille, anno MXXIV, creatus Patavinus Epi-
scopus memoratur. Historiam Inventionis S. Danielis
damus ex Agonibus Martyrum: aliamque mortis atque
inventionis ex Bernardino Scardeonio, cujus compen-
dium extat apud Ferrarium in Catalogo Sanctorum Ita-
liæ. Episcoporum Patavinorum extat apud Claudium
Robertum catalogus: nullum tamen Joannem exhibet,
qui circa annum DCLXVII vixerit. Agit de S. Daniele
et Petrus de Natalibus lib. 2, cap. 40.*

INVENTIO S. DANIELIS

ex Agonibus Martyrum excusis.

*S. Daniel Pa-
tavii passus.*

Daniel Levita martyrium passus est in urbe Pata-
vina: verum quo tempore, et a quibus ignotum est.
Sic tamen passio ejus martyriique modus cognitus
est. Nam ipse se revelans cuidam oculis capto in
Tuscia dixit illi: Si vis videndi gratiam obtinere,
vade, pete Patavium, et Danielis Martyris implora
opem, ad memoriâ sepulturæ ejus: ubi et invoca
Domini nostri Jesu Christi misericordiam, et ipse te
illuminabit. Quo audito, cæcus procuravit se in ur-
bem Patavinam deduci. Erat enim annus Domini
septingentesimus sexagesimus septimus. Quo in tem-
pore et urbs illa et in ea multa loca sancta variis
tumultibus et incuris Barbarorum vastata fuerant.

*Patavium a
Barbaris va-
statum.*

5 Veniens itaque cæcus, per omnia templa, orato-
ria, et etiam ruinas locorum sanctorum, diligenter
inquirat, ubinam corpus beati Martyris Christi Da-
nielis requiesceret. At nullus inventus est qui illi
quidquam indicare posset. Unde ipse effectus admo-
dum tristis, se illum putabat: orabat tamen Do-
minum per omnia devotionis loca, ut ejus misericordia

sibi subveniret, et si usquam in ea urbe Daniel Mar-
tyr ejus quiesceret, preces ejus exaudiret, ut ipse
visum reciperet.

*Iterum cæco
apparet Du-
niel.*

6 Cum igitur id per dies complures faceret, et se-
mel orandi causa, sacras divæ Virginis et Martyris
Justinæ subisset aedes, quo in loco Daniel Martyr
conditus fuerat, (id quod tunc omnibus incolis igno-
tum erat) se illi Martyr iterum revelavit, dicens: Hic
ora, nam hic jacet Danielis Martyris corpus, quem
ut visum recipias requirere jussus es. Oravit ergo
eo in loco cæcus; et visum recepit.

*Cæcus visum
recipit.*

7 Quo facto, ipse et sui duces gratias magnifice
Christo et Martyri agentes, adeunt illico Joannem
Episcopum, sanctum virum, qui illo in tempore loco
præerat, et indicant omnia, quæ beneficio Martyris
fecerat Christus cæco, qui illic ex Tuscia advenerat,
et quomodo ad memoriâ Danielis Martyris orans,
visum receperat. Convocato itaque Clero, sociatus
Episcopus, secum ducens cæcum, sed jam gratia
Christi videntem, tendit in sacræ virginis Justinæ
templum. Cui ingresso ostendit is qui fuerat cæcus
orationis locum, ubi et beneficium visus receperat.
Jussit ergo Episcopus circumfodi terram, et aperiri
locum, et invenit instar sepulcri tabulatum lapideum,
longis clavis in summo eminentibus per intima con-
fixum; quod levare jussit: ubi autem levatum est,
vidit in imo aliud tabulatum, quod acies illorum im-
manium clavorum penetrabant, et juxta breve quod-
dam scriptum: HIC CORPUS DANIELIS LEVITÆ, PRO CON-
FESSIOE NOMINIS DOMINI NOSTRI JESU CHRISTI SIC PASSI,
REQUIESCIT. Jussit ergo venerabilis Pontifex tabulata
aperiri; et reperit corpus Martyris per medullium
capitis, per cerebrum, per pectoris medium, per pec-
tinem, et per cetera corporis membra horribilibus
illis clavis transfixum; sanguinemque adeo recentem,
ac si modo illum glorioso martyrio in odorem suavi-
tatis fudisset. Neque teter cadaveris odor offende-
bat assistentium præsentiam, quia Dominus martyrem
suum a corruptione præservaverat. Ex quo intellexe-
runt Pontifex et viri sancti ac religiosi qui assiste-
bant, martyrii Danielis pro nomine Jesu Salvatoris
passi modum.

*Reperitur
corpus S. Da-
nielis.*

8 Levatum igitur corpus, et pretiosis velaminibus
adornatum, Episcopus, sancti viri, universus Clerus,
et populus innumerus cum canticis et hymnis intule-
runt in majorem ecclesiam sub nomine Dei genitricis
Mariæ fundatam anno, qui dictus est, septingen-
tesimo sexagesimo septimo. Ubi Christus inter-
ventu sui Martyris virtutes fecit et signa; cui eum
Patre et Spiritu sancto honor et gloria in sæcula.
Amen.

*Defertur cor-
pus ad tem-
plum B. Vir-
ginis.*

DE

DE EODEM S. DANIELE
EX BERNARDINO SCARDEONIO.

S. Danielis patria. genus, martyrium anno 168.

Circa annum 1064 caeco cuidam appareret.

Corpus reperitur. caecus visum recipit.

Daniel Martyr B. Prosdocimi Episcopi Levita, Patavii, licet Hebraea natus familia, cum constantissime Christianam fidem populum palam publiceque doceret, ab urbis Praefecto comprehensus, inter lapideam et ligneam tabulas clavis ferreis confossus, hoc genere martyrii, inter caelestes reliquos meruit habere triumphum, anno salutis CLXVIII.

10 Hujus autem corpus aliquamdiu fuit hominibus ignotum. Sed cum Ulderichus Episcopus Patavinus piis orationibus instaret, ut omnipotens Deus gregem suum et universum populum Patavinum in vera Christi fide, et Catholica religione constantius roboraret, quod intervenientibus Sanctorum precibus facile consequi posse sperabat; accidit anno salutis MLXIV, ut caeco cuidam in Hethruria per quietem juvenis quidam Levitico habitu indutus appareret, visum sibi pro mercede promittens, si Patavium pergat et in basilica D. Justinæ corpus B. Danielis Martyris investiget, humi, haud procul ab ara D. Prosdocimi conditum. Is ergo tanta mercede allectus, et de pollicitis nihil diffidens, Patavium statim contendit, et monasterium D. Justinæ ingreditur, remque omnem monachis exponit; rogatque ut per eos sibi liceat ea nocte in templo in orationibus pernoctare.

11 Ammentibus illis, noctu inter orandum per visum ostensus est ei locus, ubi quaesitus thesaurus defossus latebat. Quare mox ubi illuxit, Episcopus accersitur, et populus convocatur, caecus locum assignat, et fossoribus praest. Quid multis? humo nondum penitus effossa, parvo labore repertum ac cognitum est, quod homines diu ante latuerat. Ibi namque Martyris corpus constrictum inter duas tabulas; ligneam et marmoream, suavissime, et ultra quam cogitari possit mirifice redolens invenitur. Quo facto extemplo caeco visus redditur: et omnium ordinum homines, qui tunc forte aderant, miro stupore replentur, laudantes, et benedicentes Deum. Interim

vero tantæ et tam novæ rei fama per totam civitatem diffusa, undique confluitur, et innumera miracula fiunt, et ita hinc precibus, hinc lacrymis, hinc gaudio tota civitas agitur. Locus autem subterraneus in hunc diem integer est, in quo venerabile illud corpus tam diu latuerat.

12 Episcopus autem Bernardus postea cupiens his sanctis reliquiis exonare ædem suam cathedralem, egit cum monachis, ut corpus illud eo transferendum concederent, et ne ingratus cuiquam videri posset, in præmium tam pretiosi muneris amplissima ruris lignarii prope urbem prædia Abbatiae remisit, quæ pridem ei ex paterna (ut dicitur) hereditate contigerant.

13 Interim vero non minus mirabile dictu accidit. Cum enim jam sacratissimi corporis Translatio fieret, non sine densa concurrentis undique populi multitudine, illico ubi intra moenia primum receptum est, sistunt ex onere supra modum pressi et defatigati portantes. Hinc nec vis ulla, nec artes quantumvis ingeniosissimæ reliquum itineris perficere valent. Quocirca Episcopus cum universo populo tali facto perterritus: nuncupatis suppliciter votis de construendo ibidem templo sub titulo S. Danielis, statim progressus, antea nescio quo modo inhibitus, facilis datur: nec ullum amplius obstitit impedimentum, quo minus in templum cathedrale corpus illud, tanto miraculo repertum, deportaretur: ubi ad hoc usque tempus feliciter quiescit.

14 Celebratur autem hujus Inventio III Nonas Januarii: Translatio vero facta ad novam Capellam MCCCXCV, fit tertia Dominica Maii. Jacet nunc in arca marmorea, ubi informibus notis insculptum est hoc epitaphium:

HIC REQUIESCIT MARTYR DANIEL LEVITA.

15 Hactenus Scardeonius lib. 2, class. 6, qui ejusdem Sancti meminit lib. 2, class. 5, cap. 1. Capite vero 32, testatur extra moenia Patavina collem amœnum existere S. Danielis, in eoque egregium monasterium exædificatum Canonicorum Regularium.

EX VARIIS
AUGT.

Visitur adhuc
locus.

Transfertur
corpus ad
ædem cathedralem.

Templi ædificandi votum.

Inventio 3
Januar.
Translatio 3
Dominica
Maii.

Collis S. Danielis.
NOT. 02.

